

هەممۆن بیوان

فەۋارن و بەرھەفکەن
د. فاخر حەسەن گولى

ديوانا

مه حموده هالو

مه حموده ئوسمان هالو بۆسەھلى - سندى

٢٠٠٤-١٩٥٦

قەۋازىن و بەرھەقىكىن

د. فاخر حەسەن گولى

سەنتەرى زاخو بۇ ۋەكۈلىيىن كوردى

دېوانا
پەرتۇوك
مەممۇد ھائز

د. فاخر حەمسەن گولى
شەۋارتن و بەرەھەشكىرن

ئىكىنچى / ٢٠٢٢
چاپ

ديار عبدالله
جەڭىرخوين جەمەيل
وارھىل عبدالباقى
دېزاين
بىرك

978-9922-9168-1-1
ISBN

D- / ٢٦٦٦ / ٢١
ژمارا سپاردى

© مافن چاپى يىن پاراستىيە بۇ

سەنتەرى زاخو بۇ ۋەكۈلىيىن كوردى

Zakho Centre
for Kurdish Studies

سەنتەرى زاخو بۇ ۋەكۈلىيىن كوردى

zcks@uoz.edu.krd +964 750 471 0863
 Iraq- Kurdistan region, Zakho- Univesity of zakho

ديوانا

مه حموده هالو

پیشەکى

ئەف دیوانە ژى، وەكى گەلەك دیوانىن دىترىن ھەلبەستان، خوددى چەندىن تايىەتمەندىيە كو ھەر ئىك ژ ئەوان، ھەزماھەكا خالىن گەرنگ ب خودقە دىگرىت، د ئەقىن پىشەكىيىدا، ھەولۇن ھاتىيەدان كو ڪورتىيەكا ب مفال سەر ژياننامەيا جقاڭى، پوشەنبىرى و سىاسىيا ھەلبەستقان (مەممۇد ھالۇى) بىدىيە دىياركىن، ھەروەسا تىشكىن بىلخىنە ل سەر ئەوان تىبىنلىك گەرىدىي ب ھەلبەستىن ھۆزانقانىيە، كو ئەف دیوانە ژ ھەزماھەكا زىدەيا ھەلبەستىن ب ھەر دوو شىوهىيىن ڪلاسيك و سەرىيەستە، لىن ھەزى گۇتنىيە كو پەرانيا ئەوان ب شىوهىيىن ڪلاسيك ھاتىينە ۋەھاندىن.

ناف و جەن ۋەھاننى ھەلبەستقانى:

ھەلبەستقان (مەممۇد ئوسمان ھالۇ) خەلکىن گۈندى (بۆسەئىن) سەر ب دەقەرا (سندىيان) قە، ژ بىنەمەلا ناقدارا (ھالۇ) يە، كو بىنەمالەكا ھەرى بەرنىاس و ناقدارىن دەقەرا (زاخۇ) دەھىتە ھەزمارتىن، ل ساڭا (1956) ئى ل گۈندى ناپېرى چاھىن خوھ ل ئەقىن دونىيائىن ۋەكىن. ھەلبەستقانى تەقايىا زارۇكىن ياخوھ ل ڪولان، گر و نھال و ب شىوهىيەكى گشتى سروشتى جوانى گۈندى (بۆسەئىن) بۇوراندىن. ل ساڭا (1980) ئى، مەممۇد ھالۇى ل گەل كىچ خالا خوھ خانم (غەزال رەشيد ئىسماعىل بۆسەئى) ژيانا ھەۋىزىنىي پىكەيىنابو، خودايىن مەزن چار ڪور (ھىيەن، ھەلمەت، ھىيىدى و ھەزار) و چار كىچ (دىرسىم، پەپوين، چىيمەن و سەحەر) ب ئەوان بەخشى.

قۆناغیت خواندنا ھەلبەستقانی:

مەحموود ھالۆی ل سالا (١٩٦٣) ئى دەست ب خواندنا خوه يا سەرەتايى ل خواندنگەها گوندى (بۆسەللىن) كر و ھەر ل وىرى ب داوى هينا، لى زېھر نەبوونا خواندنگەها ناقنجى و ئامادەيى ل گوندى و ب مەبەستا بەردەۋامىدان ب زانىنى، ژ گوندى (بۆسەللىن) بەرەف بازىپىز (زاخۇ) قه چوو و دەست ب خواندىن كر و ب ئەقىن چەندى، ھەر دوو قۆناغیت ناقنجى و ئامادەيى ب داوى ھينان. پشتى كو نمرەيا ھەرباش د قۆناغا شەشى ئامادەيى بەدەستخوھقە ھينايى، ل سالا (١٩٧٧) ئى ل زانكۆيا مويسل - ڪولىزما ڪارگىرى و ئابورى، ھاتە وەرگىتن و دەست ب خواندىن كر و ھەر چوار سال ب سەركەفتىيانە ب داوى ھينان و د ماوەيەكى ڪورتدا ل خواندنا بلند (ماستەرى) ھاتە وەرگىتن، لى زېھر ئەندام نەبوونا ئەھۋى د ناف پىزىن حزىيا بەعسىدا، نەشىيا بەردەۋامىيەن بەدەته خواندىن. وەسا ھاتىيە زانىن كو (مەحموود ھالۆ) د گشت قۆناغیت خوه يىن خواندىيىدا، بىگە ژ سەرەتايى ھەتا زانكۆيى، ھەردم د رىزىيەندىيا ئىكىيدا بۇو.

زىندانىيىكىزنا ھەلبەستقانى:

ھەر ژ دەستپىيکا پەيدابۇونا شۆرەشا گولانى (١٩٨٨-١٩٧٦) ئى، ھەلبەستقانى پەيوەندى ب شۆرەشا ناقبىرى ھەبۇو و وەك (پىكختىي ناقخوهىي) ب شىۋەيەكىن نەپەنى، دەست ب ڪارى خوه كر، ھەر زېھر ئەھۋى پەيوەندىيا ھەلبەستقانى ل گەل رىكختىتا پارتى ديمۆكراتى ڪورستان ھەئى، ھاتە گىتن و زىندانىيىكىن، واتە ژ (١١ ھەتا ١٤/١٢/١٩٧٦) ل بازىپىز زاخۇ، شەقا (١٤ ل سەر ١٥/١٢/١٩٧٦) ئى ل بازىپىز دھۆكى، رۆزى (١٥/١٢/١٩٧٦) ئى پشتى نىشىرۇ ھەتا (١٧ ل سەر ١٧/٣/١٩٧٧) ئى ل بازىپىز ڪەركۈوكىن، شەقا (١٧ ل سەر

(۱۹۷۷/۳/۱۸) ئى ل بازىرىچەمەولىرى، رۆزا (۱۸ ھەتا ۲۰/۳/۱۹۷۷) ئى ل بازىرىچەمويسىل، شەقا (۲۰ ھەتى ۲۱/۳/۱۹۷۷) ئى ل بازىرىچەدھۆكى، رۆزا (۲۱/۳/۱۹۷۷) ئى ل زاخۇ ھاتە ئازادىرن. (مەممۇود ھالۇ) ھەلبەستەكىن د ئەقى بىاپىدا بنافونىشانى ۱۰۰ رۆز د زىندانىيە) قەهانىيە و وەها دېيىتى:

چاخى شۇرۇشىا گولانى
ل زاخۇ گەفتەم زىندانى
ھاتەن سىخۇرىن وەك گورا
گەفتەم بەردارا و لىيەدانى

بەردەوامىيەن دەمەتە ھەلبەستا و ب درېزى باس گرييە و ل داۋىيا دېيىتى:

ھافىتەم ژۇورەکا پەرتەنگ
ب قىئىرەن و ھەوار و دەنگ
زىھەر ھېقى و ئارماڭىن خەوە
دوژمن ھەر دى كەم شەر و جەنگ

ئاوارمبوونا ھەلبەستقانى بۇ ئيرانى:

د گەرمە گەرمە شۇرۇشىا گولانىيە، (مەممۇود ھالۇ) پەيوەندى ب شۇرۇشىا ناقىرى ڪربوو، ل سالا (۱۹۸۱) ئاوارەدىن ئيرانى بwoo، ھەر د ئەمۇي سالىيە، ژىھەر زىركاتى و ژىھاتىا ئەمۇي بۇ گومىتىا پەتابەران ل ئۆرمىيەن ھاتە ھلېۋارتن، ژىھەر شىانىن ئەمۇي د بىاپى ئابۇورىدا گو دەرچۈسى گۆلىرە ڪارگىرى و ئابۇورى بwoo، ل سالا (۱۹۸۴) ئى ب بېپىارا مەكتەبا سىاسى يا پارتى ديمۆكراٽى ڪوردىستان، وەك ئەندامىن پىشكە دارايى ل مەكتەبا ناقىرى ھاتە وەرگەرن و دەست ب ڪار بwoo، لىن گىيماسى د ڪاروبارىن سىاسى و لهشىمەريدا نەكربوو و پىشكەدارى چەندىن شەران ببۇ ژئەوان: شەرى ئاقدار

(خواکۆرک) ل سالا (١٩٨٨)ئ، هەزى گۆتنىيە کو هەلبەستقانى ب دەھان
هەلبەست د ماوى مانا ئەھى ل ئاوارەھى فەھاندىنە، ب ڪورتن (مەحموود ھالۇ)
ژىو دۆزا پەوايا گەلى ڪورد، ڪىماسى نەكريتە و ژيانا ئەھى پە ژ ئەفان
جورە نموونەيان.

پۇلۇچ سیاسىيەن ھەلبەستقانى د ناقبەار سالىن (١٩٩١-٢٠٠٤) يىدا:

ھەلبەستقان وەك ھەمى خەباتكاران، پشکدارى د سەرھەلداна بەمارا
سالا (١٩٩١)ئ دا ڪر و پشتى ڪوردىستان ئازاد بۇوي، ژيانا ئەھى ڪەفتە د
قۇناغەكا دىتردا، پشتى کو ڪوردىستان سەربەست بۇوي و پەرلەمان و
حڪومەت ھاتى دامەزراندىن، (مەحموود ھالۇ) ل سالا (١٩٩٣)ئ وەك رېشەبەرى
گەشتىي بازىرگانى و ھەروەسا رېشەبەرى گەشتىي داھات ل ڪابىنەيا ئىك و
دووين ھاتە دەستنىشانىكىن، ژىھەر زىرەكاتى و شىيانىن ئەھى د بىاڭى دارايىدا، ل
سالا (٢٠٠٠)ئ وەك بىريكارى وەزارەتا دارايى و ئابوورى ھاتبۇو دەستنىشانىكىن،
ھەر ل گەل ئەھى ڪارى ژى، ئەندامىن مەكتەبا ناوهندى يا دارايى يا پارتى
ديمۆكراتى ڪوردىستان بۇو، ھەتا شەھيدبۇونى ب سەرگەفتىيانە سەر ڪارى
خوھ بەردمۇام بۇو.

شەھيدبۇونا ھەلبەستقانى:

ھەلبەستقان ل رېكىكەفتى (٢٠٠٤/٢/١)ئ د رېيدانەكا نە
چافەپېكىرى و نە مرۇقانەدا، ل رۆزى جەزنا قورپىانا پىرۇز، ل بارەگايىن لقا دوو
يا (پارتى ديمۆكراتى ڪوردىستان) ل بازىرى ھەولىرى، د ڪريارەكا
خوھ كۈزىدا، ل گەل ھەزىمەتكە مەزن ژ ڪادرىن پارتى شەھيد بۇو، ناقبىرى ل
گۇرستانا بازىرى زاخۇ ھاتىيە ۋەشارتن.

چەند تىبىينىن گرنگ ل سەر ئەقى دىوانى:

ل ۋىرىت دى ھەولۇدىن ئاماژە ب گرنگترىن خالىن گىرىدای ب ئەقى
دىوانى بىكەيىن، داکو خواندەغان پىزىانىنان ل سەر دىوانى بىدەستخودقە
بىنیت و بېيتە جەن مەفا وەرگەتنى، ژئەوان:

- ئەف دىوانە ژ (١٥٤) ھەلبەستىن ب ھەر دوو شىۋاپىن ڪلاسيك و سەربەست
پېكەاتىه.

- ئىكەمین ھەلبەستا ھۆزانقانى ل ژىر ناقۇنىشانى (پوي سۆرگۈل)، كو
ل رېككەفتى (١٩٧٤/٢/١٠) ئ ل گوندى خوه (بۆسەلى - دەقەرا سندىيان)
قەھاندىيە، ھەلبەستقان سەبارەت ئىكەمین ھەلبەستا خوه دېيىت: "ئەفە پارچا
ئىكىيە من قەھىناي؛ چونكى بۇ جارا ئىكىيە من خۇ ھويىكە قەھىنانا
ھەلبەستا، لەوما ژى دىدارىيە". ل ۋىرىت دشىن بىزىن كو ئەفە وەك
دەستپېكەك بۇ ھەلبەست گۆتنا ئەوى دەھىتە ھەزماقىن، د بەراھىكە ھۆزانىيىدا
ھاتىيە:

پوي سۆرگۈل چەندا شەرينە
وەك كەوا ل ناڭ شاخا دخوينە
ئەو گەولا ل بىاغنى رەنگىزىنە
وەك گەول ھورچىك و گەول نەخوينە
دلبەرا مەن خەوين شەرينە
رۇنىدكىت چاڭقا د بارىنە
ھەر دەكت خەم و گەرينە
بىئەنەكىن تو ل دەف مەن روينە

- ههلبەستقانى د ناڤ ههلبەستىن خوددا چەندىن ناسناف بۆ خوه بكارهينايىنه، لى وەك دەستپېيىك ناسنافى (دلوڤان) بۇويه، لى وەسا دياره بەرددوامى نەدایه ئەقى ناسنافى و د ههلبەستەكىدا وەها دېيىت:

دلوڤان ھەردەكت گازى
ملاھەت دېيىت ب شەھنەزى
ناڤ جىھانى سەرفرازى
کوردو نابت د خەودا پازى

دى ۋىن ھەربىيّزم بۆ زانىن

ل جەھەكى دىتەر (دلوڤان سندى) بكارهينايىه و دېيىت:

باش بزانن گەلى برا دۇزمۇن دى بن كەپىن بۆز
دلوڤان سندى دى ھەربىيّزىت ژپەيمان و دلسۇز
ھەروەسا ب تىن جارەكى ناسنافى (سندى) ژى بۆ خوه بكارهينايىه و
وەها دېيىت

كۆفى كېيل من دىت و ل گوندى
چاف رەشا من تورپش و توندى
بىشەنگاتازە و بلنىدى
تىرى يارا لۇوي سندى
نى تە جەرگەن من كىربرىن

- ب هىچ پەنگەكى مە دەستكاريا پىنقيسا ھۆزانقانى نەكىريه، ب تىن د ئەوان پەيقاتدا كو ب شاشيا پىنقيسى دەينە ھەزماتن و ڪارتىيەرنى ل پىتم و واتايا ھۆزانى و چارچووچىن گشتىئ ئەمئى ناكەت، پاستقەكىن هاتىنە ئەنجامدان، بۆ نموونە: (چو- چوو)، (بو- بۇو)، (بو- بۇ) و ... هتد.

- هەلبەستقانی ل گەلهك جهان هەلبەستىن خوه ۋەھاندىنى، ژ ئەوان (بۆسەلىٽ، زاخۇ، مويسل، ئۆرمىيەن و زىيە) لىپا ئەوان ل دەمن ئاوارەمىي ل (زىيە) كو ھېمەر ئەوان ژ چل هەلبەستان پىرن ۋەھاندىنى و پىشى ئەموى بازىرې زاخۇ دەيت.

- هەلبەستقان ب نشيىينا رۆز و ھەيف و سال و جەن ۋەھاندىنا هەلبەستى، تايىەتمەندىيەكا دىتە دايە ديوانى، زىدەبارى ئەقىن چەندى ژى، هەلبەستقان ھۆزانىن خوه ب شىيەھەيەكىن گەلهڭ جوان و بالكىش ب ھەر سەن جورىين باشنىشىيا (رۆقە، نەسخ و ثلت) نشيىينا و جوانىيەكا دىتە دايە هەلبەستان.

- ھىندهك هەلبەستىن ئەقىن ديوانى بىن مىزۇو و جەن نشيىينىنە و مە ھەولۇدايە جەن ئەمان ل دويماھيا ديوانى بىكەين، داكو تىكەلى هەلبەستىن دىتە نەبن و ل پەراوىزرا ھەر ئىك ژ ئەوان، ھەقۇكَا (مىزۇويا ۋەھاندىن ئەقىن هەلبەستى نەھاتىيە نشيىين) بكارھىنایە.

- ھەولۇ ھاتىيەدان ھەر پەيچەكا نە رۆهن يان پەيچىن پىدۇقى ب پىناسەكرنى د ديوانىدا، ب شىيەھەيەكىن پىكۈپىڭ ل پەراوىزان ھاتىيە نشيىين.

- ديوان ل دويىف رۆز و ھەيف و سال و جەن ۋەھاندىنا هەلبەستى ھاتىيە پىكۈخستن.

- سەرەپاي ئەوى ئەندى كو پرaniا هەلبەستىن ئەقىن ديوانى ب شىيەھەيەن كلاسيك ھاتىيە ۋەھاندىن، لىن نە هيئە ۋېيرىكىن، ھۆزانقانى شىايە ب شىيەھەيەكىن پىكۈپىڭ چەندىن هەلبەستىن (سەرىيەست) ۋەھىنيت بۇ نموونە: ھەلبەستا "شىرىن"، "من نەھىلە ھەقال"، "شاقانو"، "خويندكار و ۋىن"، "پور سۇر" و ... هەلەست. ل دويىف ھەلبەستىن بەردەست ئىكەمىن ھەلبەست ب شىۋازى

(سەریەست) بناقىن (شىرىن) ل رېكىكەفتى (١٩٧٩/١٠/٧) ل دەمەن قوتابى بۇو

ل زانكۆيا مويسىل ۋەھاندىيە، ل دەستىپىيەكىن وەها دېيىتى:

هو شرينى
ما نزانى...
لىقە نابم ل ۋىنى زىنى
زېيرناكىم،
دەلا لا من..

- ھەلبەستچان زىدەبارى نشيسيينا ھەلبەستان ب زاراڤىن كرمانجىا ژوورى، شىايىه ب شىيەدەكى گەلەك جوان پىتى بىست ھەلبەستان ب شىۋاھى زاراڤى كرمانجىا ژىرى ۋەھەنەت ژئەوان: "كوتايى شۇرۇشا كوردان"، "سويند بە نيشتيمان"، "منم پىشىمەرگە"، "رۇزى رەش"، "دەلم مەشكىنە"، "ئەت پەرىسىم"، "نایاب" و... هەنە، ھەر چەندە پىتىريا ۋان ھەلبەستان دنافبەرا سائىن (١٩٨٨-١٩٩١) ئەتىنە نشيسيين، لىن ئىكەمەن ھەلبەست ل دووهەمين سالا دەستىپىيەكىندا نشيسيينا ھەلبەستان، ل رېكىكەفتى (١٩٧٥/٥/١٥) ئەت ل گۈندى (بۆسەلۇن) ۋەھاندىن، ئەقە ژى رەھوانى و شارەزا يَا ئەھۋى نىشان دددەت.

- ھەلبەستچانى پىنج ھەلبەست ب پىتىن (لاتىنى) ۋەھاندىنە و تەقايىا ئەوان ب پىتىن (عەربى) ھاتنە ۋەگوھاستن، كو پىكەتىنە ژ: "پۇر شۇرۇي"، "١٠ رۇز د زىندايىدا"، "چرايىن ژىنىي"، "رەنگى ل مە ناهىلىن و دىرىن".

- ھەستا ئەھۋى يَا بلندا نەتەھۆيى، ئەو پالدىيە ھەلبەستەكە پىرى رامان ل سەر دابەشكەرن و چار پارچەيىا كوردستانى ۋەھەنەت، و د چەند مالكاندا وەها دېيىتى:

كوردستان پارچەكەرى
دوزمنان ل خوه لىيڭەكەرى

بەسە ئىدى شىن و گرى
ملاھەت ساخە قەت نامرى

كوردستان بۇويىھ چار
لەورا ب قىرین و هەوار
كورد و خەوبىن شىار
قان دوزمنان مافى تە خوار

- ل دەف هەلبەستقانى (كوردستان) واتە دايىك، ئاخ، وەلات و... هتد، ب جوانى
ھەستى خوه دەرىپىھ و ب دەھان جاران ناقى شىرينى كوردستانى هيئاھ و
ھەلبەست پىن ۋەھاندىنە و ناڤونىشانى چەندىن ھەلبەستان ب (كوردستان)
ناڭكىيە، و ل ۋان چەند مالكان وەھا دېزىت:

كوردستان وەلاتىن كوردان
كوردستان بەشتا جىهان
كوردستان بىنگەما شىرلان
كوردستان كاينىا زىران

جهىن مىرچاك و پانگان
جهىن گەناس و چەلەنگان
مەيدانا تەف شەپ و جەنگان
ھىلينا باز و قوئنگان

- كەسايەتىيەن نەتهوھىيەن ئەقىن ديوانى (مەلا مىستەفا بارزانى و ئىدرىس
بارزانىيە)، كو ھەلبەستقانى گۈزگىيەكَا باش و چەندىن مالك و ھەلبەست
ب ئەوان ناقىرىنە، د ھۆزانەكَا خودا يَا بنائىن (ئىكىن ئادارى) كول
رېككەفتى (١٩٨٨/٣/١٠)، سەبارەت وەغمەركرنا (مەلا مىستەفا بارزانى)
ۋەھاندىيە و ل دەستپېكىكا ھەلبەستى وەھا دېزىت:

ل پۆژا ئېك ئەدارى
ب درەنگ ئەرەي
رەنیا غەمما هاتە خارى
بەھى ئانى بەۋەساري

ئېك ئەدارى ب كۆفان بىوو
ج دەردەك ئى پەرى ڙان بىوو
بارى كوردان پەر گران بىوو
دلىن كوردا تەھەفتالان بىوو

- ڙ لايەكى دىترە، سەبارەت ڙ دەستدا ناسەرکەرى دەنگىزى بارزانى،
كۈچەندىن جاران ناقى ئەمۇي د ناف دىوانىيدا دووبارە كرييە، ھەلبەستا
بناقى "مالئاڭايى ڪرنا ئىدىريسى" كۈچەنى دەنگىزى بارزانى دەنگىزى
قەھاندىيە، د چەند مالكەن ب ئەقى شىوهىي دېئىزىت

ج رېبەرەك پەر دەلال بىوو
بۆ ھەزارا تم ھەقال بىوو
نى ۋىنەن ئەرەنەن بىوو
ئەو كوردهكى شير حەلال بىوو

- ھەزمارەكەن ھەرا زىدە يا ھەلبەستىن ئەقى دىوانى ل سەر دلدارى و
ئەقىندارىيەن ڙ ئەوان: "پۆي سۆرگۈل"، "گولا رەنگىن"، "كەزى شوور"،
"شىرین"، "پۇور سۆر"، "قىيان" ... هەتى.

- ھەلبەستقانى نە جارەكى، بەلكو سەدان جاران يەيشا گۈل، د ناف
ھەلبەستىن خود دا ب كارھينايە و ناقۇنىشانىن ھەزمارەكەن بەرچاڭ يا
ھۆزانان، ب (گۈل) ناقىكىرييە ڙ ئەوان: "گولا رەنگىن"، "گولا سۆر"، "گۈل
چىچەك"، "گولا من"، "گولا زەر" ... هەتى.

- پیشمه‌رگه د هله‌بستین (مه‌حمود هالو)یدا ئانکو خه‌باتکه، پاریزدان، جانفیدا، فند و چرا، دوزمن به‌زین، شیر و پلنگ و... هتد، سئ هله‌بست ژ هله‌بستین خوه، بنا‌فونیشانی پیشمه‌رگه‌یه نافکرینه: "ئەمین پیشمه‌رگه،" "پیشمه‌رگه،" "منم پیشمه‌رگه." بۇ نمونه د چەند مالکاندا وەها دبىزىت:

ھەر ئەمین پیشمه‌رگین کوردستانى
ئەم جان فيداینە بۇ نىشتىمانى
خه‌باتکه‌رین بۇ ماف و زيانى

بۇ حوكىمى خوه ب خومىيى و جەئىنانى
دا سەرىست بىزىن ل ناف جىهانى
دا ئازاد بىن ژ زولما بىانى

- ھەر كەسىن ھله‌بستین (جه‌گەرخوين)اي خواندبن و ب هويرى ئەقى ديوانى بخويىت دى ڪارتىكىرنا شىوازى ھله‌بست ۋەهاندىن (جه‌گەرخوين) ل سەر ھله‌بستقان (مه‌حمود هالو) رۆهن و ئاشكرا بن، ب تايىبەتى د بكارهينانا پەيقاندا.

- ل دويىش ئەوان ھله‌بستین مىزۇو و جەن ۋەهاندىن ھله‌بستان ل سەر ھەين، دويماھىك ھله‌بست بنا‌فونیشانى "دلئى من" ل پىككەفتى (۱۹۹۲/۳/۲۴) ئى ل زىوه ھاتىيە نقىسىن، ل دەستپېكىا ھله‌بستىن وەها دبىزىت:

ئەز بىن زەقام يى بىن سەما
يىن بىن رەنگم گاڭ و دەما
كەسىن بۇ كەس وەفا نەما
دلئى دى كەم جانتى خەم

ل داوىيە سوپاسيا خودايىي مەزن دكەين ژىو ئەھۋى ھىز و شىانىيەن دايىنە مە، ھەروھسا سوپاسىيەكە تايىبەت بۇ بەریز (ھيدى) كورى ھله‌بستقانى ئەقى

دیوانى کو هەر ژ دەستپێکا کاری ھەتا ب دویماھیئەتىنی ھاریکار و پشتەقانى مە بۇون، ھەردىسان سوپاسيا ھەلبەستقانى ھىژرا (دلبرىن ھاتق) ژى دكەين، ھېقىخوارىزىن ئەف ڪاره ببىتە جەن مفا و مرگرتنا تەقايىا ھەلبەست دۆستان.

د. فاخر حەسەن گۈلى

٢٠٢١ دھۆك

پوی سۆرگول^(۱)

روی سۆرگول چەندا شرینه
 وەک کەوا ل ناڤ شاخا دخوينه
 ئەمە گەولا ل باغانى پەنگىنه
 وەک گەول هورچەك و گەول نەخوينه

 دلبەرا مەن خەوين شرینه
 پۇندىكىت چاققا د بارينه
 ھەر دكىت خەم و گەرينه
 بىئەنەكەن تو ل دەف مەن پوينه

 روی سۆرگولنى ئەقىن دارم
 دلدارى بەزىز زرافەم
 بەۋان چاقىيەت رەش دنالىم
 بۇ پرچا خەلەك د كالم

 زىمەر كۆڤانىيەت تەلازم
 چەووي ئەۋەرۇ ژتە نازانم
 چەونكى گەرتىيمەل زىن دانم
 نەش يېم دەلالىن بخوازم

(۱) ئەف ھەلبەستە ل رېككەفتى (۱۹۷۴/۲/۱۰) ئ، ل گۈندى (بۆسەلىن - دەفەرا سىدىيان)
 ھاتىيە قەھانىن. ھەلبەستىشان سەباردت ۋىن ھەلبەستى وەها دېئىشىت: "ئەفە پارچا ئىكىن يە
 من قەھىنائى؛ چونكى بۇ جارا ئىكىن من خۇ هوىكىر قەھىنانا ھەلبەستا، لەوما ڙى
 دىلدارىيە". واتە ئەف ھەلبەستە وەك ئىكەمىن ھەلبەستا ھۆزانشان(مەحموود ھالۇي) دەيتە
 ھەزىمارتن.

پۆزهک پەر بـا و بـەفـر و بـارـان
 دـەرـك دـەـبـ و وـمـ ژـبـ دـەـنـ دـىـخـانـ
 چـوـوبـيـمـ لـ سـەـرـ وـانـ دـەـرـاـقـانـ
 پـوـىـ سـۆـرـگـولـ مـەـ دـىـ لـ نـاـفـاـ گـوـلـانـ

مـنـ گـۆـتـىـ: بـۆـچـىـ تـوـ نـايـىـ
 بـگـەـرـىـ لـ سـەـرـ قـانـ روـبـيـارـانـ
 گـۆـتـ: نـەـرـاـزـيمـهـ ژـقـانـ يـارـانـ
 كـەـفـتـيـمـهـ بـەـنـداـ نـەـيـارـانـ

پـوـىـ سـۆـرـگـولـ چـەـنـداـ چـەـلـەـنـگـىـ
 خـۆـ خـەـمـلـانـدـ بـ هـزـارـ پـەـنـگـىـ
 بـەـلـىـنـ چـماـ يـارـىـ بـىـنـ دـەـنـگـىـ
 دـىـ مـينـنـ لـالـ حـەـتـاـ كـەـنـگـىـ

بـەـسـ بـمـيـنـهـ لـ دـەـسـتـ نـەـھـنـگـىـ
 خـۆـ هـشـ يـارـكـهـ وـهـكـ پـلـنـگـىـ
 دـىـ رـاـبـهـ لـ مـەـ بـىـ دـەـنـگـىـ
 دـاـ بـكـىـنـ شـاهـىـ وـئـاهـنـگـىـ

ئـەـيـ شـەـپـائـىـ بـىـرـىـاـ پـەـزـىـ
 خـوـينـ شـرـيـناـ مـنـ چـارـ كـەـزـىـ
 رـاـبـهـ دـاـ بـچـىـنـ نـاـفـ رـەـزـىـ
 لـ سـەـرـ وـئـاـفـاـ ھـنـدـ تـەـزـىـ

ئـەـفـهـ چـەـنـدـهـ لـ تـهـ دـكـمـ گـازـىـ
 بـۆـچـىـ سـائـىـ وـژـمـنـ نـەـرـاـزـىـ
 بـۆـنـاـفـپـىـ لـ گـەـلـ بـاـزـىـ
 دـاـ بـكـەـھـىـنـ نـاـفـ دـارـ مـازـىـ

وئی سوورگولا ل ناٹاق ئاھاری

بلبا ٤ك دیت ل سهه داری

گوقن: وهره تسو خوش یاری

دئ خوه بقوتە كم ديارى

دا ئەم بکین کەيىف وياري

دا ژىير بکين گەرم و سارى

بچىن يىن گەولىن بەساري

ل بەرئاھقى پويىساري

تسو گەولا باغانى ۋىيانى

نىرگەزا ل حەودىيەن چىيانى

وهره خوش كەقىن ڇىيانى

دا ئەم بچىن ھەزۆزانى

تسو پېر ئېش و خەم گەرانى

وهره بچىن ٤ سەيرانى

ئەو دەرمانە بقوقىن ڇانى

بگەپىن ل كوردەستاني

ج بىي ژم سوورگولا دەلال

نىرگەزا پېر شەنگە و شەپال

دلبرىن سابىن دەنگە و لال

كەفۇكا بىن دۆست و هەفمال

توى دلبەرا پېرنەقىش و خال

توى كۇترىكا بىن چەنگە و بال

توى پەش دوحاناشىن و ئال

سيىن و بەيىن و هەلال

(١) بسک خەلەك

بسک خەلەك چوو بوق سەر ئاڤى
 ل بەزنى دا تىئى تىاڤى
 بەرەو مالھات ئەۋى گاڤى
 بەرامبەر چوومە هنداڤى
 زۇرى و دەت بزاڤى
 ل بەزنى ھەبىوو شالەك رەش

 ل بەزنا خەو كربىوو شالەك
 ل ئەنيا وى ھەبىوو خالەك
 وەك سۆرگولا بىوون پوي و ئالەك
 كەس من نە دىت وەك وى ل مالەك
 بەزنا شەرين وەك گۈول دارەك

 كەدابۇن ھەر دوو چاڤىن رەش

 كەدابۇن ئەو چاڤىن بەلەك
 بىكىن خەو تەف كربۇن خەلەك
 روپور بىوون وەكە پەلەك
 من نە دى وەكە يارى چەلەك
 لى چېكىم ئەقروكە فەلەك

 زى د فېرى بېنەكە كا پىر خەوش

(١) ئەف ھەلبەستە ل رېكىكەقتى (١٩٧٤/٢/١٣) ل (بۆسەلىن) ھاتىيە قەھانىن. ھەلبەستەن سەبارەت قىن ھەلبەستى وەها دېيىت: "ئەف پارچا دووئى يە ھاتىيە قەھانىن، ئەو زى كەل سەرى دەستىپىكىرنا ھەلبەستانە لەوا دىدارىيە". واقە ئەف ھەلبەستە وەك دووھەمين ھەلبەستا ھۆزانشان (مەحمود ھالۇي) دەيتە ھەزمارتى.

ل خوھ کر بیھنەکا شرین
 سەد لاو ژیھەر جانى مەرین
 بۇ خوھ دەم شین و گەرین
 مەن نەھ دى وەك وئى دلبەرین
 ژچاۋاتىيەن رۇنەدك و خەوين
 جان شین ببۇو وەك گەلەش
 گەلەش بۇول سەھر رۈبىارى
 بەس ھەلگەر ئەقى بازى
 بۇ خوھ بىگەرە دۆست و يارى
 خوھ تەناكە ب يەك جارى
 دا نەھەقى شەقى تارى
 مەن نەھ دى وەك يارى گەلەش

دادان زیپ^(۱)

دادان زیپ ممن دیت ل لیفانی^(۲)
 ل وئ زۆزانن و کویس تانی
 مەمک وەک سیقین جیه اانی
 چەندا خوش بول وئ سەیرانی
 نیرگ زال ناف کوردستانی
 کولیلکال هەیفا نیسانی
 چەند بین خوهشە ل فن زۆزانی
 بش کفتى ل باغن ڤیانی
 ممن دقیت بچم تەواونی
 برامیس رۆیکن جانی
 ئەقەھاتم سەرادانی
 خۆ کەرنەکە دختو رزانی
 شەنگەبیال سەر رۆیباری
 خوه شل^(۳) نەکە ل بەر بارانی

^(۱) ئەف ھەلبەستە ل پیکەفتى (۱۴/۲/۱۹۷۴) ئى ل (بۆسەنن- دەقەرا سندیان) ھاتىھ ۋەھاندىن. ھەلبەستقان سەبارەت ۋىن ھەلبەستىن وەها دېيىزىت: "ھۆزانەكە دىدارى يە ھاتىھ ۋەھىنەن، پىشتى من ددان زیپ دىت كۇ نەچارىيەم ۋىن پارچە ھەلبەستى پىن چىيىكەم".

واتە ئەف ھەلبەستە وەك سىيەھەمین ھەلبەستا ھۆزانقان(مەحموود ھالۆى) دەھىتە ھەزمارتى.

^(۲) (لیفان) گوندەكە سەر ب دەقەرا سندىيانۋەيە.

^(۳) تەپ.

خـوه هـشـيـارـكـه يـارـا شـيرـين
 تـه نـابـينـم ئـهـقـرـوـكـانـى
 شـيرـينا بـهـر دـلـىـنـى لـاـوانـى
 تـو پـرـزـهـوقـ و پـرـقـيـانـى

دـهـرـمـانـا دـهـرـدـيـت گـرـانـى
 تـو وـهـكـى دـورـ و مـهـرـجـانـى
 سـقـرـگـولـا لـ سـهـرـى چـيـانـى
 خـونـقـافـ گـرـتـيـهـ لـ بـهـيـانـى
 ماـيـهـ لـ هـيـقـيـيـا دـوـسـتـ وـ يـارـا
 رـاـوـهـسـتـاـلـ سـهـرـى كـوـلـانـى

خـوه خـهـمـلـانـدـ بـقـوـ دـيـلـانـى
 شـرـينـى كـوـلـ شـيـلـانـى
 دـهـرـكـهـتـبـ وـوـژـئـهـيـ وـانـى
 شـهـمـالـكـاـ گـهـشـ بـوـلـ دـيـوـانـى
 بـقـوـ خـوهـ بـگـرـهـ خـوـشـ زـيـانـى
 هـهـىـ بـئـ بـهـخـتـىـ مـاـ نـزاـنـى
 تـوـ دـزـيـنـ لـ نـاـفـ كـورـدـسـتـانـى
 بـهـسـ هـهـلـكـرـهـ كـوـلـ وـ ژـانـى

دەنگەك بۆ شنگارى^(١)

شنگار تو چەندادەنگىنى
کوليلكا ل باغان ئەھىنى
سونبلا ل بوقچى شەرىنى

زىمەر زۆردارى دل برينى
ئەو بوقچى تو هار و دينى
دوژمن بمرت دى هەرمىنى

شنگار تو عەردەي كوردانى
بۇ نەيارا ب كۈل و ۋانى
زىوردا را تىو دەرمانى

ئەفرۇكە ل حەبس و زىندانى
پابە سەرخوھ ما نزانى
تو پارچەكىن ز كوردىستانى

شنگارى تو خوش شنگارى
ئەفرۇكە تو ل دەست نەيارى

(١) ئەف ھەلبەستە ل رېكىكەفتى (١٩٧٤/٣/٨) ئ ل (زاخۇ) ھاتىه ۋەھاندىن. ھەلبەستشان سەباردت ۋى ھەلبەستى وەها دېلىزىت: "پارچە ھەلبەستەكى رامىيارى و نىشتىمان پەروردى ھاتىه چىيىكىن. پىشى حوكومەتا عىراقىن دەست ب تەعرىب و تەبىعىت كىرنا وى دەقەرى ڪرى و ڪەتن بن زولىم و زۆرداريا وانۋە. ۋى جارى ئەقە پالقەدانە بۇ وان و ھەمى كوردىن دلسۇز خەباتا خوه بىكىن، بۇ پزگاركىرنا وى ھەچى جەن وەسال بن دەستا بن".

خەبات بکە ب زانیارى

خوھ رزگار بکە ژ زۆردارى
پابن پیکشە ب هەزارى
دا ئازاد بىن ب يەك جاري

شىنگار دئ پابىه درەنگە
خەباتكە ب تۆپ و تفەنگە
شۆلکن ژ دل و يەك دەنگە

دا رزگار بىن ژئاغا وبەگە
خوھ هشياركىن وەك پىنگە
خەباتىن بکەن ب هەممى پەنگە

شىنگار تو چەندا ب رەوشى
ل نك خۇرتا گولا گەشى
ل دەست دۈزمنى نەخوهشى

ل دەست لاۋىن كوردا بىن خوهشى
دئ پابىه سەرخوھ چاڭ پەش
لى چرا تو خوهش نامەشى

شىنگار خەبات كەن ب چاكى
تو ئاخەك شرين و پاكى
خوھ فيداكىن ب چاكى

خوھ ژ زۆردارى رزگاركى
ناقەكى بۇ خوھ پەيداكى
دىرۆكەك درېڭىز تو پاكى

سیزدهی سوباتن^(۱)

ل سیزدهی مەھا سوباتن
کورد ل زاخو دکن خەباتن
نەمال سویکن پیتھیت مال
وەک باران خەلەک دھاتن
دەرد و نەخوشى و بەلاتن
نە رادوهستان وەک فوراتن
دنیا ساپ بول باران دھات
چەند پر کول بول وی کاتن
دکان دارا تشتات رادکرن
خودان مala مال بار دکرن
پیش مەرگ ما زارۆک دبىرن
قەچاچیا بالە دبىرن
تۆپ وکە ژ تۆپ دامىرن
خوھشمیرا خوه هشیار دکرن
مامۆستا و قوتابیین چاک

^(۱) ئەف ھەلبەستە ل پىكەمەفتى (۱۹۷۴/۳/۱۳) ئ ل (زاخو) ھاتىھ قەھاندىن. ھەلبەستشان سەبارەت ۋىن ھەلبەستىن وەها دېيىزىت: "ھۆزانەكا ھيچائى و پەسەتكرييە ل وى وەختى ھاتىھ قەھىناندىن، ئەمۇئى ڪو خەلەک ژ شارى زاخو دەھن و دەركەتن بۆ ڈەرفە، ڪو ئەو وەخت بى، ئەمۇئى شۆرپەشى ل ساڭا ۱۹۷۴ دەستپېيىكىرى پشتى حۆكمى خوه ب خوھىي يىن كىيم داي مە، قىيىجا ل وى چاخى تىشىن خوارنىڭ گەلەك گىران بۇون ڪارىدەستىت مە كوردا، دەست ب مال و تىشتا خلاس كىرنى كر".

جلکیت کوردى ل بھر خوه دکرن

خودان دھمانجھے و غەدارا
 ئەوان وەك کەھرین بھارا
 خوھە د ھەۋانىد ل وان وارا
 ل قەھچاخچىا ڪاره ڪارا
 مال ڪەفت دەستى ۋان نەيارا
 مالى دېن چۇل و بەيارا
 سەد ئاهە و ئاخىن ھەوارا
 ڪەس وى نەبىنت ج جارا
^(١) صەبا دکانا دکر
 سەرا مالا خوه بار دکر
 لەشكەرى گران ڪوم دکر
 بۇ دوزمەن تۈرس چىتىك
^(٢)
 مال و تشت بو خوه دېر
^(٣)
 و ڪاردهستا
 مەكىنە و دۆزەر ڙخوه پا دېر
 سەحارى چۈوم سويكا سەرى
 مە نە دى دکان ۋەكىرى
 هەميما پىڭە ۋالەكىرى

^(١) ناف ھاتىھ پاراستن.

^(٢) ناف ھاتىھ پاراستن.

^(٣) ناف ھاتىھ پاراستن.

^(٤) ناف ھاتىھ پاراستن.

خەلکى ژ تورسادىگرى^(١)

ئەق رو دنیا سرى بىرى

جاب دايىه ھىزا بهەرگرى

خوه ھشياركىن بۇ ۋى شەپى

نه رازينە ژ حۆكمى بەكرى^(٢)

شۇوربىمە بۇ سوپىكا ناڤى

دنىيائىن دا تىئىن تىئافى

خەلک تىئىن و دىكىن بىزافى

ناراوهستىيە وەكى ئىئافى

تىشت گەران بن گاڭ ب گاڭ

حۆكمەت بۇ خوه دىكت لاف لاقى

پىشەرگە چوو بىن ۋى راڭ

دۇزمىن كەتبۇو تەلەھە و داڭى

^(١) ترسا.

^(٢) ئەحمد حەسەن بەكى، دنابېرا سالىئن (١٩٦٨-١٩٧٩) ئى سەرۆك ڪۆمارى عىراقى بۇو، ل

ساڭ (١٩٨٢) ئى مائىڭايى ڪر

پەش پوھانا پەرڤەدایی^(١)

رەش پوھانا پەرڤەدایی ل ھافینى
کولىلکا ل ناھ باغانى جوان و ئەھىنى
بىبل و كەھول ھنداقا تە دخوينى
ب دەنگ و ئاوازىن خەوش شەرينى

رەش پوھانا پەرڤەدایی ل پەيىزى^(٢)
كەفۆك و شاليل ل سەرتە دلىئىزى
ل نك من چەند ب پەوش و گەش و دەلالى
خەملاندىيە وەكە بوقچى پەر خۇپىزى

رەش پوھانا پەرڤەدایی ل زقستانى
چەند شەپال و شەنگ و شەخ و پەر قيانى
خەملانىن دەشت و چىايىن كوردىستانى
چېڭم ئەقىرى گەفتىمە ل بەندادىانى

رەش پوھانا پەرڤەدایی ل بەھارى
کولىلکا كەسەك و شىنى ل مەھا ئادارى
ھەرتوى وەكە بىلاقى دىن و ھارى
لىن چېڭم ئەقىرى گەفتىمە تو دل بىرىندارى

^(١) ئەف ھەلبەستە ل پىكىكەفتى (ليفانى- دەقەرا سەندىيان) ھاتىيە

.قەھاندن.

^(٢) پەيىزى.

یارئ ئەز سويند دخوم ب دار و گيابى
ژىبر نەكەم رەش پەرۋەدايى
نېرگۈزى ل ناڭ وان ھەر دوو باغا ھلدايى
سۆرگۈلا ل ناڭ مىرگ و رەزا پالقەدايى

پەش پەوانا من ئەڤرۇ چەندىا بىن خوهشە
يارا من گولەك سۆرە و ھەردەم و گافىن گەشە
دىم سۆرگۈلە بەزىن زرافە چاڭ رەشە
ئەو نازكَا برو قەيتانە ھەر ب رەوشە

ئەمین پىشىمىرىگە^(١)

ھەر ئەمین پىشىمىرىگىن كوردىستانى
ئەم جان فيداينىه بۇ نىشتىمانى
خەباتكەرىن بۇ ماف و ۋىانى
بۇ حۆكمى خوه ب خوھىي و جەھىنانى
دا سەرىھەست بىزىن ل ناڭ جىھانى
دا ئازاد بىن ژ زولما بىانى
ئەم ھەر پىشىمىرىگەنە فند و چرا
ئەم تەھ روينشتىنە ل پشت چەپەرا
بلا دوزمنى پىس بكارىنىت
دەبابە و مىڭ و سۆخو و باجەرا
بلا وېران بىت گۈند و خانى و
بازىر و ملائەت و ئەۋان قەسرا
ئەم دى شۆلکىن ب دوشىك و خەنچەرا
نا تورسىن^(٢) ژ خائىن و جەحشەكەرا
ئەم پىشىمىرىگەنە چىت و چەلەنگىن
چو جارا چەپەرىت خوه نابەردىن
بلا شەھىد بىن شەرەفە بۇ مە
چونكى خەباتكەرىن بۇ ماف و زىن

^(١) تەھ ھەلبەستە ل رىككەفتى (١٨/١١/١٩٧٤) ئى ل (پىرپلا - دەقەرا سندىيان) ھاتىيە

قەھاندىن.

^(٢) ترسىن.

ئاشتیخوازین بۆ وەلاتەن پەنگین
ئەم پیشەرگەنە شیر و پانگین
ئەم ھەر فیداکاریت مالاھیزە
شەقان و نوبەداریزەن وەلاتىنە
ل ناف سىنگەرا ھەر پیشەفتىزە
بەرسىنگە دوژمنى وەك پىلاينە
ھەمى پىك مە ل دوژمنى گىتىزە
ئەم تەف پیشەرگەنە وەك كەۋىنە

کوردستانا خەمگىر^(١)

ھەوارە سەد ھەوارە کوردستان
مللەتىن ھەزار سوت ۋان دۇزمىنان
کوردستانا گەش تەھ بى تارىستان
كەسەك نىنە لىن بىيت بەرەقان

ھەوارە سەد ھەوارە کوردستان
کوردستاندا رەنگىن بىن نەورۇزە
بىن بەارە، بىن شەف و بىن رۆزە
ژىڭ قەبىن ئەف حەمى خىل و ھۆزە
وەلات بى بەهارا كەرىت بۆزە

ھەوارە سەد ھەوارە کوردستان
کوردستان ھەر ب خەمە بىن ژيان
بىن گولە، بىن نىرگۈزە، بىن ۋيان
بىن زارە، بىن دختۇرە، بىن دەرمان
بىن ھەقالە، بىن كەسە، بىن خودان

ھەوارە سەد ھەوارە کوردستان

^(١) ئەف ھەلبەستە ل پىتكەفتى (٢٣/٣/١٩٧٥) ئى ل (باتىفا - دەقەرا گوليان) ھاتىيە قەھاندىن.
ھەلبەستچان سەبارەت ۋىن ھەلبەستىن وەها دېيىتىت: "ئەف پارچە ھەلبەستە پشتى شۇپەشا
مە يَا كوردى ل سالا (١٩٧٥) ئى ب دويماھى هاتى، ھاتىيە ئىيىدان(قەھىنان)، ئەم ئەچار
بىنە مە خوھ ئاقىت بەر دەستىت ۋاشىيا، خوين مىتىت مللەتى، ب پاستى وي چاخى ئەم
كەلەك شەپىزە و پەريشان بىن، وي وختى ئەم ل باتويىن شاگىد بىن و مە ل
خوانىنگەھەن دخواند."

کوردستان بى ئاداره، بى گولان
بى ميرگە، بى چيمەنە بى زۆزان
بى دەشته، بى دارگەھە، بى کويستان
بى هافين، بى پەييزە، بى زقستان
ھەواره سەد ھەواره کوردستان

بى ياره، بى دۆسته، ھەر بى دلدار
بى ھەواره، بى ڪاروانە، بى ڪار
بى شەمالە، بى چرا، بى نازدار
بى ئۆمييەدە، بى دەنگە بريندار

ھەواره سەد ھەواره کوردستان

(١) گولا پەنگین

گولا رەنگین شۆخ و شەنگین
 گول نەخوینى زەھرە^(٢) رەنگین
 چاڤ رەشىن لال و بىن دەنگىن
 بەزىن زرافىن، دل زەنگىن
 ل بەزىن کەر شالەك رەنگين

 گولا رەنگین چەند دەلائە
 ئەو نىرگەزا ل دەست ھەۋالائە
 بىن خەوش، شەرين شەپالائە
 جانا مەن وەك کار غەزالائە
 ل ئەنین بەر خالەك شەرين

 گول پەنگىنال بەر دۈبىيارى
 تو چاڤ رەشىن وەكى مارى
 يەارا مەن دل بىرىن دارى
 وەرە ل گەل مەن بکە يارى
 سەد لاو ئىرۇ ژىھەرتە مەرين

 گولا رەنگين، سۆر و زەرى
 مەن دىتىيە ل بەر پەنجەھەرى
 نىن دزانىم دل كەھەرى
 بۆچى ژەمال نەاهن دەرى
 دلىن تەقەف بىن بەرين

^(١) ئەف ھەلبەستە ل پىكەكتى (١١/٤/١٩٧٥) ئى ل (زاخۇ) ھاتىئە قەھاندىن.

^(٢) گول.

کۆتاوی شۆرەشا کوردان^(١)

دۆم سوت لە بەر توئەی کوردستان
ھەزار نەعلەت لە ئەمریکا و ئیران
شاھنشاھ^(٢) دۆزمى گۆنی کوردان
حەلەفی سانتۆش^(٣) بۆ دۆزمەنەکەمان

کونگرەی (ئوپاك) لە جەزائير بwoo
شاھنشاھى ئیران بەشدار ببwoo
صەدام^(٤) حيلە باز و شارەزا بwoo
شاھنشاھ بە خەلیج رازى گر بwoo

^(١) ئەف ھەلبەستە ل ریکەمفتى (١٥/٥/١٩٧٥) ئى ل (بوسەن- دەقەرا سندىيان) ھاتىيە ۋەھاندىن. ھەلبەستچان سەبارەتى ۋىن ھەلبەستى وەها دېتىزىت: "پارچە ھۆزانەكى رامىاريە ھاتىيە ھەلباستىكىن، داوى گۆتاوی شۆرەشا کوردان لە سالى (١٩٧٥) ئى ئەو گاتەيى كە گۈرمە ل مللەتى كورد كىرى لە گەل ئەمریکا و حەلەفی سەنتۆ، كە ھىچ ھاوکارى نەبwoo لەو گاتە تا ئىستا بەو گونگرە چەپەل ئەلین گونگرە (٦ ۋادارى) بە خيانەت. ھەزار ھەزار نەعلەت لەو گەسانە بن ئەواى بۇونە ھۆى پاشكەوتىن و رۆخاندىنى شۆرەشاکەمان".

^(٢) موحەممەد رضا شاهى پەھلهوی ل سالا (١٩٤١) ئى وەك شاھى ئیرانى ھاتە دەستتىشانلىكىن و ل سالا (١٩٧٩) ئى ھاتە لادان و دويماھىيەك ب پادشاھيا ئەھوی ھات.

^(٣) قولپا سەنتو (قولپا بەغداد) ل سالا (١٩٥٥) ئى ب مەبەستا رېگریكىن ژ بەلاقبۇونا گۈمونىيستىن (شىوعەتىن) ل رۆزھەلاتا ناخىن ھاتىبۇ دامەزراىدىن، كە وەلاتىن ئەندام پىكھاتىبۇون ژ: ئەمریکا، عىراق، توركىيا، ئىران و پاكسەستان.

^(٤) سەددام حسین تىكريتى، ھەم ژ (١٦ تەمۆوزى ١٩٧٩) ئى ھەتا (٩ نىسانا ٢٠٠٣) ئى سەرۋەك گۆمارى عىراقىن بwoo ل سالا (٢٠٠٦) ئى ھاتە سىددارەدا.

ئەو شاهنشاھى زۆر پيس و دل ژەنگ
ئىمە دابوون بە خەلیجى گەرەنگ
ئىمە هىچ نەمان ج ھاواکارى و دەنگ
ھەللى سانتۇ و ئەمرىكا بۇون فەنگ

ئىمە زۆر تىكۆشەرى چالاڭ بۇون
خاكى كوردستان بە خويىن ئاو دابوون
كارىمەدەستانى ئىمە بە فيل بۇون
نەم زانى دوزمن ھەزاران بۇون

گەپیانەك ل ناف وەلاتى^(١)

چووم بۆ شارى زاخۆكا پر شەپال
ئەو ھىزلى و خابىرى ھند زەلال
ئىبراهيم خەلەيل و پىرا دەلال
وەك ھەر دوو رووبىاريٽ ب ھەقىرا ھەقال

چووم بۆ دھۆکا جوان و دەنگىن
ئەوان سەيرانگەھىت خۆش و شرين
ل گەل سەرسىنگى و سىلاقا ب ئەقىن
پەفيٽ كۆترىكا ب سەردا دەپىن

گەھشەتم وئى ئامىيىدىكا پر خوش
ژىھەر وئى رەوشى بوومە مەندەھەوش
ئەو كەلەما كەفن و دەلال و ب رەوش
ما بۇوم بى بىر و سەودا و عەقل و هۆش

چوومە بازىپى شرين ھەولىرى
بۆ مە كوردا ئاخەك زىف و زىرى
ھەمى ھەقال و ھەۋىرل وىرى
ھەر بۆ مە دىكىن بىزاف و خىرى

(١) ئەف ھەلبەستە ل رېكىكەفتى (١٩٧٧/٧/١) ل (زاخۆ) ھاتىيە ۋەھاندىن. ھەلبەستقانى ئەف ھۆزانە ب دوو شىوازىن جودا ژەقدۇو نىسييە كو يى دووپىي بناقۇنىشانى (گەپیانەك ل شارىت كوردىستاندا دل بىرىندار) ب ناقبىرا چەند رۆزەكان ل رېكىكەفتى (١٩٧٥/٧/٨) ل (زاخۆ) ۋەھاندىيە. ھەر ژە بەر قىن چەندىي مە ھەمۈدا ھەلبەستىن وەكى ئەوى بىينىنەخوار.

زقپیم بوقئاکره و شیخانا جان
ئه و هه دوو پارچەکن ژ کوردستان
کچ و کورا کری کەیف و سەیران
ل وان هافینگەھیت ب عەشق و ۋىيان

چووم سولەيمانىي ل جەن سۆران
شىنگارا شەنگ ل ناف بەھدىنان
دەرىەندىخان و چوارتە و دوکان
مە پىكىھ كر كەیف و سەما و دىلان

سەرئەفراز گەپىام بەرەو پەواندۇز
ل گەل گەلاھ و چۆمانا پېرۆز
ھەمى پۆھن بۇونە ب ئاگرى نەورۆز
پۆز ھەلات قەت نەما لى تاري و تۆز

گەپىام بوقەلەدزا ئەھىندا
حەلەبچا سەرسنور و كەقنىه وار
بۇ مە هات خۆشترين شرين بھار
چ گەپىانەك خوش بول مەھا ئادار

سەرنشىف چووم شارى خانەقىنى
جەن كەیف و شانازى و ئەھىننى
بۇ زارۆكىيت كوردا تو هەر ژىنى
پەر ئەھىننى وەكى مەم و زىنى

گەپيانەك ل شارىت كوردىستان دل بريندار^(١)

چوومە شارى زاخۆكَا بەھە دينا
ھيزل و خابير وىت ژىڭ قەبىنَا
ئەم تەھ بىن ھۆش و دېلىرىن مابىنَا
كەفتىزە دەست زۆردار و خائينَا

چووم بۇ دەھوكَا هند خۆش و پەنگىن
وان سەيرانگەھىت جوان و شىرىن
لىنى دېبىنەم دەوسا گورگىن دەف ب خوين
لەو كەم و بىلەيىت مە ژى فېرىن

گەھشەتم وى ئامىيەتكەپەر خۆش
لىنى دەگەرن دوزەمن و خۇ فەرۇش
تەھ سەرخۆشىن وەك مرۆڤقى بىن ھۆش
حەمى يَا خودانە ب پارە و قەرۇش

هاتىمە شارى شەرىن ھەولىيەرى
ھەر دەگەرم كەس نابىنەم ل وىرىنى
كەوردى دلسۇز وەك كەمۈى دلىرىنى
دوزەمنى ئەم دايىن بەر شەقىر و كېرىنى

(١) ئەف ھەلبەستە ل پىتكەفتى (لىيغانى- دەقەرا سندىيان) هاتىيە ۋەھاندىن. ھەلبەستچان سەبارەقى قىن ھەلبەستى وەها دېيىت: "پارچە ھەلبەستەكە نىشتىمان پەروملى و رامىارىيە هاتىيە ۋەھىينان، پاشتى شۇپەشا كوردى شەكەستى و مللەتى مە كورد كەفتىنە بن دەستا و بەر دەرد و ئىش و كولا، خۇ فەرۇش و كرى گەرتى و جەحشىكەن، كەتىنە ناف وان بازىرا ل كوردىستاندا پەنگىن".

زقپیم ئاکرە و شیخانا جوان
 ئەو هەر دوو پارچەکن ژ کوردستان
 قەت لى نەما کەیف و خۆشى و ژيان
 هەر دى بىزىن کوردستان يان نەمان

چووم سولەيمانيي و چوارته و دوکان
 شنگار و زمارل ناف بەھدىنان
 ل گەل سەرچنار و دەرىھەندىخان
 شەرمە ئەو بەمینن ل دەست دوزمنان

ۋەگەپیام ئالتون كۆپرى و كەركويىكى
 بۇ وەلاتىن مە كوردا تو بويىكى
 چما ئەۋرۇكە تو پەپويىكى
 ېبۇ گەنج و خۇرتىن مەردا چويىكى

ئەۋراز چووم پەوانىذى و گەلالە
 لى دېيىنم گۈرپىن گەنج و دەلالە
 ھەدابونون ل سەرسىسەن و گۈلاڭ
 شىن بىيۇون ب رۇنىدكىت ھەقالە

ھاتم قەلعە دىزا دل بريندار
 حەلبچە سەر سەنور و كەفنەوار
 چەند بىكىن گازى و قىيرىن و ھەوار
 كەس ئەۋرۇل مە نابت ھەقال و يار

سەرنشىف چووم شارى خانەقىنى
 جەن كەيىف و ژىن و پىر ئەقىنى
 بۇ زارۇكىيەت كوردا تو ھەر ژىنى
 نابت تو ل دەست دوزمنى بەمینى

هاتیمەقە چۆمان و حاجى عومران
ئەو پايتەختى شۆرەشا كوردىستان
جهىن شىر و سەرۋەكىين مە كوردان
ھەر خەبات كەين بۇ ماف و زيان

بانگه‌ک بۆ دلیلیت کوردستانی^(۱)

رابن سه‌رخ‌و لاویت کوردا
ئەم کەفتین بەر کەول و دەردا
وەلاتئ خوھ قەت بەرنادا
شەرمە دوزمەن بیت ب سەردا

تەف بکن بزاڤ و خەبات
ژیو سه‌ربەستیا وەلات
نیزی لە دی بینین رۆژەلات
بۆ کوردستانی بین خەلات

رابن پیکەت بەزاری
ب پەرشادی و بەختیاری
پیش مەرگە ول گەل جووتیاری
ملاھەت رابن ب یەک جاری

خەبات کن ژیو ملاھاتى
رۆژ ئەفرۆکەل مەدەکەتى
دوزمەن وئى ژتەلهن ۋەپەستى
دی وان گری دین ب دەستى

خوھ شیارکن شیر و پانگ
ھەمە شۆلکن ڙدل و یەک دەنگ

^(۱) ئەف ھەلبەستە ل پەتكەفتى (۱۹۷۵/۷/۱۴) ل (لیفانی - دەقەرا سندیان) ھاتىيە
فەهاندن.

خەبات کەن ب تۆپ و تفەنگ
ریکا مە دویـره و ل مە درەنگ

میـرا چاك و پیـشـمەـرـگـیـت گـران
کارـگـهـر و دلـیـرـیـت گـورـدان
تـەـفـ جـانـ خـوـهـ بـکـنـ قـورـیـانـ
بـوـقـهـ وـهـبـوـنـاـ کـورـدـسـتـانـ

ئـەـفـ کـورـدـسـتـانـ شـۆـخـ وـشـەـنـگـ
تـەـفـ دـاـ سـەـیـرـانـگـەـھـیـتـ پـرـ رـەـنـگـ
ئـەـیـ خـۆـرـتـ وـ گـەـنـجـیـتـ پـرـ چـەـلـەـنـگـ
پـابـنـ دـاـ ئـەـمـ بـکـيـنـ گـەـنـگـ

ئـەـیـ پـیـشـمـەـرـگـیـتـ فـیـداـ وـ دـەـلـالـ
ئـەـمـ مـانـهـ بـئـ کـەـسـ وـ هـەـقـالـ
وـهـلـاتـ پـرـ ژـوـلـ وـ نـهـ سـالـ
کـەـوـ وـ بـلـبـلـیـ تـماـيـنـ گـەـلـالـ

وـهـلـاتـ ژـ خـ وـینـنـ ـ وـرـبـیـ ـهـ
کـورـدـسـتـانـهـ بـ خـ وـینـنـ ئـاـفـدـاـیـ ـهـ
سـیـسـنـ وـ گـەـنـ وـلاـ لـئـنـ هـلـدـاـیـ ـهـ
دوـزـمـنـ ئـەـفـرـوـ لـئـنـ دـگـەـرـیـ ـهـ

دلوقان و دلداری^(۱)

دلوقان:

هــوــهــقــالــىــمــنــوــدــلــدــار
لــســمــرــمــهــرــاــبــوــوــرــىــبــهــهــار
ئــمــمــاــنــهــئــيــخــســيــرــوــهــهــزــار
بــئــزــيــانــوــبــئــنــمــاــلــوــدــار

دلدار:

ئــهــمــىــهــقــالــىــمــنــدــلــوــقــان
هــهــرــتــوــىــهــقــالــىــبــارــگــرــان
نــئــمــمــيــنــهــوــكــزــوــبــارــان
ئــهــقــرــوــزــيــنــلــکــوــرــدــســتــان

(۱) ئەف ھەلبەستە ل پىككەفتى (1975/7/26) ل (لىپانى- دەقەرا سندىيان) ھاتىيە قەھاندىن. ھەلبەستقان سەبارەتى ۋىن ھەلبەستىن وەها دېيىت: "دلوقان و دلدار دوو ھەقالىن، كۈز دلهك پاك و پاقىز و پېرىي دەستىن ھەقالەتىي دايىنه ئىككىدوو، ب پاستى ھەقالەتى گەلهك ب نىخ و گرانبایىه، ۋىن جارى مە گەلهك سال، وخت، دەم و چاخ ل گەل ئىك بۇوراندىن، ئەم نەشىيان دوو رۆژا ئىك دوو نەبىينىن، قىيت مە قەستا جەن ئىك دوو كەريا كە وەختى مە دەست ب قەھىنانا ۋىن ھەلبەستا جوان كرى، ئەز ل بن دەحلەن ل سەر ئاقىن دان ئىشارى رۇينشتىبىم، مائىت مە ل بانا گۆڤىن بىن ئەز ب تىن بىم، ھەقالىن من دلدار ل سەر بىئەدرى بى ل دەشتىن و بىرا وى هات بىرا من و ئەز نەچار بىم كە و ۋىن ھەلبەستى چىكىم، گەلهك سوپاسىم ژ تە برايىن دلوقان سەر ۋىن بىرەتلىنى، كۆب باشى دزانم تو ھەقالەكىن گەلهك ب سۆز و باوەرى و تە چو جارا زىير ناسىم برا، گەلهك گەلهك سوپاس- برايى تە دلدار خوش ھەقالىن ب باوەر".

دلوقان

دلدار و هەۋەقىلى دەلال
چما مایى نە بىن دەنگ و لال
ژیئ، دويىر بىن تەف دۆست و هەقىال
بىن كەفوکا بىن چەنگ و بال

دلدار:

بىرا دەقىن تەو نەھىرسى
ل گوردى تاتانى ب پرسى
بەس بەمى نەن تازى و برسى
ل ۋەقىن دەنچ نە بىن كەسى

دلوقان:

بىرائەز نە بىن هەقىالم
ژىئەر كەپول و دەردا دەنالىم
ھەرتەوى هەقىال دىزانىم
سەرىپەستىم كەوردم ئازادم

دلدار

سەد ئاپەريىن بۇقىتە بىرا
ئەم نا بەردىن ۋەقان چەپەرا
دى ئەخىي، بىن دار و بەرەرا
ب خوينىسا سۇرلىق ئەنگەرا

دلوقان:

ھەر بژىت ھەقىلى شەرين
سەر وى سۆزى تەو ھەرمەين
نى گەنج تەف بۇونە جەڭەرخوين
نېزىكە ب سەرىپەستى بىرثىن

دلدار:

بەـسـن بـرـا ئـهـفـ کـوـلـ وـڙـانـ
بـهـسـن ئـهـفـ دـهـدـيـنـ پـرـ گـرـانـ
دا ئـهـمـ بـکـيـنـ بـهـحـسـاـ فـيـانـ
دا بـ چـيـنـهـ نـاـفـ بـاـغـيـنـ گـوـلـانـ

دلوقـانـ:

خـوـشـ گـوـتـنـ هـ لـاوـئـ هـيـزـهـ
کـوـلـ ڙـنـاـفـ دـلـىـ بـاـفـيـزـهـ
بـهـسـ بـمـيـنـ هـ کـهـرـ وـ گـيـزـهـ
بـيـزـهـ بـرـاـ تـوـ هـهـرـ بـيـزـهـ

دلدار:

هـهـقـالـ ئـهـقـرـوـ ئـهـزـ چـوـومـ گـهـلـىـ
منـ يـهـكـ دـيـتـ جـيـرـ لـ سـهـرـ مـلـىـ
بـهـرـ بـوـ فـيـسـتـانـهـكـ گـوـلـ گـولـىـ
دـزانـمـ چـىـ مـايـهـ لـ دـلـىـ

دلوقـانـ:

هـهـقـالـ مـنـ دـيـتـ وـ لـ بـهـرـ دـهـرـىـ
بـهـرـ بـوـ فـيـسـ تـانـ سـ قـرـ وـ زـهـرـىـ
پـرـچـاـ دـرـيـزـ لـ وـيـتـ وـهـرـىـ
لـئـ چـ بـکـمـ زـوـيـ هـاتـ هـ بـهـرـىـ

دلدار:

بـرـاـ مـنـ دـيـتـ وـ لـ سـهـرـ ئـاـفـنـ
لـ بـهـزـنـىـ دـاـ تـيـئـنـ تـاـفـنـ
بـهـرامـبـهـرـ چـ وـوـبـيـمـ هـنـ دـاـفـنـ
وـهـكـهـ کـهـوـيـ کـهـتـبـوـومـ دـاـفـنـ

دلوقان:

بـرا مـن دـيـت وـل سـهـر بـانـى
پـاوهـس تـابـوـوم لـدـهـرـى خـانـى
پـرـچـا سـهـرـى خـوـه دـهـرـانـى
ژـنـوـى مـن بـيـارـى زـانـى

دلدار:

يـاـمـنـهـهـهـرـچـسـتـ وـچـهـلـهـكـ
لـمـنـبـادـانـبـسـكـيـتـخـهـلـهـكـ
كـلـدـاـبـوـونـئـهـوـچـاـقـيـتـبـهـلـهـكـ
لـئـچـبـكـمـئـهـفـرـوـكـهـفـهـلـهـكـ

دلوقان:

دلـدارـيـاـمـنـكـوـفـيـكـيـاـهـ
تـوـنـزـانـقـجـجـهـحـيـاـهـ
چـاـفـدـهـشـاـمـنـوـهـكـرـوـمـيـاـهـ
گـوـتـ:ـئـهـزـدـبـيـزـمـنـهـهـيـاـهـ

دلدار:

دـىـهـسـنـئـهـفـبـهـحـسـ وـخـهـبـهـرـ
ژـدـهـسـتـمـهـچـوـونـشـيرـ وـخـهـنـجـهـرـ
لـچـقـلـنـمـانـاـبـقـهـرـ
كـهـسـنـيـنـهـلـمـهـبـيـتـمـهـفـهـرـ

دلوقان:

دوـژـمـنـبـزاـنـهـنـاـتـورـسـيـنـ
شـيـرـ وـپـلـنـكـ وـهـوـگـثـيـنـ
مـاـفـيـکـورـدـسـتـانـدـخـواـزـيـنـ
دـىـهـرـسـهـرـيـهـسـتـ وـرـزـگـارـبـيـنـ

دلدار:

ئەم نا بەردىن چىا و ملا
دىھەر خوينىن وهك بىبلا
لەر نىرگۈز و سۆرگۈلا
ئاڻ دىن ن خوينىا جەركە و دلا

دلوقان و دلدار:

ئەم ھەر دوو ئەۋرۇ بىرانە
ژەشەق و دل و ۋيانە
دۇزمۇن ۋەتەن بىاش بىزانە
دى رېزگار كەين كوردىستانە

گولا سۆر^(۱)

گولا سۆرج قاس گەشى
تو گەفوشىنىكا چاڭ رەشى
پەش پويحانا من بىن خوهشى
وەڭ دېيىنم خۆش نامەشى

من گۈل دىيت و ل دەرىئ مالى
بەزىن زراق، ڪار غەزالى
شۆخا شرين چەند دەلالى
گۈل چىچەكا شىن و ئالى

گولا سۇرا ل سەرئاڤى
خۆنماش گەرتى ل تىئى تاڤى
ج تشت ئەقروكە من ناڤى
ژىلى گولا ل نااف ئاڤى

گولا سۇرا ل نىسانى
چما ئەقروق پەريشانى
ھەى بىبەختى مانزانى
ئەز چەند ل تە دىكم ۋىيانى

دئ وەرە خەوەش كە ژىيانى
دا ئەم بچىنە زۆزانى

^(۱) ئەف ھەلبەستە ل پىتكەكتى (۱۹۷۵/۸/۱) ل (لىفانى- دەقىرا سندىيان) ھاتىيە قەھاڏان.

ژیئر بکین کول و ژانی
ل نااف باغین کوردستانی

کولیلکال باگن ئەقینی
وھک بلبای دلبرینی
چما خەمما نا پەقینی
ل گەل بلبای بکن کەنینی

گولا سۆری وھک دوری
ددان زیپری چەندادخ پری
تو شرینی و لیف شەکری
دهست بازنا من پرج زھری

(۱) گولا گەمش

گولا گەش هات و بیووری
 نیرگەزازا ل حەودا ژووری
 کەمزی شووری چەند زووری
 چاڤ رەشئی وەکە حەووری

گولا گەش هات و دەپەدا
 من دیت و ژ کەپرئ و پیپەدا
 ھەفەئام کەمەت خەویپەدا
 ما حەتا بەرئ سپىپەدا

من گۆت: ھەفەئەم و چىپە
 گۆت: گولا گەش بوورىپە
 دەپەدا مالەك ل دەپەتىپە
 نزا بېقەن بىرىپە

گولا سۆر ھەردەم گەشە
 رەش روحانىا بىین خەوهشە
 بىرۇق قورە چاڤ رەشە
 نزانىن ج کەلەشە

تو گولا ل سەھر پويىارى
 کەمزى شوورن وەک مەوارى

^(۱) ئەف ھەلبەستە ل پىكەكتى (۱۹۷۵/۸/۱) ئى ل (لىفانى - دەقەرا سندىيان) ھاتىيە قەھاڏان.

بەس ھەلگەرە ۋى بارى
لىن ھەربۇق من تو يارى

گەولا مەن پالشەدaiيى
گەول ھورچىكا ل سەر چىايى
بىشەنگەا ل دەر مەلاايى
گەوبەرۇزى نىاف وەرزايى

پرچ پەش^(١)

پرچ رەشىن تەه فيستان زەرى
كراس كەسکى رەش ئەسمەرى
بىن خوهشى مىك و عەنبەرى
تەه دېيىم ل بەر پەنجەرى

پرچ رەش چەووبى ناڭا رەزى
خۆرت و تۆلاز ل دويىدا د بەزى
بەزىن زرافقىن چار كەزى
جانى تۇرى بىرىيما پەزى

پرچ رەش چەووبى ۋان بەيارا
ل دويىش چۈون ئەف دۆست و يارە
ئىشـارتـ كـرـ يـارـ بـ يـارـە
ھـەـرـ دـكـتـ گـازـىـ وـ ھـەـوارـە

پرچ رەشىن تو چەند حىزى
ل سەر سەريانى د لەيىزى
ھەر تۇرى رەها خۆرپىزى
چەند ب دورىيم دى ئىيت قە زوى

پرچ رەش هات و ۋەزىئەن
ئەم چەند بىت لافە لافىن
ب خودى يارى من تو ناڭىن
چو جار نابىئىم كا ئاڭىن

^(١) ئەف ھەلبەستە ل پىتكەكتى (١٩٧٥/٨/٣) ئ ل (بۆسەلىن- دەقەرا سەندىيان) ھاتىيە ۋەھاندىن.

گول چیچه^(۱)

گول چیچه ک شرین و جوانه
گول هورچکا ل سه رئ چیانه
گول نه خوینا ل ناف حه ودانه
گوب رۆژا ل ناف و هرزانه

گول چیچه کا زۆر جوان

گول چیچه کن چه ندا ب پوشى
نیرگزا جوان و بین خوهشى
پەش پوحانى تو چەند گەشى
بەزى زرافقى تو چاف پەشى

گول چیچه کا پر فيان

گول چیچه ک هەر دەم دل ب کولا
شرینە ل بارھەمە مى دلا
پوي سۆرە زرەنگى سۆرگولا
ھەر چاف رەشە ژ کانيا كلا

گول سور کەت دەست دوزمنان

من نەزانى تو هند شرینى
شەف و رۆژا تو خوهش دخوينى
نى دزانىم تو دلبرىنى
نه گەھشتى خوهشى و ئەقىنى

گول چیچه کا بى ژيان

^(۱) ئەف ھەلبەستە ل پىكەكتى (۲۷/۹/۱۹۷۵) ئ ل (زاخۇ) ھاتىھ قەھاندى.

گوول چیچه‌کەن تو چەند دەلالى
 شرینى پېشەنگ و شەپالى
 چاڭ بەلاڭ دەركەت دەرى مالى
 من سلاڭ ڪروئى ڪار غەزالى
 بىن شەنگا سەر ڪانيان

گوول چیچەكا كەسەك و سۆر و زەر
 بۇچى توژ مال نائى يە دەر
 گۇتى: ئەز مام بىن يار و مەفھەر
 ناڭەن من چ بەحس و خەبەر
 دەرماندا دەردىيەت گەران

گوول چیچەك ئەقروكە وەريايى
 رەش پەروحانا ھەر پەرۋەدایى
 بلبل مال سەرئ چىايى
 ژەقلاڭە پاش قەممایى
 چاڭ بەلەكابىك قەيتان

كوردستاندا شرين بيه دلبرين^(١)

كوردستاندا خ وش و شرين
ئه قرۆك بيه دل برين
ئام چەند بکين خام و گرين
بى ئاگر و لاتق رەنگين
ئام كهفتين دهستى زوردارا

گول چيچەكىن مە قورمچين
شاخ و كويستان كوززىن^(٢)
بلباين مە مان هار و دىن
ل سۆرگولا بى تازى و شىن
ئام كهفتين دهستى نەيارا

وەريان بەلكىن ئەفان گولا
زەر بىن نىرگ زىن سەرملا
خويىن د زىت ژ جەمرگ و دلا
دل بىون برىن ژ فان كەنلا

ئام كهفتين چۈل و بەرا

^(١) ئەف ھەلبەستە ل پىكەكتى (٢٨/٩/١٩٧٥) ل (ذاخو) ھاتىھ قەھاندىن. ھەلبەستقان سەبارەتى ۋىن ھەلبەستى وەها دېيىزىت: "پارچە ھۆزانەكا رامياريھ ڪو پشتى شۆرەشا كوردى ب دويماھى ھاتى، ھاتىھ قەھىنان ڪو مللەتنى كورد مشەخت بىن، ھندەك چوون نىرانى و ھندەك چوون تۈركىيا، ھندەك ل عىراقنى مان و ئام كەفتىن بەر شەپى حوكىمەتنى، گەلاڭ ژ مە گىرتۇن و ئىيختىنە بەندىخانا و زىندانىت خوھ يىن نەمروقانە و زۆردارى ل مە دىكىر."

^(٢) سۆت.

ملاھەتى مە بۇويە خەممىگىر
لە بىن خەلات قەيد و زنجىر
زەدەست مە چوون خەنچەر و شىر
كول بىن بىرىنىت مە يېت كۈير
ئەم كەفتىنە سەرسىيدارا

ئەمەين خۆپت و گەنجىن بىثار
ئەم نَا توپسین ژج نەيار
ئەم دى هەر كىن گازى و هەوار
تا بىگەھىنە جەزنا بەھار
دى هەر كەھىن وان شەۋىنوارا

هەوارە ل گوردينيي^(١)

هەوارە ل حوكىمەتىت گران
كورد بىنە پەزى بىن شەشان
گورگ و هورچىن كەفتىن ناقدان

د كەۋۇن بەران و ھۆڭژان
كەس نىنە لىئ بىت خودان
مە خلاس كەت ڦەھست دوزمنان

ئەمەين كەوردىن فەقىر و ڦار
ئەمەين بازى و شەيرىن بەزار
ملاھەت پاش دا ۋەمايمە خوار

ئەم چەند بکىن گازى و ھەوار
كەسەك نەبىت ھەقال و يار
پېڭەت بىن دوزمن و نەيار

ئەم چەند خوه بىينە كوشتن
ئەم چەند خوينا خوه بىين رېشتن
جەرگ و دلىن مە بىرشتن

چونكى ئەم بىن كەس و پېشتن
دزانىن كەورد ھەممى چىتن
لىئ ئەم چبکىن دوزمن مشتن

^(١) ئەف ھەلبەستە ل رېكىكەشتى (٤-٥/١٩٧٥) ئ ل (بۆسىەلىت- دەھىرا سندىيان) ھاتىيە
قەھاندن.

ئەم دئ هەر کەین فيداکارى
 بلا بەقەين ناٹ ئاگرى
 جەھەنەم خودشترە ژەنەزارى

 میزۇو دئ بیئەزت سەد جارى
 دئ هەر ھەلگەرین ۋى بارى
 بلا كەس نەكەت ھاوکارى

 ئەم كەفتەين دەقىنى نەھنگا
 دەستتى زۆردار و فەرەنگا
 خەبات گەين ژەدل و يەك دەنگا

 رابىن بەراندىن درەنگا
 پېشەرگە چىت و چەلەنگا
 كوردىستان بەخەشتاتا ب رەنگا

 ل كوردستانى د باران
 هەر باھۆز و بەفەر و باران
 ملاھەت كەفتەل حەبس و زىندان
 رۆژئافتا بى ل چاركىناران^(١)
 سوورى، عەراق، تۈرك، ئىران
 بۇونە وەك سەيىت نىچىرەقان

 هەوار ئاشتى خەوازىن جىهان
 ل حوكىمەتى بايىنە مىڭان
 مانە بىن سەر و بىن سەمىان

^(١) ئالىان، پەخان.

کەفتىنە ناڤ چوول و دهريان
خەباتكە ارين ژىو ۋە زىيان
تا سەرىھەست بىزىن ل جىهان

کۆفی کێل^(١)

کۆفی کێل من دیت د حەوشیدا
بیشەنگاژ مالا و پیدا
ماسیا ل بنئ بەحریدا
کەزییەت شور سەر کەماخیدا

توی کۆفی کیلا خوین شرین

کۆفی کیلا تاخانافی
من دیت ل گەل تیئەن تاڤی
ل دەستی بـوو سـەقـلـا ئـاـفـی
دـلـاـنـی بـهـڙـنـ زـاـقـنـی

ھـەـرـتـوـیـ نـازـدـارـاـ بـئـەـقـیـنـ

کۆفی کێل من دیت سەرتەختى
ھەی بى دىنەن چەند بى بەختى
چما يارى نە پەھەتى
گۆت: نەرازىمە ژقى وەختى

کۆفی کیلا بیبەخت و دین

کوفی کێل من دیت و ل گوندى
چاف پەشا من توپش و توندى
بیشەنگا تازە و بلندى

^(١) ئەف ھەلبەستە ل ریکەفتى (١٨/١٩٧٥) ل (بىرسقى- دەفەرا سندیان) ھاتىه
فەھاندن.

تەرىۋى يەارا لەۋى سەندى^(١)

نەتە جەرگەن مەن كەربەرين

كەۋى كېلىن چاڭ غەزالتى
نازكى شەنگە و شەپالتى
دېبەرا مەن چەند دەلاتى
وھى شەريف روى بە خەلاتى

تەرىۋى كەۋى كەيلادىن ئاسىن

^(١) مەبەست (مەحمود ھالق) يە، ھەلبەستخانى ئەقى دىوانى.

ل گەل فى چاخى ل سالا ١٩٧٥^(١)

ج زەمەنەن فيەل و بىلا
 كەفتىن ناڭ ئاڭرۇپەلا
 خۇين دىيىت ژ جەرگە دلا
 خۇش نائىيىت دەنگىنى بىلا
 ئەى چاخى فيەل و تەشقەلا

كەوردىن د خەوينىن بىكەوردى
 دى هەر نشييىن بىكەوردى
 تەماشىابىكەن ئىمىدى
 چمانەخەوينىن بىكەوردى
 ئەم كەوردىن هەركۈرى كەوردىن

كەوردىن دەزىن بىكەوردى
 دەملىن سەرخاڭى كوردىستان
 دۆزمن چەند مەبىكۈزن توندى
 خەبات دەكىن بىو نېشىتمان

تا سەرىست بىن ل ناڭ جىهان

ئەفھەلبەستە ل پىتكەفتى (٢٢-٢٣/١٠/١٩٧٥) ئى ل (زاخۇ) هاتىيە قەھاندن. هەلبەستەن سەبارەتى فىن هەلبەستىن وەها دېيىزىت: "پارچە هەلبەستەكە رامىيارى، نىشتىمان و پەرومرى و وەسف و پالقەدانان گەنجىت كورد دىكت، وەسفا كوردىستان خۇھاشتلى، چونكى وال وى وەختى هاتى قەھىيان ئەم چاخى حوكىمەتنى دىگۇت: قوتابىيىت كورد ب زمانى عەرمى بخويىن، ئەرى پا ھەيە ژقى زۇرۇدارى و سەتەمن زىيدەت ئەم شاگىرىدە تەرىزا شەشىن سەرتايىي يان دووى و سىئى ناڭنجى ب كوردى خواندى، دى چاوا شىيت ئەقەرقۇ ب عەرمى خويىنت. ل سەرستەمكاريا خويىن پىزىت بەعسا فاشىت و تەعرىب تەبعىت كەرنا دەقەرا كوردىستانى".

ملـاـتـهـكـي زـورـلـيـكـ رـاوـين
 لـبـهـرـئـيـش وـژـانـ دـهـنـاـلـيـن
 شـيـرـ وـپـلـنـگـيـتـ چـالـاـكـيـن
 خـوـدـكـهـيـنـ قـورـيـانـ خـاـكـيـن
ثـيـمـهـ هـهـرـ دـهـمـ فـيـ دـاـكـارـيـنـ
 خـاـكـيـ كـوـرـدـسـ تـانـ شـرـيـنـهـ
 دـارـ وـ بـهـرـيـ پـرـ زـيـپـيـنـهـ
 وـهـلـاتـ بـهـهـشـتـيـ رـهـنـگـيـنـهـ
 سـهـرـوـكـمـانـ^(۱) زـورـئـهـمـيـنـهـ
 دـوـزـمـنـهـكـهـ دـلـبـرـيـنـهـ
 كـوـرـدـسـ تـانـ بـوـوـكـيـ تـازـهـيـهـ
 نـهـوـرـوـزـ جـهـنـزـيـ سـهـرـسـالـهـيـهـ
 پـيـشـمـهـرـگـهـ گـولـيـ خـاـكـهـيـهـ
 ئـافـرـهـتـ ئـاوـيـ وـلـاتـهـيـهـ
ثـيـمـهـ رـوـاـهـيـ كـوـرـدـسـ تـانـيـنـ
 وـلـاتـنـ مـهـ شـوـخـ وـ شـهـنـگـهـ
 دـهـشـتـ وـ زـوـزـانـهـكـ پـرـ رـهـنـگـهـ
 كـوـرـدـسـ تـانـ بـ نـاـفـوـدـهـنـگـهـ
 پـيـشـمـهـرـگـهـ چـسـتـ وـ چـهـلـهـنـگـهـ
ئـهـمـ پـيـشـمـهـرـگـيـتـ خـاـكـيـ زـيـرـيـنـ

مـهـلـاـ مـسـتـهـفـاـ بـارـزاـنـيـ لـ (۱۴) ئـادـارـاـ (۱۹۰۳) ئـ لـ گـونـدـيـ بـارـزاـنـ هـاتـيـهـ سـهـرـ دـونـيـاـيـنـ بـ
 نـاـفـادـارـتـرـيـنـ وـ مـهـزـنـتـرـيـنـ رـيـبـهـرـيـ تـهـفـكـهـراـ ئـازـادـيـخـواـزاـ كـوـرـدـ دـهـيـتـهـ هـزـمـارـتـنـ،ـ گـرـنـگـتـرـيـنـ
 خـالـ دـ ژـيـانـاـ بـارـزاـنـيـداـ چـوـونـ وـ زـقـرـيـناـ ئـهـوـيـ ژـ روـوـسـيـاـ (۱۹۴۶) ئـ وـ رـيـبـهـرـيـاـ شـوـرـهـشاـ
 ئـهـيـلـوـلـنـ (۱۹۶۱-۱۹۷۵) ئـ،ـ لـ سـالـ (۱۹۷۹) مـاـلـئـاـقـايـيـ كـرـ

کوردستان ئەفرو خەمگىرە
 چونكى ملاھەت تەھەنە دويىرە
 دوژمن ھەلکەفت چىا و زويىرە
 پۇزا پەش نائىيەت ل بىرىرە
ھەر دى ل وەلاتىن خەوه پرسىن
 دوژمن بزانە ئاخامە
 دار و گىاتفەنگامە
 دۆل و نەئال سەنگەرا مە
 دەشت و زۆزانە جەنە مە
 دوژمن چو جار ئەم نابەردىن
 باغ و بۈوستان تەھەنگە وزىن
 گۈل و نېرگەز تەھەنگە چرمەين
 دى ئاقىدىن ب خوينىا زىپىن
 ب رۇندىكىت چاھىن گەرپىن
ئەم كوردىن شىر و پانگەين
 كوردستان پەميرگە و كانيىنە
 دوژمن بەرتلىنى نامىنە
 خۇرت و گەنجىت وەلاتىنە
 كوردستان خاكىن شەرينە
مېڭىز دى نقىيەت بخوينە
 كوردستان ئەفرو نەخوش
 چما ب خەملاشىن و پەش
 دار و بەر و كەفرو كاش
 چراتو بويكابى پەوش
 دوژمن ئەفرو ۋەقەھەرا مەرين

دوژمن تو چەند بکەن کەیشىن
 بزانە دئ ۋەكەين حەيىن
 تو دزانىن تىئى زى پەقىن
 چمانا بەردئى قىن ھەيىن

دئ وە ب ئاگرى س ۋېزىن

ھوين چەند بىن و بچىن راڭىن
 ئەم چو جار ناكەقىن داڭىن
 ئەم ژوھ ناكىن لاف لاقىن
 دئ كەين خەبات و بزاڭىن

نوپەدار و زى رەۋەن

بىلا دوژمن باش بزانىت
 نىن كوردىستان وەسما نابىت
 پىس و خويىرپىز ناڭ مە نابىت
 مللهت دئ ب ئاشتى پزگار بىت

كوردىستانه دئ بىت ئاگر و خوين

دلوقان^(١) ھەر دكەت گازى
 مللهت دزىست ب شەھنمازى
 ناڭ جىھانى سەرفرازى
 كوردو نابىت د خەمودا رازى
 دئ قىن ھەربىيڭىم بۇ زانىن

^(١) مەبەست (مەحمود ھالق) يە، ھەلبەستخانى ئەقى دىوانى.

من کوردم^(۱)

ئەقروکە ئەز چەند نەخۆشم
 بى سەر و بى عەقل و بى ھۆشم
 وەلاتىن خەوە نا فرۇشىم
 ج دەردەكەن بىن دەرمانىم

 وەلاتىن مەن پىر شەرينە
 ئەو تەۋەدا باخچىن زېرىنىم
 لىن چېبىكم تەف زەر بىنىم
 دوزمىنى پىيس پىن نەزانىم

 هەرددەم و گەاف ئاش تىخوازىن
 لىن ئەقرو بىن حەمد و مافىن
 چما ب سەرىيەستى نازىن
 وەلات پىر بىلۇر جاشانە

 ئەم ملاھەتاك زۇر ھەزارىن
 رۆلەي گورد و گوردىستانىن
 خاوهەن خاكى پاك و جوانىن
 لى چېبىكم ئەم بىن وارمانىم

 گوردىستان جەن خومش مىرا
 تىوى خەزىنە زېپ و زېپرا
 مەلبەندا پەنگە و شېپرا
 لىن وەلات ھەربىن خودانىم

(۱) ئەف ھەلبەستە ل رېككەفتى (۳۱/۱۰/۱۹۷۵) ئ ل (بۆسەلى - دەھىرا سندىيان) ھاتىيە
قەهاندىن.

ژکول و دهدا ئەز مەرم
ب يەزادانى پاك سويند دخۆم
دوژمن بزانە هەر كوردم
بلا بە رم ل زيندانە

دوژمن و تو چەند پېپىژى
تو دى هەر ژېھەر مە گېژبى
چەند گۇتنا تو درېژكى
چ سوود بۇ تە تىدا نىنە

ئەم دزانىين تو نەيارى
تو دويپىشك و كورەمارى
ھەر ب دەقى بىكە هاوكارى
باوهەنەكىن ژ دوژمنانە

تو بزانە ئەم ھەر كوردىن
خوهشمىر و چەلەنگ و مەردىن
تو نە بېژە كوردىت مەرين
نىزىك دى كەقى ب گورزانە

کەمزى شوور^(١)

كەزى ش وورا مەن دوو كەزى
 بىرية انى بىرىي پەزى
 گولەرۇزا ل نەاف پەزى
 چەسەر ئاقەنەزى
 چەنەنەدە باز و بەزى
 گۈل نەخويىنە حەودا بەزى

كەزى ش وور مەن دىت و د رېدا
 پەش روحانىا ل نەاف حەمەودىدا
 بىشەنگە ئاخانى و پەيدا
 ما نازانى ئائىيم وىدا
 تو بەس خەوه بەماقىزە زېدا
 حەمى شخوھىمە چەووب ئاقىدا

كەزى ش وورا ل گەلىت ژوورى
 مەن دىت ول بەر مەن داب وورى
 پەور سۆرى تەو چەندە زۆرى
 بەس ھەملەرە ئەھۋى قوورى
 ل سەر ئاقىنەر بىت دوورى
 چەف بەلەكەن كەزى ش وورى

(١) ئەف ھەلبەستە ل رېكەفتى (١٧-١٨/١١/١٩٧٥) ئى ل (ذاخو) ھاتىھ ۋەھاىەن.

تـوـيـ كـهـزـيـ شـوـورـاـ بـئـ زـيـانـ
 شـهـنـكـ وـشـهـپـاـلاـ زـورـ جـوانـ
 تـوـيـ خـويـنـ شـرـيـنـاـ پـرـقـيـانـ
 بـهـژـنـ بـلـنـدـاـ تـيـ رـنـيـشـانـ
 چـافـ پـهـشـ ژـكـانـيـاـ کـ لـانـ
 تـوـيـ نـيـرـگـزـاـلـ حـهـودـيـنـ چـيـانـ

کـولـيـلـكـاـلـ نـاـفـ بـاـغـيـ پـهـنـگـيـنـ
 گـوـلـ زـهـرـيـاـ کـهـسـکـ وـسـوـرـ وـشـينـ
 مـسـاـءـ وـعـهـنـبـهـ رـاـ بـيـنـ شـرـيـنـ
 کـهـقـوـکـاـ چـافـ خـالـ وـنـهـقـشـيـنـ
 تـوـيـ کـارـ غـهـزـاـلـ هـارـ وـديـنـ
 ژـيـهـرـتـهـ ئـهـزـ مـامـ دـلـبـرـيـنـ

رـيـبـهـرـهـرـ تـوـيـ خـوهـشـ هـهـفـالـ
 يـاـ تـهـيـهـ ئـهـوـ شـهـنـگـ وـشـهـپـالـ
 يـاـ سـهـرـدـارـيـ بـهـژـنـاـ دـهـلـالـ
 يـاـ دـلـشـادـيـ گـوـلـ گـهـشـاـ مـالـ
 يـاـ دـلـدـارـيـ گـوـلـ سـوـرـاـ ئـالـ
 يـاـ مـنـ گـوـلـ چـيـچـهـکـاـ دـهـلـالـ

(١) جهۇنا قوتابى

باش بزانن گەللى برا
 قوتابىنە فنـد و چـرا
 خـبـات دـكـن لـ هـمـى درـا
 بـوـ فـيـرـ بـيـنـ وـ زـانـيـنـ وـ بـيـرـا
 لـ بـيـسـتـ وـ سـيـ چـريـا دـوـوـيـىـ
 ئـمـ كـۆـمـبـيـنـ لـ قـوـتـابـخـانـىـ
 لـ ئـامـادـهـيـاـ زـاخـقـيـنـ
 مـامـؤـسـتـاـ وـ ئـهـنـدـامـيـتـ حـزـبـىـ
 گـرـىـداـ بـوـ چـ ئـاهـنـگـهـ
 دـاـ دـهـرـيـازـ بـنـ ژـئـاسـتـهـنـگـهـ
 ئـهـوـ چـهـنـدـ بـيـژـنـ بـ دـلـ وـ دـهـنـگـهـ
 دـلـ قـهـتـ سـاخـ نـابـتـ پـرـ ژـهـنـگـهـ
 حـسـنـ كـازـمـىـ نـهـجـهـفـىـ
 مـهـدـحـ كـارـىـ بـهـعـسـىـ بـ زـهـفـىـ
 ئـمـ بـاـوـدـ نـاـكـيـنـ ژـ دـهـفـىـ
 ئـهـشـكـرـايـهـ لـ بـهـرـ چـاـفـىـ
 مـامـؤـسـتـاـ (٢) رـېـبـەـرـ
 توـ هـەـرـ بـكـەـ بـهـحـسـىـ بـهـعـسـىـ

(١) ئەف ھەلبەستە لـ رـېـكـكـەـقـتـىـ (١٩٧٥/١١/٣٠) لـ (زاخق) ھاتىيە ۋەھاندىن.

(٢) ناف ھاتىيە پاراستن.

تو هەر کوردى پىس و نەھىن
بىنە بىرا خۇه وى حەبىن

قوت باي^(١) ئى

ئەزمان درېڭ و بى سەميان

پا كانى ئە و ئىكەتىا
مە قوتايىت كوردستان

ئەو ج ناقە ل سەر وى زۇورا
ھند بنا قودەنگ و گران

كاھەقىش كيا بەعىيان
ھەر ئەقەيە ماف و زيان

(١) ناف ھاتىيە پاراستن.

بە ژیانم^(١)

ئاھ ————— و ن——الىم دەم ب دەم
 لەو ل من سۆتن جەرگ و دل
 هەر ئەزم ب كەول و خەم
 دل پەربى ژ كۆغان و كەول
 دلم كەربى تەھ بى برين
 ل——و دل برين دارم ئەز
 جەرگم سۆت قەت نەما خوين
 لەو مانى دل ب خەممم ئەز
 چېكىم ئەفرۇق بىن هەۋالىم
 پىر دەرد و ئەيىش و دنالىم
 شەف و رۇڭ قەت نەپارازم
 پىر ئاخ و ئۆخ و كۆغانم
 هەردكەم گازى و هەوار
 كەس ل من نابت خوهش هەۋال
 گەر من هەبن ھندەك يار
 هەر ل من دەردكەھىن خال
 نازانم كەدايىچ بىر زەرم
 هەر رۇن دەكادرىزەرم

(١) ئەھ هەلبەسته ل پىكەھقتى (١٩٧٥/٥/١٢) ل (زاھۇ) ھاتىئە قەھاندىن.

لەوەمَا كەمەر و گیزەزم
 هەر بەند و چىرۆكَا دېيىزم
 مەرمۇز دەردەكەن نەخۆش
 هەر بىن عەقل و بىن ھۆشم
 بىن سەمەدامە هەر بىن ھۆشم
 لەوەمانى ئەز زۆر نەخۆشم
 ج دەردەكەن بىن دەرمان
 هەر ئەزم بىن خوهش و ۋىيان
 چۈنكى ل مە بى فەرمان
 لەو مام بىن دلبەر و ۋىيان
 بەرىخ و بەدن ۋى دەردى
 كەس نىنە دەرمان بىت
 دئى نەقىيەم بى كوردى
 دۆزمەن چەند زۆردارى بىت
 نائىيت مەن ئەۋەرۇ دەنگەن
 كەھۋى ل سەرمل و شاخان
 قەت كەھۋى ل نابىم دەنگەن
 بىلەن زىپەن ل ناف باغان
 هنەدى كەھۋى دەدم دەنگەن
 وان سەيلەقىت ئاشتىن ئەۋەرۇ
 كەھۋى كەھۋى ئاشتىن ئەۋەرۇ
 ل سەردا قەت نەھەنپەن
 كەھۋى ئاشتى بخويىن
 ب ئازادى و سەرىپەتى

بـهـرـچـاـفـ رـاـوـهـسـتـىـ گـهـرـ
 دـوـسـتـىـ تـاـ بـزـانـمـ بـرـاسـتـىـ
 بـهـهـارـهـاتـ لـ کـوـرـدـسـتـانـىـ
 خـهـمـاـيـنـ مـيـرـگـ وـ چـيمـهـنـ
 ئـادـارـهـاتـ لـ گـهـلـ نـيـسـانـىـ
^(۱) پـهـنـگـاـ وـ پـهـنـگـ بـىـ ئـهـفـ وـقـهـنـ
 دـهـشـتـ وـ زـوـزـانـىـ وـهـلـاتـ
 پـهـنـ بـىـنـ بـئـاـگـرـىـ نـهـورـوـزـ
 شـهـفـ چـوـوـ بـىـ رـوـزـ لـىـ هـهـلـاتـ
 قـهـتـ نـهـمـاـلـىـ جـ تـارـىـ وـ تـوـزـ
 باـشـ بـزـانـ گـهـلـىـ بـراـ
 دـوـزـمـنـ دـىـ بـنـ کـهـرـىـنـ بـوـزـ
 دـلـوـقـانـ سـنـدـىـ^(۲) دـىـ هـمـرـ بـيـزـتـ
 زـپـهـيمـانـ وـ دـلـسـوـزـ

(۱) وـهـلـاتـ.

(۲) مـهـبـهـسـتـ (مـهـمـمـوـودـ هـالـقـ) يـهـ، هـهـلـبـهـسـتـخـانـىـ ئـهـقـىـ دـيـوانـىـ.

گول شلیلان^(۱)

گول شلیلان تیـر نیـشـانـى
شـین بـوـل جـومـیـت لـیـفـانـى
پـرـنـهـقـشـ بـینـهـ لـ قـئـ زـوـزـانـى
گـهـلـ چـنـارـاـ قـئـ کـوـیـسـتـانـى

گـولـ شـلـیـلـاـ پـرـنـهـقـشـ وـ خـالـ
نـازـکـ رـنـدـاـ گـهـرـدـهـنـ شـهـمـالـ
چـافـ پـهـشاـ مـنـ شـهـنـگـ وـ شـهـپـالـ
شـوـخـاـ شـرـیـنـاـ هـنـدـ دـهـلـالـ

یـارـیـ لـ نـکـ مـنـ شـرـینـىـ
چـهـنـدـ جـوـانـ وـ بـ ئـهـقـینـىـ
لـئـ چـمـاـتـوـ هـارـوـ دـیـنـىـ
بـوـقـچـىـ لـ دـهـفـ مـنـ نـسـارـپـینـىـ

گـولـ پـهـرـیـنـ چـهـنـدـ گـرـانـىـ
لـ نـکـ خـهـلـکـىـ تـوـ ئـهـرـزـانـىـ
لـ نـکـ مـنـ دـورـ وـ مـهـرـجـانـىـ
بـوـ دـهـرـدـیـتـ مـنـ تـوـ دـهـرـمـانـىـ

چـمـاـ بـ مـنـ پـاـ تـوـ نـهـیـارـىـ
تـهـ ئـهـزـ کـوـشـتـمـ بـ يـهـکـجـارـىـ

(۱) ئـهـفـ هـهـلـبـهـسـتـهـ لـ پـیـكـکـهـقـتـىـ (۱۸-۱۹/۱۲/۱۹۷۵) ئـ لـ (زاـخـوـ) هـاتـيـهـ قـهـهـاـنـدـ.

تە ئىخسەتم بىن قى بىارى
بىقچى ناكى بەزم و يارى

گولا شرينا شەنگە و شۆخ
تە ل جەرگەن مەن دان دوو دۆخ
لەواز مەن دىئن ئاخ و ئۆخ
ژدل د زىيتن خەوين و زۆخ

ھەر دبىيڭىزم گەول شەلىلان
ھەل بچىين چىما و مەلان
بۇ خوه بکىين كەيف و دىلان
پوي سەورىگولا وەك فەلان

کۆترکا چەنگ سپی^(۱)

تو کۆترکا چەنگ سپی
من دیت بول سهـر کانیـتـی
ـهـر دـبـیـنـمـ لـ قـنـ پـیـتـی
باـشـ دـزاـنـمـ تـوـ بـیـزـیـتـی

کۆترکا من پـهـرـ دـنـگـیـنـیـ
تو کـهـفـوـکـاـ چـافـ نـهـقـشـیـنـیـ
ئـهـزـلـ تـهـ دـکـمـ ئـهـفـیـنـیـ
وهـکـهـ چـینـاـ مـهـمـ وـ زـینـیـ

چـهـنـگـ سـپـیـ گـرـوـفـ رـیـ
چـمـ اـئـهـ قـرـوـ تـوـ نـاـفـرـیـ
لـیـشـ شـرـیـنـ وـهـکـ شـهـرـیـ
دـلـلاـ مـنـ چـهـنـدـاـ خـرـیـ

کۆترکا کـهـوـیـ لـ نـاـفـ مـالـ
شـقـخـ وـ شـرـیـنـاـ پـرـ شـهـپـالـ
گـولـ نـهـسـرـیـنـاـ بـ منـ رـاـ هـهـفـالـ
تـورـپـسـمـ لـ منـ دـهـرـکـهـفـتـ خـالـ

کـۆـتـرـکـ منـ دـیـتـ لـ سـهـرـ تـهـخـتـیـ
دـیـمـ سـوـرـگـولـیـ چـهـنـدـ بـنـ بـهـخـتـیـ

(۱) ئەف ھەلبەستە لـ پـىـكـكـەـقـتـىـ (۱۹۷۵/۱۲/۲۰-۱۹) لـ (زاخو) ھاتىھ ۋەھاـنـدـنـ.

چەنگ سپیا من تیئر نەختى
لەن چېبکم تو نە رەھەتى

چەنگ سپیا دىئم ب گولى
من دىيت بى ل سەر ملى
يara من تو هەر دل ب گولى
پوی س فۇرا وە فەلەن

كەفۆك من دىيت ل ناف رەزى
خەملا تەنە بىك و كەزى
من دىيت ل سەر ئاقا تەزى
وەك بىشەنگ اد لەرزى

گولبەرۆز^(١)

گولبەرۆزا کەمک، سۆر و زمر
دیم سپیا خوین و بەفەر
بەزن زراقا لیش شەکەر
کوبین خوهشى مسک و عەنبەر

گولبەرۆزا ژودرزى پىدا
بى شەنگال ناف ئاقىدا
نېرگەزا ل ناف حەودىدا
گول چىچەکال ناف پىدا
سەروەرتىوی ھەۋالى جارى
مەيار دىت ل بەرسەيارى
ئەوبۇو گولا ۋەن بەھارى
كۈلىكەھەيە ئادارى

مە بۇ خوه كىرسوحبەتكەن خوش
ئەم مابين بىن عەقل و بىن ھوش
گولبەرۆز گۆت: حەمى چوو بوش
مە نزانى تىوى گولبەرۆز

گول بەرۆزا ناز و شەرين
خودانى سنجەقا زىرىن

(١) ئەف ھەلبەستە ل رېكىكەفتى (٢٠/١٩٧٥) ل (ذاخو) هاتىيە ۋەھاندىن.

دەللا پەر بە سا و ئەقین
 گۆت: چبکم دل بۆ سەد بەرین

مە نەزانى تۇ باھىزى
 وەى بىك خەلەكا تىير كەزى
 دل ژىھەرتە ئەقىرو تەزى
 سۇرگۈلا ل نەساف وى پەزى

گۆت: ئەي سەرەودر و دلۋەان
 ئەز مايمە بىن خوش و ژيان
 مە گۆتن: هەرتۈي يَا نەزان
 گۆت: پويچە ئەز بىك ۋىان

ئەز دزانم تۇ ھەرىيارى
 لىئى ئەقىرو ل دەست نەھىيارى
 تۇ بەس ھەلگەرە ۋى بارى
 خەزەنە زۆردارى

هەفالت من^(١)

ئەی ھەقال و ھەر دنالىم
ژىھەرتە ئەزدىن و ھارم
پەر ئەيىش و دەرد و كۆۋەنام
ژىھەرتە دل بىرىن دارم
دېر كەتم ژتە ئەي ھەقال
ھەفالت من چەند شەرين
دەزانىم تە و دلبرىن
چۈنكى تو ژىك من نابىنى
لىخۇوشىيا تو نابىنى
مەرم ژىھەرتە ئەي دەلال
ھەفالت دەنگ خۆش و زىرىن
بىلاق كىيىز و ھار و دىن
بەرسىڭ بىدەب دەنگى شەرين
ج لىن ھاتن ئەو گول نەسەرين
ھەفالت شەرين و پەر شەپەال
ھەفالت خۆشتەۋى دلدار
ھەفالت دلشاد و سەردار
دلوقانى بىگازى و ھەوار
ناھىيى بىكەم شۇقۇل و كارى
ئەي پىادى پەر نەقىش و خال

^(١) ئەف ھەلبەستە ل پىتكەفتى (٢٦/١٢) ئى ل (زاخۇ) ھاتىھ فەھاندىن.

هەۋالىن تىر بەما و گەران
ھەر بەيىنەن ب خۆشى و ۋىيان
كەھوئى ل سەر شاخ و مەلان
كېيىنەن ل ناڭ چىما و چەۋلان
ھەۋالىن دەنگە خۆش و زەلال

کولیلکا نیسانی^(۱)

تو کولیلک هک چهند سووری
تە چاڤ رەش بىرو و قوورى
پۇر سۇفرا مەن كەزى شوورى
ل سەر ئاقى دا ل بىر دوورى

کولیلک اھەيە نیسانى
مەن دىست ل ئاڤا لېفانى
ل دەرى مەمال تە ناڤ دىلانى
ل گەل سەردارى چۈوم سەيرانى

شەرين دىست ول سەر كانىي
چەند شەپال و خوش تەقىي
ژەردارى تە و بە هيقي
تو هەر پۇز دچىسى وئى پىتى

نازك مەن دىتە ل سەر بىيدەرى
خەوين شەرينى رەش ئەسەمەرى
تە و رەنگىن اسەر و زەرى
تو دەلالىنى لېش شەكەرەرى

يار مەن دىست ول سەر جۆيى
دەمما چەووي شەارى زاخى ۋىيى

(۱) ئەف ھەلبەستە ل پىكەفتى (۲۶-۲۷/۱۹۷۵) ل (زاخۇ) ھاتىھ ۋەھاتىن.

چما هەڤال ل گەل نە چەوويى
گۆت: ئەز كوشتم دلەم چەوويى

جان مەن دىست ول دەرى خانى
هەڤال چەو بۇول سەر بانى
سەنجەق ل سەر بىس كا دانى
شەۋقا وى دايىھ ئاس مانى

من گۆت: هەڤالى خەوه سەردار
ئەقچ بىسىكە ھاتىيە خوار
گۆت: ئەو گۈل نىسانا بەھار
ھەرددەم گەشە ل ناڭ گۈلزار

کەفۇ شىنىك^(۱)

کەفۆکا مەن تو چاڭ شىنى
 كۆتۈركا پەر نەقش يىنى
 تو نازاركىن چەندىش رىنى
 كۈلىك ابىغانى زىنى

 تو كەفۆكاب نەقش و خالى
 كەسەك و زەر و شىين ئالى
 وەك ئاڭ كانىسا زەلالىنى
 ل نىك مەن چەندىدا دەلالىنى

 تو وئى كەفۆكاسەر فېرى
 مەن دىتىلى سەر كەفېرى
 شۇخ و شەنگەن گروفېرى
 ران بە سايىن وەك دورپى

 كەفۇ شىنىكال قىز زۆزانىنى
 شەنگەن و شەرين و جوانى
 مەن دىيت فېرى چۈو و لېفانى
 ل گەل چۈوم بۇسەيرانىنى

 بۇزەن چۈوم بۇز نەزارى
 مەن جان دىيت ل دەقىن مارى

^(۱) ئەفھەلبەستە ل پىتكەھقى (۲۷/۱۲) ئى ل (زاخۇ) هاتىھ فەھاندىن.

گۆتى وەرە ھەرتەویارى
مەن خلاسە کە ژنەیارى

توکەقۇشىنىكا كېشىنى
دەست بازنا جەنگ سپىئى
ل نىك من چەند خۇشتەفيلى
دى راپە ئەمەي بىرىنى

نىچىرەقان بەووم چەوو بەووم راڭىنى
كەقۇلەت لەر ئاشقى
ھەندى ئەمە دەكتەت بزاڭىنى
دەمەتات كەت وى داڭىنى

نیرگزا تیر ئاف^(۱)

نیرگزا من تو پرگولى
تو شین بین ل سه‌هري مانى
ئه‌هري بـوقـچـى تو دـلـكـولـى
تـهـ سـوقـنـ لـ مـنـ جـهـرـكـ وـ دـلـ

نـيرـگـزاـ مـنـ چـهـنـدـ بـيـنـ خـوـهـشـىـ
شـرـينـاـ مـنـ تـوـ چـاـفـ دـهـشـىـ
دـهـلـاـنـ تـوـ چـهـنـدـ بـ پـوـشـىـ
تـهـ كـوـشـتـمـ ئـهـزـخـمـ وـ كـولـ

نـيرـگـزاـ مـنـ تـوـ تـيـرـئـاـقـىـ
مـنـ دـيـتـبـ وـوـلـ گـهـلـ تـاـقـىـ
جـ شـهـپـالـ بـوـوـلـ وـىـ گـاـقـىـ
تـهـ دـيـنـ كـرمـ وـهـكـهـ بـلـبـلـ

هـهـرـ دـبـيـرـ ژـمـ تـهـ نـيرـگـ زـىـ
تـوـ وـهـكـ هـنـارـهـكـاـ مـزـىـ
چـراـ خـوـقـ ژـمـنـ قـهـدـزـىـ
هـهـرـ تـوـيـ نـيرـگـزاـ پـرـگـولـ

چـهـنـدـ بـيـرـ ژـمـ بـ دـلـوـقـانـىـ
بـوـ مـنـ تـوـ كـارـ وـ ژـيـانـىـ
لـ تـهـ دـكـمـ عـهـشـقـ وـ فـيـانـىـ

نـيرـگـزاـ خـوـنـاـفـ گـرـتـىـ وـ شـلـ

^(۱) ئەف ھەلبەستە ل پىكەكتى (۲۷/۱۲/۱۹۷۵) ئ ل (زاخۇ) ھاتىھ ۋەھاندىن.

تو نیرگ زال قنی ج وومی
 ئەز هاتم و بـو خـو چـو وومی
 بـهار بـوو کـهـتـوـومـ نـافـ کـوـومـی
 نـزانـمـ بـوـقـچـیـ مـایـمـ سـلـ
 دـهـمـ اـهـ اـتـمـ وـئـ بـهـ سـارـی
 نـیرـگـ زـمـنـ دـیـتـ لـ بـهـرـ چـنـارـی
 روـینـشـ تـمـ بـهـرـ سـهـاـ دـارـی
 مـنـ دـیـتـ نـیرـگـ زـاـ تـیـرـ خـهـمـلـ
 گـهـهـشـ تـمـ وـانـ کـهـفـنـ وـارـانـ
 نـیرـگـ زـاـ گـهـشـ بـوـ وـهـکـ جـارـانـ
 لـ مـنـ بـارـیـ بـهـفـرـ وـ بـارـانـ
 نـیرـگـ زـسـ فـوـرـ بـوـ وـهـکـیـ فـلـفـلـ

دئ چاوا ژیم^(۱)

بـنـى ژـيـانـم بـرـينـدارـم
 ژـيـهـرـئـيشـهـاـهـرـدـنـالـم
 بـنـى ـفـيـاـنـم ـهـرـپـرـكـوـلـم
 شـهـفـ وـرـوـزاـ دـيـنـ وـهـارـم
 جـيـنـىـاـ پـرـخـمـ وـكـوـلـمـهـ
 جـئـاـگـرـهـكـ كـهـتـ نـاـفـ دـلـمـهـ
 ئـاخـ وـئـاخـ سـوـقـمـ بـرـشـتـمـ
 لـمـنـ بـيـنـ دـاـخـ ـهـرـئـهـزـ كـوـشـتـمـ
 جـيـنـىـاـ پـرـپـوـنـدـكـ وـگـرـىـ
 ئـيـرـوـكـ كـهـتـيـنـ نـاـفـ ئـاـگـرـىـ
 وـهـلـاتـ ئـهـفـ رـوـبـيـهـ جـهـنـمـ
 جـيـنـىـاـ نـهـخـ وـقـشـ وـبـ خـمـ
 كـورـدـسـتـانـ ئـهـفـرـوـكـهـ ـهـ ـذـارـىـ
 ـجـبـكـيـنـ باـشـ وـورـبـىـ دـيـارـىـ
 كـورـدـسـتـانـ بـحـهـشـتـاـ دـهـنـگـيـنـ
 نـيـشـ تـيـمـانـ وـهـلـاتـ ـنـ زـيـپـرـينـ
 كـورـدـسـتـانـ ـچـهـنـدـ شـوـخـ وـشـهـنـگـهـ
 بـهـلـىـنـ ـهـرـ لـالـ وـبـنـ دـهـنـگـهـ
 دـوـزـمـنـ ـجـهـنـدـ حـيـزـ وـ دـزـوارـىـ
 دـئـ خـهـبـاتـ كـيـنـ بـ زـانـيـارـىـ

(۱) ئەف ھەلبەستە ل پىكەفتى (۵/۲۰۱۹) ئ ل (زاخۇ) ھاتىھ ۋەھاندىن.

گول هورچک^(۱)

گول هورچکی تو گولا گەشىن
ھەرتۇي نىرگەزا خەوشىن
رەش پوھاناب گەول و رەوشىن
چەند شەرينى تو چاھ رەشىن

گول هورچكىمال سەرچىايى
گول نەخويىمال حەودايى
تو گەولا سەرەت خۆرتىايى
تو قىزىال ناھ مالاىى

گول هورچك من دىت ل نازارى
كەماخ كېئەريش كىن تو يارى
تو نىرگەزى تو گەولزارى
چما تەوبىنى دەنگە و ژارى

كۈلىكىما بىغانى ئىسانى
سۇر و زەرى ل نىيەسانى
خەوه خەملانىد بىۋ دىلانىن
پېر رەوش بىوول و ئىسانى

(۱) ئەف ھەلبەستە ل رىكەمەفتى (۱۹۷۶/۲/۷) ل (بۆسىلەت- دەقەمرا سەندىيان) ھاتىھ
قەھاندىن.

گول هورچکى توى گولا سەرى
 مەن دىتبۇ وو ل بەر دەرى
 چاڭ رەشا مەن حۇور و پەرى
 شەرينا مەن دل گەرەرى

تۇد بىئىتىن ئەز سۆرگۈلم
 ھەرد بىيىز ژم ئەز بايىلەم
 ژىيەرتە يارى دل گەولەم
 تەھىف سۆتن جەرگە دلەم

ئەز و گول هورچاک ھەر ھەۋالىن
 ئەم تەھىف خۇرتىن چارادە سالىن
 ژىيەك دەرى ۋەم دنەلەن
 چونكى دلبەر و دلەدارىن

تو گول هورچىكا وەكە خويىنى
 چەندىل تەدىكىم ئەقىنى
 وەكە عاشقا مەم و زىنى
 ترسىم ئەم ھەرنە گەھىنى

دلبەر^(١)

دلبەر ئەقرو یانە خۆشە
من نە عەقل و من نە هۆشە
نالە، نالە ل ھەممى گۆشە
لەو كەفت دەستى خۆ فرۇشە

دلبەر بۆچى تو بىن پەنگى
ھەرتوا لال و بىن دەنگى
چما تو ھەرىدا دل تەنگى
بىزە ل من بى دەنگى

گۆتى: ئەقرو دلبەر نىنم
چونكى ئەزىما ھار و دىنم
چەند تو بىزى تە نابىنم
ما نزانى دلبەر رىنم

دلبەر ھەر بۆتە دنالىم
ژىھەرتە ھەر دىن و ھارم
لەوا ئەز دل بىرىن دارم
ژىۋۆتە ھەر ئەفيين دارم

ئەرى دلبەرا زۇر جوان
چرا ئەقرو مای بىن ژيان
شەرىنى ب زەوق و فيان
دزايم ھەرتىوى نىشتىمان

(١) ئەف ھەلبەستە ل پىكەكتى (٩٠-١٠/٣/١٩٧٦) ل (زاخۇ) ھاتىيە قەھاندىن.

(۱) ئىمە قوتاپىن

ئىمە قوتاپىانى كوردى تانين
ئارمانچى ئىمە خواندن و زانين
ئىمە پولەي خاك و نىستيمانين
خەباتكەر و زىخ و ئاشتى خوازىن

ئىمە قوتاپىابى چالاکىن

ئىوه باش بزانن گەلى برا
ھەردەم قوتاپىنە فند و چرا
خەبات دەكەن ل ھەمى دەرا
بۇ فيريونا ھەمى شۆل و بىرا

ئىمە قوتاپىابى چالاکىن

ئىمەش وەك قوتاپىانى جىهان
تىكوشەرين لەبەر ماف و ژيان
تا سەرىھەست بىزىن لە سەر خاكەمان
لە خانەقىن و تا زاخوئى جوان

ئىمە قوتاپىابى چالاکىن

ھەر قوتاپىنە دەنگ خۆش و زىپىن
وەك بەھار پىركۈلىك و رەنگىن
بزانىن و بىرا تەف خاملى تىن
بۇونە تىرۆشىكى چىرىز زانىن

ئىمە قوتاپىابى چالاکىن

(۱) ئەف ھەلبەستە ل پىكەفتى (۱۹۷۶/۳/۱۲) ل (بۆسەلىن- دەقەرا سندىان) ھاتىھەنەن.

بەھارا بىن خەمل^(١)

ئەف ج بەھارەك بىن رەنگە
 ئەو بۆچى بىبل بىن دەنگە
 چما بىبل قەت ناخوين
 ۋان سۆرگۈلا تىيەر بىيىن
 سۆرگۈلىن ئەفرۇ وەرىيەيىن
 بىبايىن پاش دا قەمەيىن
 دەزانىم ئەفرۇ ئەو وارە
 لىنى چېكىم نە ئەو بەھارە
 وارى مە مايىھ بىن خودان
 كەس نىنە لىنى بىت سەمييان
 قورمچىن ۋە سوسن و گول
 ئەو بىبايىن مایىن دل كەل
 ئەو باغ و بوس تانىن رەنگىين
 ئەو دەشت و زۇزانىيىن زىرىپىن
 لىنى چەوا ئەفرۇ كەوززىن
 كەف و كىن ئاشتىين نەفپىن
 هات نىي، سانا وەكە خەويىن
 هەرئەم لىنى دكىين ئەقىنى

(١) ئەف هەلبەستە ل پىكەفتى (٧/٤) ئى ل (زاخۇ) هاتىھەنەن.

ئەو رۆژا حەفتى نىسانى^(١)

جەزنا بەعسما بىن وژدانى

ئەو پارتا بەعسما سوشىالىست

نىن ھەر ئەمۇھە پارتا فاشىيىست

چەند بىكت خەبات و بىزاف

دئ ھەرل وئى كىين كار و راڭ

ھەر گاڭ دىكت مەدح و ھەوار

دئ ھەرمىن بىن بە مال و وار

ھەردەيىت بەھارا پېر خۇش

دئ سەركەۋىن ب دل خۇش

دئ ھەرپاش كەقىن خۇ فرۇش

خەباتا وان ھەر دچىت بۇش

^(١) ل رىتكەفتى (٧ نيسانى سالا ١٩٤٧) ئى پارتا بەعس هاتبىوو دامەزراىندن.

۱۰۰ پۆژد زیندانیدا^(۱)

چاخن ش ورەش ساگ ولانی
 ل زاخ و کەف تەم زین دانی
 هاتن س يخورىن وەك گورا
 کەف تەم بەر دارا و لی دانی

بن هش کەفتەم گەلەك جارا
 ژىر بەر وۆكس و قامچى و دارا
 پازان نەبە وو پۆز و شەفتا
 ژ زنگىن ا دەنگ و ھەوارا

پاشى ئەز برمە دە وۇكى
 گۈيىدام ئەز ل سەرش وۇكى
 وەك ماسىيىن کەفتى شەۋىكى
 نەشىيام رابىم ل سەرچ وۇكى

سپىدى زوى کەلەمچە كەرم
 ب زين دانا کەر ووک برم
 ل زين دانى ژ نۇرى ۋەكەرم
 وان س يخورا پېيختاس كەرم

هاقييتم ژوورەكا پېر قەنگى
 ب قىئىرین و ھەوار و دەنگى
 ژىر ھىڭىسى و ئارمانجىن خەۋە
 دوزىمن ھەردى كەم شەر و جەنگى

^(۱) ئەف ھەلبەستە ل پىتكەققى (۲۱/۳/۱۹۷۷) ئى ل (زاخ) ھاتىه قەھاندى.

سۆرگولا و مریایی^(١)

سۆرگولا من ئەقرو یا وەریایی
ئەری بۆچى بىن پەنگە و دل مایى
خەمالین نىرگ زىن ل چىایى
چما سۆرگول مایە نە ئاقدایى

ئەز چوومە ناف باغ و حەودىن سۆرگولا
ھەممى پر خەملن ژ پەنگىن گۆلا
سۆرگولا من ب تىن دل گەلە
ل سەرناخوينىن گەو و بابلا

سۆرگولا من بۆچى مایى بىن پەوش
کانى ئەز نابىنەم وان گولىن گەش
کانى ئەو بىهنا هند ب زموق و خوهش
چما بەختى تە ب تىن مایە پەش

سۆرگولى بۆ تە ھەر ئەقىن دارم
ژىھەر تە ئەز ھەر دل برىيى دارم
ما نزانى پر ئاخ و گۆفانام
ژىھەر دلىن سۆتى ھەر دنالىم

چما ئەقرو كە ژ من ديركەتى
نيرگ زا گرانبەا و بەركەتى

^(١) ئەف ھەلبەستە ل پىتكەكتى (٢٧/١١/١٩٧٧) ئى ل (زاخۇ) ھاتىھ فەھاندىن.

ل گەل من چەند دل پەق و بىن بەختى
ناھىلى ب مىن بکەفت رەحەتى

دئ تۇ وەرە ساخکە دلىئ بىرىن
دا بەس ژ جەرگەن من بزىتن خوين
دا ئەم پېكە ب خوهشى ھەربىزىن
د ژيانەك پىر شانازى و ئەۋەقىن

گەرتۇ بىن ھەقال ھەمى گافا
دئ تە ئاقىدم ب رۇندىكىت چافا
دا پىزگار بى ژوان بەند و دافا
بەلکى بى بىك و بېم زافا

دلبەر^(١)

نزانم بـۆ تـه ج بـیـژم ئـهـی دـلـبـەـرـی
تـه ئـهـزـ کـوـشـتـمـ حـهـلـانـدـمـ لـیـفـ شـهـکـهـرـی
هـنـدـیـ هـاـتـمـ وـ گـهـپـیـامـ لـ وـیـ مـهـفـهـرـی
مـنـ ئـهـقـینـدـارـاـ خـوـ نـهـدـیـتـ وـهـکـهـ بـهـرـی
کـهـتـبـوـومـ بـهـنـدـ وـ دـاـقـاـ وـیـ رـمـشـ ئـهـسـمـهـرـی
نـهـشـیـامـ کـوـلـ وـ دـهـرـدـیـتـ خـوـ بـیـنـمـ دـهـرـی

دلـبـەـرـیـ بـۆـ رـوـشـاتـهـ هـهـرـ ئـهـقـینـدارـمـ
ماـ نـزاـنـیـ ژـیـهـرـتـهـ دـلـ بـرـیـنـدارـمـ
چـونـکـیـ پـرـئـاخـ وـ ئـۆـخـ وـ کـوـلـ وـ کـۆـفـانـمـ
ژـیـهـرـ سـۆـرـگـوـلاـ شـرـیـنـ ئـهـزـ دـیـنـ وـ هـارـمـ
چـماـ نـهـخـۆـشـمـ ئـهـقـرـوـکـهـ بـیـنـ دـهـرـمـانـمـ
چـونـکـیـ دـلـبـەـرـیـ ژـ تـهـرـاـ ئـهـزـ دـلـدارـمـ

دلـبـەـرـتـوـ نـیـرـگـزاـ گـهـشـیـ لـ نـافـ چـیـاـ
توـ پـرـ خـهـمـلـیـ وـهـکـ چـنـارـ وـ شـهـنـگـهـ بـیـاـ
هـهـرـ تـوـیـیـ نـازـکـاـ شـهـپـالـ لـ نـافـ زـهـرـیـاـ
هـهـرـ دـخـوـینـیـ وـهـکـ بـلـبـاـنـ ئـیـشـارـیـاـ
کـانـ چـماـ کـهـوـ نـاـخـوـینـنـ لـ سـهـرـ کـانـیـاـ
لـیـ چـبـکـمـ تـهـ دـلـنـ مـنـ ئـهـقـرـوـ سـوتـیـاـ

^(١) ئـهـفـ هـهـلـبـەـسـتـهـ لـ پـیـكـکـهـقـتـیـ (٢٣/٢٠١٩) ئـ لـ (زاـخـوـ) هـاتـیـهـ قـهـهـانـدـنـ.

دلبەر کوییلکا ل ناف چەم و باغانى

ئەڤە چەند ساله ئەزىز تە دىكەم ۋىيانى
ما نزانى بىن تە نازىم ل جىھانى
سۆرگۈل، ل ناف باخچى شرین و جوانى
تو گۈل نەخوينى ل ناف بەفرا زۆزانى
دل گۈل و بىرىنم بۇ من تو دەرمانى

هندى دىكەم گازى و قىيرىن و سەد ھەوار
ھەر تىنە من ئەقىرقۇ دويپىشىك و گورەمار
كانى ئەو ھەقلىيەت خودان سوس و قەپار
ھەممى دنيا ل من بىن پىستىرىن نەيار
دى ھەر ئىيت جارەك دى بۇ من شرین بەھار
رىكى ئەقرازى ل بەر من بىت بەرۋار

دا ژىير بىكەم وان دەرد و خەمیت گران
دا بىگەھەم دلبەرا خۇ وەكى جاران
دا پىرۆز كەم چەڙنا ھەقىال و ھەقگەران
دا پىكىفە بىكىنە كەيف و خۆشى و سەيران
بىين يەك وەك ھەممى دلدار و دلبەران
بىزىن د ژيانەك سەزىمىست و ڪامەران

شى ناكم^(١)

هندى مىن دخوازن ڙدا و بابا
هندى دبىئن قەت نادم ج جابا
چەند شىخ و مەلا و تەف قەشه و پاپا
بو من ڦەگيڙن مەھرا خو نادم

من نەقىن ئەو ڪوريٽن ئاغا و بهگا
پازى نابم پاره و زىر و چەكا
ب وان باخچىت گول و گول چىچەكا
سۇزا ئەقىنى بو وان قەت نادم

من نەقىن ڪوريٽن ئەقان و دزيرا
گەر من بدەن بەر خەنجەر و شира
من گەريدەن ب قەيد و زنجира
تەقنى ئەقىنى بو وان بانادم

من نەقىن ڪوريٽن شىخ و مەلا
گەر من بدەن سەر ئاگرو پەلا
ل سەر من پابىتن سالا خەلا
يەك گۆتنى ڙوان را ئەز نادم

من نەقىتن ڪوريٽن قان زەنگىينا
گەر من بىخن بەر ئاشى و مەكينا
ئەقىنا من وەك يَا مەم و زينما
دى ب خويينا خو يَا سۆر وى ئاقدم

^(١) ئەف هەلبەستە ل پىتكەھقى (١٩٧٨/٢/٨) ئ ل (زاخو) هاتىھ ڦەھاندن.

ئەزقەد شى ناكم بۇوي بهختى
 چەند بىئنە من ب زۆردارى و سەختى
 چو جار نابىم بىك ل سەروى تەختى

 بلا بىرم ب زۆرى شى ناكم

 من دېيىتن ھەرئەو خۇپتىن ھەزار
 بلا ھەمى ل من بن نەيار
 گەر بىھلەم ب ژەھرا كورەمار

 ئاگرى ئەفينى دى ل گەل ھەلکەم

 ئەفيينا من ئەۋرۇ يا ژەمیزە
 بەسە وە ئەز كرم كەپ و گىزە
 شەوقا من رۇھنە وەك گالافىزە

 تەقنى ئەفينى دى ل گەل رېسىم

کەو و چیا^(١)

کەو

کانى ئەو چیايت ھەرسال
ئەويت تىزى دۆل و نەمال
کانى ئەو کانىيت دەلال
دا ژى قەخوين ئاقا زەلال
کانى ئەو نيرگۈزىن شەپال
دا ل گەل وان بىم خۇش ھەفال
کانى ئەو ڪەفۇكىن پېرەز خال
کانى ئەو سىيىن و ھەلال
ئەو بەارا ڪەسەك شىن و ئال
دا بچەرىنەم وەك ھەرسال

چیا

ئەز چیايىن پېر بەفرىنەم
بۇ ۋان ڪەوا ئەز ھەر ژىنەم
كەنانى رۆزا وان ببىنەم
خەم و ڪالا پىنى ب پەقىنەم
كەر گىز و ھار و دىنەم
زىھەر كەھوى دلبىرىنەم
زىف مەممەن سەتى زىنەم

^(١) ئەف ھەلبەستە ل پىتكەفتى (١٥/٩/١٩٧٨) ئى ل (زاخۇ) ھاتىھ ۋەھاندىن.

بـوـفـهـرـهـادـىـزارـشـرـينـم
ئـهـزـچـيـاـيـنـكـهـسـكـوـشـيـنـم
رـهـوـشـاـكـورـدـسـتـانـاـرـهـنـگـيـنـم

كـهـوـ

ئـهـزـكـهـوـمـكـهـوـئـرـزـانـم
پـلـيـشـينـگـقـلـدـهـشـتـوـچـيـانـم
مـيـتـهـقـانـجـهـقـنـكـوـرـدـانـم
بـهـنـدـيـنـتـهـقـنـوـدـافـانـم
يـارـىـنـيرـگـزـاـحـوـدـانـم
ئـهـقـيـنـدـارـىـكـولـشـلـيـلـانـم
لـقـئـيـرـوـلـحـبـسـوـزـيـنـدـانـم
غـرـيـرـبـمـژـامـبـيـسـانـم

چـيـاـ

هـهـرـئـكـهـوـوـكـهـوـئـهـزارـ
راـبـهـسـهـرـخـوـوـهـكـىـهـهـجـارـ
بـگـهـرـهـلـنـاـفـچـوـلـوـبـهـيـارـ
بـضـرـهـلـدـهـمـشـاخـوـدـارـ
ئـاـواـزاـبـخـوـيـنـهـسـهـدـهـزـارـ
لـكـهـلـبـلـبـلـقـنـدـيـنـوـهـارـ
خـوـرـزـگـارـكـهـزـهـمـىـنـهـيـارـ
نـيـزـيـكـدـىـئـيـتـنـئـهـوـبـهـارـ
وـهـرـهـلـكـهـلـمـهـبـهـخـوـشـيـارـ
داـژـيـرـبـكـهـيـنـخـهـمـيـتـپـارـ

دیاریه‌ک بۆ یارئ^(۱)

ئەقروژتە دىرم خۆش تەھفین
چەوا بۆتە بش یەنم دیارىن
دا بەيىنەن يارى سەر وى پىتى
دا من ژىرنەكەم ل غەربىيىن

لەن نازانم ج بکەم دیارى
قەفتەك گول و نىرگۈزىن بەارى
يان ۋىندا دلەن خوھ يىن ھەزارى
يان رەوشما وەلاتەن ئەقىندارى

ج بىيىزم يارى چەوا بنقىسىم
تەقنى ئەقىنەن چەوا بىرىسىم
كەنگى ئەوان لېقا دى ھەلمىسىم
پويىكى تە يىن سۆرگۈل ب پامىسىم

دەم و دەوران ل مەن و تە بەورىن
چەرخا فەلەك ئەم ژەقدو كرین
مە نە چەنگەن يارى پى بىرىن
دئ چەوا گەھم چاھىت تىر گرین

جانا من بەس بکە شىن و گەرى
دیارىه‌ک مەن يَا بۆتە كەرى

^(۱) ئەف ھەلبەستە ل پىتكەھقى (۱۹۷۸/۱۱/۶) ئەن (مويسىل) هاتىيە قەھاندىن.

یا ل جەم وی بلبان چەنگ برى
دئ گەھت دەستىن تە ھەکە فرى

باش بزانە دىارى سۆرگولا
يا هلدايى ل سەر چيان و ملا
دەرمانە ژىو ھەممى دل ڪولا
گەر گەھشت تە بىزە ھەر دوو دلا

دا برينىت من بىنە ھەواندىن
دا رۇندىكىت من بىنە ۋەمراندىن
دا دلىن من ژى بىتە ھەواندىن
دا ژيانا من بىتە پەشاندىن

دئ ھنگى زانىم تو يارا منى
ھەقلا دەرىيەت ژيانا منى
شەنگ و شەپالا ل بەر دلىن منى
شويىن ديارىسا سۆرگولا منى

خۆرتىن ھىزا^(١)

خۆرتىن ڪوردا تەف ھىزانە
وەكى شىرىت ل ناڭ چيانە
كەچىن ڪوردا پېر بەانە
پەوش ۋەلات ڪوردانە

ئەى خۇرت و گەنجىن مە ڪوردا
ئەى جان و جەھىلەن مە ڪوردا
ژمە دويىر بىكەن ۋان دەردا
زانىارىيەن بىنن سەردا

تەف پالىه و رېنجبەر و جووتىيار
شۇلکەن ب شالوک و ھەقچار
ھەربىكەن چۆل و بەمىيار
بچىنن تەف شاخ و زنار

خويىن دەقىقا و لاۋىت وەلاتى
ھەرھويىن خۆرتىن ڙىيەتلىقى
وەك تىرۇڭكىن پۇزەلەلاتى
دا بۇ مەبىنن خەلاتى

بىكەن ب زازاف ب دىوارى
خەبات بىكەن ب زانىارى

^(١) تەف ھەلبەستە ل پىتكەھقى (٢٩-١٢/١٩٧٨) ل (مويسىل) ھاتىيە فەھاندىن.

خو^في دا^كن ب ه^هزارى
هـوين هـلـگـرـن ئـهـقـى بـارـى

بـو^زارـو^كيـت مـهـرـدا بـيـژـن
زاـيـنـى دـمـيـشـكـادـا بـرـيـژـن
جـهـرـگـو دـلا لـىـنـى بـرـيـژـن
خـوـيـنـا سـوـرـپـيـدا بـرـيـژـن

خـوـرـقـتـنـى كـورـدـا رـابـنـزـخـهـو
لـمـهـ خـوـشـتـيـتـقـهـبـةـبـاـكـهـو
بـهـسـكـوـهـبـدـنـفـيـابـازـيـنـدـمـرـهـو
زـوـرـدانـلـسـهـرـمـهـئـيـرـوـئـهـو

ما دـى دـخـهـو دـا بـنـحـهـتـاـكـهـنـگـى
دـلـىـنـى مـهـ تـهـقـبـوـوـيـهـزـنـگـى
خـوـهـهـشـيـارـكـنـوـهـكـپـلـنـگـى
دا پـزـگـارـبـنـزـقـى نـهـهـنـگـى

نـابـتـبـمـيـنـنـبـقـى رـهـنـگـى
خـهـبـاتـبـكـهـنـزـيـهـكـدـهـنـگـى
لـكـهـلـزـوـرـدـارـاـبـكـنـجـهـنـگـى
دا خـلاـسـبـنـزـقـى زـهـقـهـنـگـى

سالا (۱۹۷۹) سالا زاروکیت جیهانی^(۱)

سالا نويه سالا زاروکیت جیهانی
 گهريانهك بکهين ل ناف مللتهقيت جيھانى
 بچينه ناف چار کناريت کوردستانى
 ل سوريا و عيراق و توركىا و ئيرانى
 ناف هەمى مللتهئا ئەفرۇ شانازىه
 ژىو سالەكانتى نوى ھەوار و گازىه
 ناف مللتهقى کورد ب تىن شىنى و تازىه
 كەنگى دى ئىيت پۇزا دلىن مە دخوازىه
 سالا تازە پۇزا تازە ئەفرۇ ھەلات
 بۇ زاروکیت جيھانى يىيت خودان ھەلات
 ل وە پىرۆز بىت جارەكادى ئەف خەلات
 گەل روشادەمى دەشت و چۈل و چىا و ولات
 ژباکورى تا باشوروى تەف ئەز گەپىام
 ژپۇزەلاتىن بۇ پۇزئاقا ۋەگەپىام
 ل کوردستاندا زارب تىن ئەز لەزىيام
 ژەر وان زاروکیت بىن باب ئەز حەليام

^(۱) ئەف ھەلبەستە ل پىكەكتى (۱۹۷۹/۱۲۳) ل (مويسىل) ھاتىھ قەھاندىن. ھەلبەستقان سەرىارمەتى ھىن ھەلبەستى وەها دېيىزىت: "ئەف پارچە ھۆزانە ل سەر داخوازىا برادرى من يىن خۆشتقى (زوپەير عومەر دۆسىكى) ھاتە چىكىرن (ھەلبەستكىرن)، كو وي بىر و ھززىت ھۆزانى بۇ من دەيىنان و ئەز پالقەدام بۇ قەھىنەندىن وى، ئەز گەلهك ياهوكىا خۆ بەرامبەرى بىر و ھززىت وي دىيار دىكم".

هـنـدى دـكـهـم ئـهـقـرـوـكـه هـهـرـشـهـهـيـانـه
 بـقـرـۆـزـا قـهـشـهـنـكـه^(١) يـا زـارـۆـكـيـتـ جـيـهـانـه
 بـقـچـى زـارـۆـكـيـتـ مـهـ بـتـنـىـ بـئـ بـهـانـه
 چـونـكـى سـيـوـينـهـ بـئـ سـهـرـوـ سـهـمـانـ مـانـه

هـهـوارـهـ دـيـسـاـئـهـىـ ئـاشـتـيـخـواـزـيـتـ جـيـهـانـ
 نـافـهـمـىـ مـالـهـتـاـبـيـهـ كـهـيـفـ وـسـهـيـرانـ
 ئـهـوـخـوـينـ رـيـثـكـهـقـنـهـ پـهـرـسـتـيـتـ بـئـ وـژـدانـ
 نـاهـيـلـنـ بـگـهـيـنـهـ جـمـافـ وـژـيانـ

هـيـثـىـ دـكـمـژـوـهـ ئـهـىـ گـهـلـىـ زـارـۆـكـاـ
 هـوـينـ دـهـرـيـازـ بـنـ ژـهـمـىـ ۋـانـ ئـافـ وـجـۆـكـاـ
 بـهـسـ بـمـيـنـنـ وـهـكـ بـهـلـنـگـاـزـ وـپـهـپـۆـكـاـ
 خـوـرـزـگـارـكـنـ ژـقـانـ بـهـنـدـ وـدـافـ وـتـۆـكـاـ

گـهـلـىـ خـوـرـتـاـتـهـفـ بـكـهـنـ خـهـبـاتـ وـبـزـافـ
 پـابـنـ ژـيـهـكـ دـلـ وـ دـهـنـگـ هـاتـىـ دـهـمـ وـ گـافـ
 دـوـزـمـنـ هـهـرـلـ مـهـ دـكـتـ ڪـارـ وـ نـيـچـيـرـ وـ رـاـفـ
 تـهـفـ بـ خـوـينـ دـاـنـهـمـيـنـ هـهـرـسـسـتـ خـافـ

^(١). جـوانـ.

ئۆمیىد^(١)

ئۆمیىدا من ئەقرقۇل من بەرزە بى
دلئى من ژىھەر يارى گەرگەر بى
پەنگى من وەكى پايىزى زەر بى
بىرىنەك كويىر ل جەرگى من دەر بى

لىنى چ بىيىزىم يارى بى ئۆمىىدم
تەقنىن ئەفيينىن چەوا گىرىدم
ئاوازىت خۆش چەوا بۆ تە ليىدم
زىنما شىرين دى ب سەھرى يارى دم

پا كانى يارى ئەسقۇز و پەيمان
مانە بەسە بورى ل مە قىستان
هات بەهارا ب كەيف و خوشى و شەھيان
پابە دا بچىن ناڭ باغ و گۈستان

يارى تو نەبىيىزە هيشتا زوويمە
دلئى من تە سقۇت و بىرشتىيە
رۇز ھەر ل من وەك شەققا تارىيە
دى سەھرى خۇرۇپاكە وەخت هاتىيە

بى ئۆمىىدم دىيىس ئەقرقۇ يارى
پابە دا بچىن روپىن ل بىن دارى

^(١) ئەف ھەلبەستە ل پىتكەكتى (٢٥/١٩٧٩) ل (مويسىل) هاتىيە قەھاندن.

دا ئەم ئاڤدین گولا ۋى بەارى
دا بىيىن دەوش سا وئى چنارى

رپابه يارى ل گەل من بىه ھەفمال
دا ئەم بچىن ناف چىايىن پېرنەمال
سەر كانىيەت پېر ئاڤا سپى و زەلال
ل ناف وان تىرگۈزىن شەنگ و شەپال

حەتا كەنگى دى مىنم بىن ئۆمىيد
خوينا سۇر دى ژ جەركى من زىت
كەس نىنە ئەڤرۇ ل ھەوارا من بىت
نابت ھەر بمىنم بىن ھۆش و شىت

پیشینگ^(۱)

ریشینگم ئەقروکە دەرم
 ل ناف ۋان دەشت و چىا
 لى چېكەم ھەر بى مەفەرم
 لەو كەتم سەرۋان رىيا
 دەرىشەكىن بەلنىڭازم
 رۇزىل من داكەفتىيَا
 شەقا تارى ل سەر من داھات
 روينشىتم بىن دار بىيا
 كا رۇناھى ئەز نابىن
 ھەر دەرم سەرپىيا
 كا ئازادى ل من بەرزە بى
 لەو جەرگى من سۆتىيا
 بەارا خۇش ب چەرىنم
 ل ناف گولشەن و گىيا
 زۆزانىت بلند بېيىنم
 ناف بەفرى ل سەر كەفيا
 كەفتىم چۈلن ھەر دخويىم
 وەك كەملى ل سەر چىا
 هندي ئەقرو قەبەب دەرم

^(۱) ئەف ھەلبەستە ل پىتكەھقى (۲۵-۲۶/۱۹۷۹) ئى ل (مويسىل) ھاتىيە قەھاندن.

بـهـرـزـه بـى حـوـورـپـهـرـيـا
 ژـيـوـسـهـرـيـهـسـتـى دـنـالـم
 بـعـوم ئـيـخـسـيرـل بـهـرـدـهـرـيـا
 رـوـنـدـكـيـت چـاـقـا دـبـارـيـنـم
 ژـيـهـرـ زـارـوـكـ وـ سـيـوـيـا
 لـ نـيـشـ شـهـقـا بـ تـنـى دـ پـيـنـم
 ژـيـهـرـ هـهـوارـ وـ گـازـيـا
 دـلـسـ قـوـتـى مـهـ بـرـيـنـ دـارـم
 بـوـ شـهـهـيـدـيـنـ خـوـينـشـتـيـا
 لـ سـهـرـ ئـاخـا كـورـدـسـتـانـى
 نـيـشـ سـانـهـكـ پـهـروـهـرـيـا
 نـى دـزاـنـم ئـهـزـهـرـ كـورـدـم
 لـهـوـ كـهـفـتـمـ بـهـرـدـهـرـيـا
 لـ ماـفـنـ خـوـدـى هـهـرـ پـرـسـمـ
 گـهـرـ شـهـهـيـدـ بـمـ جـ نـيـا
 شـهـرـهـفـ گـهـرـ ئـهـزـ بـرـزـانـمـ
 چـونـكـى ژـيـوـ مـلاـهـتـيـا
 خـاـكـى شـرـينـ بـخـوـينـ ئـاـقـدـمـ
 لـئـ هـهـلـدـنـ گـولـ وـ گـيـا
 زـارـوـكـيـتـ كـورـداـ لـئـ بـگـهـرـيـنـمـ
 گـهـلـ هـهـمـىـ دـوـسـتـ وـ زـهـرـيـا
 دـاـ شـيـرـهـتـىـنـ لـ وـانـ بـكـهـمـ
 خـهـبـاتـ كـهـنـ دـزـوارـيـا
 بـهـلـكـىـ كـورـدـوـ رـزـگـارـ بـمـ
 ژـ كـهـفـنـهـ پـهـرـسـتـيـا

ئالا پەنگىن بلند بکەم
 ل سەر مەلان و چىـا
 ب پەنگى زەر بخەملىـنم
 گەر خوينـا جەرگ سۆتـيا
 هنـگى ژـنـوى دـئـ زـانـم
 كورـدـسـتـانـ خـوشـ تـهـ فىـا

گولا من^(۱)

گولا مـن... گـولا مـن
 شـرینا لـ بـهـرـ بـرـینـیـتـ مـن
 دـهـرـمـانـاـ بـرـینـیـتـ مـن
 رـوـهـنـیـاـ چـاـقـیـتـ مـن

گـولا مـن... گـولا مـن
 شـرـینـاـ لـ بـهـرـ دـلـنـیـ مـن

گـولا مـنـیـ... گـولا زـرـ
 بـهـیـنـ خـوـشـاـمـسـاـکـ وـعـهـنـبـهـرـ
 ئـهـقـینـاـ دـلـنـ پـرـکـولـ وـکـهـسـهـرـ
 هـهـقـالـاـ بـلـبـانـ بـئـ مـهـفـهـرـ
 رـهـوـشـاـ بـاـغـانـ سـوـرـ وـ زـرـ

گـولا مـن... گـولا مـن
 شـرـینـاـ لـ بـهـرـ دـلـنـیـ مـن

گـولا مـنـیـ... گـولا سـوـرـ
 خـهـمـ رـهـقـینـاـ خـهـمـیـتـ زـوـرـ
 رـهـوـشـاـ وـهـلـاتـنـیـ پـرـ کـوـرـ
 شـوـخـاـ خـانـیـ^(۲) یـئـنـ خـهـمـخـوـرـ

^(۱) ئەف ھەلبەستە ل پىتكەكتى (۱۹۷۹/۱/۲۹) ل (زاخۇ) ھاتىھ ئەھاندىن.

^(۲) ئەممەدئى خانى (۱۶۵۰-۱۷۰۷).

گولامن... گولامن
شرينال بـ هـرـ دـلـيـنـ مـنـ

گـوـلاـ منـنـ گـوـلاـ کـهـسـاـ وـ شـينـ
ئـهـقـيـنـ اـ دـلـيـنـ مـهـمـ وـ زـيـنـ
سـوـزاـ فـهـرـهـادـ وـ شـرـينـ
خـهـيـلاـ شـفـانـ وـ جـگـهـرـخـويـنـ^(۱)

گـوـلاـ منـنـ... گـوـلاـ منـنـ
رـهـنـيـنـ اـ چـافـيـتـ مـنـ

گـوـلاـ منـنـ... گـوـلاـ ئـالـيـ
گـوـلاـ منـنـ گـوـلاـ ئـالـيـ
نيـرـگـ زـاـ سـهـرـيـ نـالـيـ
بـوـ دـلـدارـيـ خـوشـ هـهـفـالـيـ
بـوـ هـهـزـارـيـ پـرـ شـهـپـالـيـ

گـوـلاـ منـنـ... گـوـلاـ منـنـ
دهـرـماـنـ اـ بـرـينـيـتـ مـنـ

گـوـلاـ منـنـ... ژـمـنـ دـوـيـرـىـ
دهـرـماـنـ اـ بـرـينـيـتـ کـ وـيـرـىـ
شـهـپـالـ عـهـلـىـ حـهـرـيـرـىـ^(۲)
سـهـلـمـاـيـاـ مـهـلـايـنـ جـزـيـرـىـ^(۳)

گـوـلاـ منـنـ... گـوـلاـ منـنـ
دـلـبـهـرـاـلـ بـ هـرـ دـلـيـنـ مـنـ

^(۱) جـهـگـهـرـخـويـنـ (۱۹۸۴-۱۹۰۳).

^(۲) عـهـلـىـ حـهـرـيـرـىـ (۱۴۹۵-۱۴۲۵).

^(۳) مـهـلـاـ ئـهـحـمـهـدـىـ جـزـيـرـىـ نـاـفـدـارـ بـ مـهـلـايـنـ جـزـيـرـىـ (۱۶۴۰-۱۵۷۰).

گو لا من ن گول ن ه س رینی
 ئۆمی دا ل ه علی خاناب ئە فینی
 وەک خە جاس یامندى ش رینی
 نازکا پیرە می ردی^(١) خە مگینی

گو لا من گو لا من
 ش رینا ل ب مر دل ن من

گو لا من گو لا جیه ان
 هۆزانما فە قی ن تە ھیران^(٢)
 رەوزە دارا دل ن گوران^(٣)
 دلبە را زم انى بە درخان^(٤)

گو لا من گو لا من
 رو ھنی ا چاھی مت من

گو لا من ... ياشن او شین ب وو بی
 مەلبەندە حاجى قادرى کو وو بی^(٥)
 هیلیزما بب ل ل ن ب وو بی
 لاندکا لەيلا شەھید چو وو بی^(٦)

گو لا من گو لا من
 ش رینا ل ب مر دل ن من

^(١) تەوفيق مە حمودە هەمزەيىن ناقدار ب پيرەمېر (١٨٦٧-١٩٥٠).

^(٢) فەقین تە ھیران (١٥٩٠-١٦٦٠).

^(٣) عبدوللا ناقدار ب گوران (١٩٦٢-١٩٠٤).

^(٤) میر بە درخان پاشا.

^(٥) حاجى قادر ڪويى (١٨١٧-١٨٩٧).

^(٦) لەيلا قاسم (١٩٥٢-١٩٧٤).

گو لا نا ف بـهـفـرـا زـزـانـى
 چـيـانـا شـيـخـ سـعـيـدـى پـيرـانـى
 رـهـوشـا هـهـمـى وـهـلـاتـيـتـ جـيـهـانـى
 گـوـلاـمـنـ گـوـلـ كـورـدـسـتـانـى
 گـوـلاـمـنـ گـوـلاـمـنـ
 دـلـبـهـرـلـ بـهـرـدـلـنـ مـنـ
 گـوـلاـ ئـهـقـرـوـ مـهـ چـانـدـى
 بـهـرـونـدـكـيـتـ چـاـفـاـ مـهـ پـهـشـانـدـى
 بـهـخـوـينـاـ سـورـمـهـ خـهـمـلـانـدـى
 لـنـاـفـ جـيـهـانـىـ مـهـ هـهـزـانـدـى
 گـوـلاـمـنـ گـوـلاـمـنـ
 شـرـيـنـاـلـ بـهـرـدـلـنـ مـنـ
 چـهـواـ خـهـلـكـ زـيـ بـهـگـرـنـ گـوـلـافـى
 گـوـلاـمـنـ ئـهـقـرـوـ تـيـرـ خـهـنـاـقـى
 پـهـشـ رـوـحـاـنـ اـتـ اـبـلـاـقـى
 دـىـ هـهـرـ بـهـقـتـهـ کـيـنـ بـزـاقـقـى
 گـوـلاـمـنـ گـوـلاـمـنـ
 ئـهـقـقـيـنـ وـ دـلـ رـهـقـيـنـ مـنـ

چرایی ژینه^(۱)

چرایی ژینه ئەفروزه مری
دلن مە يى هەزار ژیمەر مری
لەوا چاھین مە ژى دەنە گرى
رۇندىك چپ چپ ژچاھا تىنە خوار

ئەو شاھگولا پەش دىسا چامسى
ئەم ھەمى مانە پىخاس و برسى
چمال ژینا خوه تو ناپرسى
ل ڪوردستاندا پەر ڪولياڭ و دار

شنانى مە ئەفروزە تو مرى
ل دلن ملاھەتى ساخ و نەمرى
پەزى جوان دىساتە كۆمکرى
ل وەلاتىن شىرىن وەكى ھەر جار

نەبىژن شنانى مە دىسا چوو
خەمسار نەبن ژمافن ژينا خو
ھون ھەركەن خەبات و ڪارى خو
شنانىت مە دىسا بۇون سەد هەزار

قەت گوھ نەدن زۆردار و دۈزمىتا
ئەو پەر بىژن وەكى پىرەنزا
شۇل نابن ب قەسە و گۇتنزا
بلا ھەمى بىن وەك گۈرمەر

^(۱) ئەف ھەلبەستە ل پىتكەھقى (۱۹۷۹/۳/۳) ئ ل (مويسىل) ھاتىھ ۋەھاندىن.

رۆژا مە ئەقروکە چووییە ئاقا
 دئ پیش کەقین هەمى دەم و گافا
 دئ لەلچىن وەك بىش كۆزىت ساقا
 بهس بىكەن فيغان^(۱) و گازى و ھەوار

 رۆژا دووئى ژەمەنە ئادارى
 مەھا ئاھە و دەردىن قى بەھارى
 ژىھەر چى بۇومە ب تەننى كەفنارى
 جەرگ و دلىن مە بۇونە بىرىندار

 شەقان تو گەھشتى وي كاروانى
 كاروانى شەھىدىن كورستانى
 تو سەتىرا گەشنەن ل نىشا ئاسمانى
 ئەم ناترسەن ژەنەيار و زۆردار

 دەمە شەقان بىرى كۆرسەتانى
 پەزەمەنى كۆمبۈون ل دارستانى
 گەل رىزا شەھىدىن كورستانى
 وان دانە بىأوهرى و سۆزا دژوار

^(۱) (فيغان) پەيچەكە فارسيه و رامانا (گازى و ھەوار) ددھت.

نەورۆز^(١)

هات بۆ مە جارەکا دى جەژنا نەورۆز
جەژنا هەمی خۇرت و گەنجىت دلسۆز
ئەو رۆزا شۆخ و شەپال و پىرۆز
شەقا تارى ل وەلاتى بىمە رۆز

ب خىر بىت چەژنا سەرى بەارى
كەو و ببل ژىيا هاتن خوارى
بىسەت و ئىكى ژماھە ئادارى
گول بکەن دەرچوون ژ بشكۈزىن دارى

شاھى فارس، ئەزىزەھاكى نەيار
كوردى ژار زۆردار بۆ ل سەر مللاھقى
ھەرد كوشتن ئەو زارۆكىن بى زار
د گۆت دەرمانە ژىو دەردى مار

پابى سەرخوھ ڪاوهىي ئاسىنگەر
كۆمكىن هەمى ھەزار و پەروھر
ژ دلەك سۆتى و پېر ڪول و كەسەر
ھېرش بر سەرتەختى شاھانى دەر

دەست دا چەكىچىن ئاسن و چوو لبەر
سینگى شاھى چەپەل و بىن مەفەر

^(١) ئەف ھەلبەستە ل پىتكەھقى (١٢/٣/١٩٧٩) ئى ل (مويسىل) ھاتىيە ۋەھاندىن.

کوشت ئەو ئەژدها کەن دل وەکى بەر
بلاندەکر ل سەر چىا ئىالا زەر

نېشانان ئازادىيەن بەو و ئاگر
گەش بى ل سەر ھەممى چىان و گەر
شانازى گەھاند ھەۋال و ھەۋگەر
ھەممى ڪوردىستانى ڙنۇي بەلاڭكەر

گولا زمر^(۱)

من دی زمر سه رکورس یئن
قوتابیه ل پیزا یئن

گولا پش کا ئابووریه
چهند شرین و خوش ته فین

من دی گولهک زمر ددهستادا
پوپرا سو فر بردا ب سه ردا

که ماخ کیفروش کی شرینی
پوی سو رگولا خام ره قینی

به زنا ته کاتا روحانی
مه مک سیاقین ل کوردستانی

چاف ره شن بر قهیت انانی
شه نگ و شوخی پر قیانی

^(۱) نهف هله بله سته ل پیککه هفتی (۱۴) ای ل (مویسل) هاتیه فههاندن. هله بله ستان سه باره تی فن هله بله ستی ودها دبیژیت: "نهف پارچه هوزانه ل کات هژمیر (۱۲) ای نیشرؤ ل پوژا چارشنه بنی یا پیککه هفتی (۱۴) هاته فههینان. پشتی نهز ل گەل چهند هه قالیت خو ل نادیا قوتایبا، ل کۆلیزا مه یا کارگیری و ئابووری روینشتم، برهک ژ قوتاییین پیزا سیی ئابووری هاتن بەرامبەری مه روینشتن. ب داستی نهز نه چار بیم کو فن پارچه هوزانی ب ئیکن ژ وان بیژم ئهو ژیک گولهک زمر د دەستادا بى، ژیهر هندى من ناقنی هوزانی دەینا (گولا زمر)، ب داستی گولا زمر گەلەکا جوان و بەرکەفتى و هیزایه".

وەك کەفۆکا چەنگ سپى
 نىرگەزا گەشمال حەودىيەن
 مۇونات تو چەند گەپقىرى
 پېر بە ـايى وە دۆرى
 چەند جوانە دەمدا دەنلىنى
 خۆنافەك گەفتەل سەرئەنلىنى
 گەچا دەلال خوينىدەـايى
 ب ـاستى تو پېر ھىزايىن

شۆخا شرین^(١)

ئەوج شۆخە ئەوج شەنگە
 ئەوج گولا بنافودەنگە
 ئەوج يارا پرچەلەنگە
 ئەوج نيرگە زاب رەنگە

 ئەوج بەرەن رەش قەيتان
 كەنانى رۇس تەمەن زالىن
 ئەوج چاۋىن رەش و جوان
 وەك دوو سەتىرىن ل ئاسمان

 ئەوج روېكىنى سۇرشارىنە
 وەك سۇرگۈلىن خۇنماق گرتىنە
 ئەوج لىيەن بىكەنیزە
 وەك شەركەر و هنگەفيزە

 ئەوج بىكەن جەزىنە
 ل سەر مەلا ئەف شورىينە
 پردرىڭىز وەك مارىنە
 دەلالامەن خەوين شەرىنە

 ئەوج مەممەن وەك دوو سەيڭى
 ب رامىيىم ب ھەر دوو لىيە

^(١) ئەف ھەلبەستە ل پىتكەھقى (٢١/٦/١٩٧٩) ئى ل (زاخۇ) ھاتىھ قەھاندى.

یارا مەن وا بىھە خيڭە
كەس مەن نىنە ژوپىيە

شەق و رۇزا قەت ناپازم
ماچەك ژوان لىيە دخوازم
ھېشى دىم نەكى گازم
نازكە مەن ئەزىزى نازم

گولاڤیژ^(١)

تـوـي گـولاـفيـزـا بـهـيـانـى
شـهـوقـاـتـاـ دـاـلـ جـيـهـانـى
رـهـوـشـاـ دـهـشـتـ وـ زـوـزانـىـنـ
شـرـينـ وـهـكـ هـنـگـةـ نـشـانـىـ

تـوـ سـتـيرـهـكـاـ چـقـاسـ گـهـشـىـ
نـازـكـ دـلـئـ تـوـ چـافـ رـهـشـىـ
چـمـاـ بـ مـنـ رـاـ تـوـ نـاـمـهـشـىـ
شـهـپـالـىـ چـهـنـدـ تـوـ بـ رـهـوـشـىـ

ئـاخـ دـهـلـلـىـنـ گـولاـفيـزـىـ
چـماـ خـوـينـىـ ژـجـهـرـگـىـ درـيـزـىـ
گـهـلـ مـنـ توـ هـهـرـکـهـپـ وـ گـيـزـىـ
ئـهـقـينـاـلـ نـافـ دـلـىـ دـمـيـزـىـ

شـرـينـاـ مـنـ لـيـشـ شـهـهـرىـ
شـهـپـالـاـ مـنـ كـهـزـىـ زـمـرىـ
كـولاـ ژـدـلـىـ بـيـنـاـ دـوـمـرىـ
ئـهـنـىـ دـهـقـنـ رـهـشـ ئـهـسـمـهـرىـ

شـوـخـاـ مـنـ بـهـزـنـ زـرـاـقـىـنـ
لـ مـنـ بـ رـهـشـ يـهـ گـولاـفـىـ

(١) ئـهـفـ هـهـلـبـهـسـتـهـ لـ پـيـكـكـهـفـتـىـ (١٩٧٩/٧/١٦)ـ لـ (بـوـسـهـلـىـ دـهـقـهـراـ سـنـدـيـاـنـ)ـ هـاتـيـهـ

قـهـهـانـدـنـ.

ئەزىز تە نا سەكەم لاف لاقىن
چو جار ناكە هەۋەم وئى داڭىن

جاردەك ل مەن بىكە سالاقىن
ئانسا ژىناف دلىن مەن باشنى
بەلکى تەنابىم ئىن گاۋىن
بەت ساڭىم نىچىرە و راڭىن

جانا منى دىيەم سەورگولىن
ئاي دەلازىن نازاك دلىن
چما ئىرۇ تو زەمن سانى
ئەز دزانىم تەو دل كەولىن

ژین^(۱)

نابست تو بميئى ل ڦين ڦين
پيٽشي ه تهف بيٽت گ ورپين
بهس ه ل بن دهس تا بميئى
ش هرم و فهيت ه تو روپين

نئ ددم هات تهف پابن برا
دا ئام هـلـكـيـن فـدـ وـ چـرا
ل سـهـرـ چـيـاـ وـ دـهــتـ وـ گـرا
دا بـ خـوـشـىـ بـ ڦـيـنـ بـ هــهــقــرا

روڙـاـ گـهــشـ ئـهــقــرـوـلـ مـهــ هــهــلاتـ
تهــفـ بــكــنـ بــزــاـفـ وــخــهــبــاتـ
ڦــوــ پــاـشـ رــوــڙــاـ وــهــلاتـ
ئــمـ تــهــفـ دــئــ خــوــ کــهــيــنـ خــهــلاتـ

چــهــنــدـ خــوــشــهــ ڦــيــنــاـ بــ ســهــرــيــهــســتــىــ
دــقــيــتــ چــوــ جــارــنــهــ رــاـوــهــســتــىــ
تاــ رــزــگــارــيــنــ ڦــيــنــ دــهــ دــهــســتــىــ
بــگــهــىــ مــافــنــ تــهــ خــوــهــســتــىــ

مــلــاـتــ هــمــمــوــ نــئــ ســهــرــيــهــســتــنــ
چــمــاـ ئــامــ هـــهــرــلــ بــنــ دــهــ دــهــســتــنــ

(۱) هــفــ هــلــبــهــســتــهــ لــ پــيــكــكــهــقــتــىــ (۱۹۷۹/۷/۱۶)، لــ (بــوــســهــلــىــنــ - دــمــقــهــرــاـ ســنــدــيــاـنــ) هــاتــيــهــ .
فــهــهــانــدــنــ.

چونکى ل گەل ئېك ئەم نە پاستىن
لەوما زى ھەر بەند و بەستىن

زىنَا خوھوين ب خەملىنىن
ژ خويىنا سۆرب نەوفشىنىن
ئۆمىيىدا خەوه لىئ ب پەشىنىن
ھىقىيەت خەوه ل ناۋ بچىنىن

زىنَا ب خەويىنى بىت ئاڭدانى
چو جار نائىيەت دەست قەدەنانى
دى ھەر خەوش بىت ل جىھانى
ئەو دى بىت تاجا زىيانى

لیقەنابم^(۱)

ئەز ن زانم دى ج بىٽرەم
 ئەقان دوزمەن و نەيەارا
 خۆينى دى ژ جەرگى رېئەرم
 ژىھەر ئەقان دۆسەت و يارا
 دا بەس رۆزدەكى بېئەرم
 بەلکى ب گەھەمم دلدارا
 شەرين يارى گەر و گەئەرم
 ژىھەر دەردى ئەقىنەدارا
 لىيەنەز نابم دى ھەر بىٽرەم
 ب دل ساخى وەجەارا
 دەستا ژ جانى نابەرەدم
 بىلا بچەمم سەرسەن دارا
 نانى جارا دى ھەر پېئەرم
 ل ناف چۇل و تەف بەيەارا
 لىيەن يارى دى ھەر ھەلمىئەرم
 ل بىن س بىبەرا چنەارا
 ل شەقاتارى دى پويىنەين
 بەر شەۋەقا ئاكىرى دارا
 روېكىن يارى تىر بېيەنم
 ل ناف بەرۋۇز و نازارا

^(۱) ئەف ھەلبەستە ل پىتكەكتى (۱۹۷۹/۹/۵) ئ، ل (زاخۇ) ھاتىھەنەن.

دا شاهى و سەيراندا بکين
 ل ناٹف سۆرگولين بەھارا
 ل بەھر بىل ويرا شقانى كورد
 ل بەھر دەنگى بەخ و کارا
 بەلکى ديسا ئەم بگەھن
 کاروانى قان ئەفيز دارا
 ل جىهانى پىش بکەۋىن
 ل گەل بىلا ئان قان وارا
 دا دلى ئەول دەرمان بکىم
 بەس بكت گازى و ھەوارا
 پىكىمال دوزمنى بگەرم
 ب ك وزم دويپش ئى و مارا
 رەزى خوه باش بکەزىخىم
 لى بش كەفن گەولىن دارا
 پەخ و پويىسا پىئىزان بکىم
 ژ دەھبىن چىۋل و بەيىارا
 يارا خۇل ناٹف بگەرىنىم
 ب سەرىھەستى وەكە جارا
 سۆرگولا خوه ل ناٹف بچىنىم
 تىئىر ئاٹف بکىم ژ روپىيارا
 دا پېرىشەوق و دەوشەن بكت
 پويىكىن دلبەر و دلىدارا

گلی و گازنده^(۱)

گلی و گازندا ژمن نهکن
رپکامن گەلهکا دویره
رۆزئ ل مەن بەرزە نەکن
دانەکەقىم دەرىھەك کە ويره
دلن ساقا ھوين پير نەکن
دا بگەرم ل چىما و زويىرە
رۇندكىيت چاۋا زوها نەکن
دل دى ھەر مىنت خەمگىرە
پاش رۆزى دى پەشيمان بن
ھوين دى بىئىن مە نەدزانى
ئەز چەند بىئىم باومر ناكن
ھەرل مەن دېت بار گرانى
دلن گول گەس دەرمان ناكن
دى چاوا ژىيم ب كامەرانى
ژيان وەسا قەت خوش نابت
ئاگر بەر بەت دل و جانى
گەر بەارا خوش نەئىتن
بشقۇزىن نوى نا كەمان
باران ب نەرمى نەئىتن
مېرگ و چىمەن ناخەمان

^(۱) ئەف ھەلبەستە ل پىتكەقى (۱۹۷۹/۱۰/۲) ئ، ل (مويسىل) ھاتىيە قەھاندن.

گوئین باغا گەر گەش نەبن
 ببىل ھەر ژىر دل گەولەن
 ئاقا سپى شەوقى نەدت
 گەويىن چىانا لىۋاتىن
 چەوا ب قى پەنگى بمىيىنم
 دېرىن بىم ل گەل ھەفلا
 لەورا ھۆزاندا د قەھەويىنم
 ب شۆخ و شەنگە و شەپلا
 وەك بىبا ئى زار دخەويىنم
 ھەداش سېيىن و ھەلا
 وە دەقىيت ھار و دىين بمىيىنم
 ب تىنى ل ناف شاخ و نەلا
 لى چېكىم ئەقرۇكە فەلەك
 چما بۇ من چەپ دەگەپلىرى
 گلى و گازنەدە بۈونە گەلەك
 چونكى تو ل من نازىفرى
 ئىش و دەردا كەرم خەلەك
 دلى ئىزازك كەرە دەرى
 من رېڭاركە دىسا ھەلەك
 دزانىم ھەرتىو فەنەرى
 پاست بىگەپە جارەكادى
 دا ئەز نەميىنم پەريشان
 تو بىزە بىن شەرم و فەدى
 ۋان گۇتنابكە نىشان

ببـه جـمـم بلـبـى كـهـدى
دا بـكـهـيـنـت دـهـحـل وـبـيـشـان
سـهـرـخـوـهـش بـكـهـ بـقـى دـهـرـدـى
بـخـهـمـلـيـنـهـ چـهـنـگـ وـبـيـشـان

شیرین^(۱)

هو شیرینى

ما نزانى..

لیچه نابم ل قىن ژينى

زبیر ناکم،

دەلا لا من..

خوين شرينا و خەم رەقىنى،

ئەڤينا بەرى چەند ساڭ

بلا.. بلا.. بىكەقىم

ناف دەريا خەم و خەيالا

دى ھەر كەرم،

شیرينا من..

ل پەى وا شۆخ و شەپالا

بلا بىرم،

ل قىن پىت..

بىم قوريانى وان خالا

باودىكە،

تەنا هىلىم..

شیرين يارى ئەفرو ب تەمنى

نەكە گرى،

^(۱) ئەف ھەلبەستە ل پىتكەقى (۱۹۷۹/۱۰/۷) ئ، ل (مويسىل) ھاتىيە ۋەھاندىن.

توج جارا..

هەر دلگەش بە، ل ڤى دنى

بکە شادى

ل ناف باغى..

گولا دە، نازك گول چىنى

دا ببل زى،

دلگەش بىت..

ل سەر گولا هەر بخوينت

بى شەرم و مەست،

ھەمى ل گەل..

ھەف بىن يەك ئاواز و پەست

تەف دە بکەن،

شادى و دىلان..

بشكورن، بشكۈزىن گولان

ل ناف چيا و..

ل سەر ملان

دا ژىير بکەم خەم و كولان

دا ژىير بکەين ئىش و كولان...

من نەھىلە ھەڤال^(١)

من نەھىلە
ئىرۇ ب تەنلىقى
ئەي ھەڤال، ل چۆل و دارستانا
بىم بەھرا
گورگ و هرچا
بىگەھىمە مىرىيەن گورستانا
نەخۇشم...لىنى،
ئەقىرۇكە پەنگ
زىرمۇ دلى من تەۋىن بىن بىرىن
بىن ھۆشم، لەمۇ
ھەر دىگەرمۇ
جەرگ و ھاناقى من تەۋىن بۇونە خوين
بەختى تەممە
من خلاسەكە
ژقىن دەردى، كۈرەنگى رەش و شىن
چما ھندە
تو دىلەقى
دار و بەر بۇ من دىكەن تازى و شىن
قەمى تە دېپەت

^(١) تەۋىن ھەلبەستە ل پىتكەھقى (١٢/١٠/١٩٧٩) ئى، ل (مويسىل) ھاتىيە ۋەھاندىن.

هەر بەمینم

ل بن ڤى بارى نە خوھش و گران

ب شەف و رۆز

تەھ دە بکەم

قىرىن و گازى و ھەوار و فيغان

لى چېكەم

يان ج بېزىم

دنالىم ئەز، ژىھەر دلى ب ڙان

پەريشانم

تم دكالىم

رۇندىك ژ چاھىن من تم د پۈزان

دى تو وەرە

ل ڤى وارى

من هشىياركە جارەكە دى ژ خەو

تو دەرمانكە،

دلئى بىرىن

باش بکەويىنە ب نۆزدار و كەمە

رەاست بە ل گەل من،

نى پىر شەرمە

چاخ و دەما ل من دكى دەرمە

چىما ؟، چىما !

خوار و چەپ ما

من ئىيى باوهرى ب تە نەما

باش بزانە

وەسا نابىم

دئ هەر گەھم ناڤ وان باغ و چەما

بلا... بلا

خەم و گوولا

تەھ دە بەھىلى ل نيشا دلا

دئ بە..

ھەۋالى بىبلا

ئەم تەھ دئ خويىن ل ھنداقى گوولا

ل سەر چىچەڭ و سۆرگۈلا..

پوور سۆر^(١)

ئىشارەكا پېر درەنگ

من دى جانەك

هات دببورە

من زانى كو

ئەو نازە،

جوانە، رېنە، پوور سۆرە

ب وان چاڭىن

رېش و بەلەك

ۋى تىرەك دزوار ل دل دە

تم بىن هش مام

زېھر وان

ئاوريىن كو ب من ددە

دەمما شىار بىم

من زانى

كەچك دەلالە و رېنە

لى، من نەدزانى

شەپال

ژ بازارە، يان گوندە

من گۇتنى

^(١) ئەف ھەلبەستە ل پىتكەكتى (٢٤/١٠/١٩٧٩) ئى، ل (مويسىل) ھاتىيە ۋەھاندىن.

هو شهپالا

كەمۇر و نازك و شۆخ و شەنگ

بەس پاقيزە

من ۋان تىرا

قەئى تىن من بىكۈزى ب جەنگ

كۆت: دىيارە

تو نەزانى..

تىر ھاقىزم ب ناقودەنگ

نە تو ب تەنى

من كوشتنە

سەد لاۋىن چىت و چەلەنگ

من زانى كو

ئەو ژ شارە

خويىندەقايىه بناقدارە

حورو پەرييە

ل ناف ھەڤلا

نېرگۈز و گولا بەھارا

ل كەل كەنج و..

لاو و خۆرتا

دلبەرا ئاواھر دژوارە

دل ب داغ و

ب بريىنه

ھەرددەم ب گازنە و ھەوارە

ئەو دلبەرا نازك

كۈ سنگ..

ژ بوخچن ههناو و سیئقا

دئ تو وهره

جارههک ياري

شیئرین ل گەل من باخیشا

دا بگەھم

تەف هەۋالا

كۆ ئەز نەمینم ب رېشا

ئىش و كولان

ب گەپورىن

ب شادى و سەيران و كىشا

وهره... وهره

كەزى زەرى

جانا منى چاف بهلهكى

تو بەس بەمینه

ب تەمنى

ب گەھە چەرخا فەلهكى

رەحمى بکە

ب دلدارى

ل گەل من دلبهر هەلهكى

بەلکى دل خوهش

بېم ئەز زى

ل گەل هەۋالا جارهكى

کەچا کورد^(١)

کەچا کورد را بە چا فیئن خوھ ڤەکە ل ڤى جىهانى
تىيېبىنى پېش كەفتىنە كەچىن وا ل مەيدانى

تو زى را بە هەر بخوينە تا بەس بەمینى ل پاش
ب خوهندن تىبگەھى دۆزا خوھ تىيزانى وى باش

ئەى كەچى بەس بەمینە ل بن ۋا پەردىن رەش و تارى
زوى تو را بە ھلينە ئەوان پەردا ب دژوارى

نابت ب ڤى پەنگى بەمینى هەر بەلەنگاز و ڇار
نەن جىهان و شەف دە پېش ۋە دەچت ج گوند ج بازار

چما هوين ب تەنلىق دى مىنن دىل و پەريشان
د ڤى خوهندن و زانىنى بکەن ئامانج و نيشان

كەر تو بىن خوهندەقا تىيزانى پەر بھايە
شەف و رۆز ھەر بخوينى بزانى پەر ھىزايە

ئەف ھەلبەستە ل پىتكەفتى (٢٨/١١/١٩٧٩) ئى، ل (مويسىل) ھاتىھ ۋەھاندىن.

چاف بەلەك^(١)

چاف بەلەکی ئاز دین کرم
 ب وان چاھین خوھیئ پەش بەلەك
 ئەھوی تی رەك هاھیتە دل
 ب وان ئاودریئ پەر گەلەك
 دل تەھ کرب وو داغ و برین
 گەلەك جەرگ و هنافا ب چەلەك
 بى هۆش و تم سەرخوھش کرم
 ب وان بىكىن سۇر و خەلەك
 چاھىن پاوه ساتام بەرامبەر
 من دى يارا كەو دىم ژگول
 ئاگر بەردا من سەرانسەر
 لەورا، دل تەھ بۆ خەم و كول
 ب وئى خەملا پەنگ سۇر و زەر
 سەرخوھش کرم وەكە بلىل
 د ئەقىنى ئەزم پەروەر
 لەورا، تىلان کرب وو دل
 من د گۇ^(٢): ئەھى شۆخ و شەپاڭ

چماھنەدە تو باندى

^(١) تەھ ھەلبەستە ل پېتكەھقى (١٧/١٢/١٩٧٩) ئى، ل (مويسىل) ھاتىھ ۋەھاندىن.

^(٢) دىگۇت.

دخوازم ب من پابى هەڤال
 يارى وەك كەقۇكَا كەدى
 دكۆتە مەن: خۇرتنى دەلال
 تو خوه نەكە گرتى و بەندى
 ژىو روپىكىن سۆر و پېپخال
 تۇ دى بەرى ب قى دەردى
 نىن پەھلەوانىم د ئەقىزىن
 كەچى رەندى لېش شەكەرى
 ناز و شەنگىن خويين شرينى
 وەي دەلالنى بىن بىا دەرى
 دەرمان بکە ۋە قىن بىزىن
 گەر راست تو ئەقىن پەرەمىرى
 دا تەنابىم ل ۋەن ژىن
 بەس بگەرم وەكى بەرى

گوندین پەنگین^(١)

گەر ئەم بچین کوردستانى
ل ناھ دەشت و تەھ زۆزانى
خويايىھ بويكى جىهانى
ئەھ هافينگەھ و كويستانى
ئەو پەرە ژ گوندین پەنگين
مېرگ و چىمن لى خەملين
دەخ وينىن بلىبا يىن زىرين
ل گەل وان كەۋىن ب ئەفين
گازى دكەنە شەھ شالىلا
ھوين بخوين ل هنداش گولا
سەر چىان و ھەممى ملا
بىرەفيىن خەممىيەن دلا
تەھ دەوارگەھ و زۆزانى
نېرگىز و گۈول لى دبارن
ب ھەممى پەنگا كۆفى خوارن
ماھست و سەرخومش و خومارن^(٢)
جهەن شەنان و بىرى يى
ئەمو مەلبەندا خۇشتەفيا

(١) تەھ ھەلبەستە ل پىتكەھقى (١٢/٢٦) ئى، ل (زاھق) هاتىھ قەھانىن.

(٢) سەرخومش.

دکن گوشه‌ند و شاهی یا
 گهله‌ل چنار و شاهنگه‌بیا
 خوهش تین دهنه‌گئ بەرخ و کارا
 ل زفستان و بەههارا
 لافچین پینجبار و جووتیارا
 دهنه‌گ ددن چوول و زنارا
 گهله‌ل باویرا شفانی کورد
 پهست و دیلانین گهنجا و پند
 تهف ده دکن شاهی گوشه‌ندا
 ل ناف بازار و هەر گوند
 گوندیین مه چقاسی خوهشن
 پرپ خم و زور ب رووشن
 ئاف و رویبار ل ناف دمهشن
 سیسن و هەلال تهف د گەشن

دەردى من گرانە^(١)

دەردى من گرانە برا پېکا من دووره
ئەفینا دلىن من پېز دژوارە و ب زوورە
ئاگرى ل ناف جەرگ و هناثا ھەلە و سوورە
لەورا برانقۇ ئيرۆكە دل بىيندارم

بىيندارم ئەز ب دەريا شير و خەنجەرا
كەس نىنه دەرمان بىكت ۋان كول و كەسمەرا
من نە دايە، نە بابە، بى خويشىكم بى برا
لەورا، ھەۋالنۇ شەف و رۆزا ھەر دنالىم

ھندى دىكم گازى و ھەوار و پېز نالە نال
كەس ب من را ئەقىرۇ نابت دۆست و ھەقال
لىن، بى كەسم ۋار و بەلنگازىم بى پەز كال
لەورا، دىسىقىيە ب كۆغانىم تىم دىكالىم

^(١) ئەف ھەلبەستە ل پېتكەھقى (١٥/٣/١٩٨٠) ئ، ل (مويسىل) ھاتىيە قەھاندىن.

خویندکار و ژین^(۱)

بەهار هات ئەقروچە برا

تو ژى بىگرە..

پىكا ژينا خوهى سەرفراز

دا بىگەھى،

ھەمى ئۆمۈد و تەھ داخواز

يىن كو تە دېيىن ل گەل ھەمى ئاشتى خواز..

تو نە بەردە

چو جار پىكى

نەبىئە درىكەمە سەرئەفراز

چونكە ھەر چەند

دويىر نە خوهش بت تى ب خواندىنى بىكى بەروار

سەرنشىف و..

بى ئاستەنگ و،

لى بچىنى گول و گولزار

ھەر بەهارە

چاخى تەقگىر و خەباتى

خامەمى بىگرە

ب دەستىن خوه ل ناڭ جقاتى

بىگەرە ژ رۆزئاڭا بۇ رۆزەھەلاتى

^(۱) تەھ ھەلبەستە ل پىكىكەقتى (۱۹۸۰/۴/۱۹) ئ، ل (مويسىل) ھاتىيە قەھاندىن.

تو زی ل گەل

بلبل و گەوا بخوینە..

ھەر بخوینە،

سەد ئاوازا ب ھەمى پەنگا

دا بىن سەما

نېرگز و گول بەنەقشۇك

ئەف شالىن بىرەن ب چەنگا

ھەمى ل گەل ھەف

ئافا بىكەن قى وەلاتى

چونكى بەھارە رۆز ئەقىرۇ و ھەلاتى

دا ھوين بىن

فند و شەمالىك

ژىو زارۇكىيەن نۇو ھاتى

ئەز و دل^(۱)

ھەری دلو دلى ساقا

دى بەيىله

كۆ تەنا بىم، خەو بچىتە ھەر دوو چاقا

نۇ تە ئەز سۆتم، برشتم..

ئەقروكە دل،

ئاڭر كەفتە ناف ھنادا

مانە بەسە؟ مانە بەسە؟

ئەي دل؟ ئەي دل؟

دل

لى ئەز چېكەم، يان ج بىزىم

ژىهر تە ئەز..

ھەردەم و چاخ كەپ و گىزىم

لەورا، ژىسىد بىرىنا خوينى درېزىم

ما نزانى بىرىندارم

كۈل و كۆۋانا د ۋەرىزىم

دەرد و ژانا ھەر درېزىم..

ھەر درېزىم..

ئەری دل ل نىف شەقا

(۱) ئەف ھەلبەستە ل رېككەشتى (۱۰-۱۱/۱۹۸۰/۶)، ل (بۆسەئىن- دەقەرا سندىيان) ھاتىيە
فەهاندىن.

بھیلە ژ خوھ پا پازم
دا بھس بکەم گلی و گازن
تە دین کرم..

بىن هش و سەۋدا سەرگرم
لەورا، نكارم بدم زانين ئوميدا
ئەز دخوازم

چونكى دل تە ئەز پېركرم
لەو، تە مەست و سەرخوش كرم
دل

نى ئەز بۇومە دەريا خەما
شەپرەزەمە

پەريشانم ھەمى دەما
دەريايىاكا گەلاڭ كويىرە
لى نكارم ژى رېزگار بىم
تا كو دەگەھم چۆل و چەما
ھەۋپا بکەين بەزم و سەما

پەنگى ل مە ناھىلىنى^(۱)

شەف تارىيە ل مە درەنگە
 دلىئى مە پىر ب كۆۋانى
 بارى مە گەلەك ب سەنگە
 سەرىازئىش و كۈول و ڙانى
 مە و دەرىخەمما جەنگە
 خەم و خەيال ل ھەف گەرانى
 پىاين دەرىخادابون دەرگە
 سەد ھەزار تىر ل دل دانى
 كارى مە ڙى ھەربۇۋەقە
 ڙئىقەرارى تاكى و سەھەر
 چەندى دچىن ل مە شەقە
 رۆز ل مە قەت نايىت دەر
 چەرخا فەلەك ڙىمن درەقە
 لەورا دەمل مە دكىت شەر
 لىن چەند ڙى دوور بکەقە
 ب خۇرتى دى بىكىن فەزەر
 لەورا ب شەف قەت ناپازىن
 ل دل دە ئەم ھەر دن الين
 ب نالىن و قىيەر و گەزاين

^(۱) ئەف ھەلبەستە ل پىتكەھقى (۱۶/۱۲/۱۹۸۰) ئى، ل (مويسىل) ھاتىھ ۋەھاندىن.

ژ ده رد و کے ولا د کے
 ئۆمی دا کے و هەر دخوازین
 پەرددا تازای ژ سەر خوھ راکین
 دا کے وۇزمانى تىيىر ب پازىين
 پۇندىكىت چاقا بەس ۋەمالىن
 پۇزىل خەلکى ئەقىرقۇھەلات
 لىنى ژىقۇمە ئەوقەت نەھات
 رۇزا گەش بىۋەن بىن خەلات
 لەن ھەنداش مە بەرىيەت دەشەت
 لەن گەل ھەيىف و سەتىردا بىبىرى جەنگ
 لەن نە دەشت ژۇيى بىن فەلات
 لەن بەختىن مە بەرىيەت دەشەت
 جارەك فەلەك بۇ مە نەھات
 ماھەر ئەقە مال و ژيان
 كول چەرخىن بىستىن ئەم دېيىن
 خەلەك دېيىن ب خوهشى و ۋىيان
 ئەم تەھىف بىمىن يىن دل بىرىن
 ئەم تەھىف شىئىرىن ل ناڭ چىان
 دىرۆكى ئەف دايىھ زانىين
 لىنى جىهان كەفت دەست پۇقىيان
 لەن مارى مە ژى ھلانىين

ئەزج بىيڭىم^(١)

ئەزج بىيڭىم
كەلۋ..

ل من نەڭرن! چونكى ھەر دەم

مەست و كەيىزم

لى، نكارم دلى خوه بۇ وە ب كەليشىم

خويىنى ژ جەركى بىرىزم

دا بزانن... هوين ببىين

قى دلى كو..

جەركى سۆتى و بىرىندار

تم ب گازى و قىر و ھەوار

هوين دى ژ نوى

باوھر كەن كو ئەز نە دىنم

بەلى، راستە..

نە هارم؛ لى پىر خەمگىنم

لەورا، ھەر چاخ

بىن هيقى و ئۆمىيد ژىنم

لەو، هيقى و دلى من دا ئەقىرقۇ يېت مريىن

ھيسىرىن چاقا ھشك بىن

ما ئەز چېكەم؟

وەكى دېيىش:

مېيو حەتا نەئىيتىن بەرى ترى نادەت

^(١) ئەف ھەلبەستە ل پىتكەكتى (٢٨/١٢/١٩٨٠) ئى، ل (موىسل) ھاتىھ ۋەھاندىن.

صەيىن ب ڪوته‌ك بچت نىچىرى ناكەت
ڦيار بى تەقگەر و خەبات
قەت خوهش نابت..
قەت خوهش نابت..

دیزین^(۱)

داین گیان مه‌گری مه‌لئی رۆلەکەم
چەپکى گول بىنە بۆ سەر گۆرەکەم

دەستم لى مەدەن دەس لىـدا روام
لە رىئى كوردىستان شەھىد كراوم

پەتم بۆ هەلخەن بىمكەن بە دارا
دەرىدەدم ڪەمن لەم پۆچە و شارا

خۆم فيدا ڪردوه بۆ كوردىيەتى
گیان بەخت ڪردم رى مەردايەتى

بەرگىريم ڪردوه لە خاكى وەقەن
سەنگەرى من بۇو چىا، دۆل، دەونەن

لە زەبرى دوژمن ھىچ باكم نىـه
بەردهم سـىدارە پايىـه بەـزىـه

دوا وـتـەـيـ من بـۆـ هـاوـرىـ خـبـاتـ
لـەـ رـىـ پـىـگـارـىـ هـەـرـگـىـزـ ڪـولـ نـەـ دـاتـ

^(۱) ئەف ھەلبەستە ل پىتكەكتى (۲۹/۴/۱۹۸۱) ئى، ھاتىھ ۋەھاندىن.

فەلەکا بىن بەخت^(١)

فەلەک چما چەپ زقىرى
ديساتە كر بەفر و باھۆز
ژئاسمانا بەفر بارى
ج بۇتە ل مە كر داوا و دۆز
ل گرکا شانى شەف بwoo تاري
ژى باركى بwoo رۇنىاهى و رۇز
خاترا خوه خوهست ئاشتىين
تەف بwoo ئاڭر و جەنگ و دۆز
كۆما گەنجا ژەھەف بەلاڻ بwoo
تەرمىن خوهشمىرا ل جى هيالان
ب خوينىا وان بەفر سۇر بwoo
ل خراب گوندى بۇونە مىيەقان
چار شەھىدبوون چار ژى گرتىن
ب دەستىنى خ وينمىزرا
دوو برىندار و مشەخت كرن
وان كىرى گرتى و خويىنرۇزا

^(١) ئەف ھەلبەستە ل پىكەكەفتى (٢٣/٢/١٩٨٣) ئى، ل (ئورمىي- رۆزھەلاتىن كوردستان) ھاتىيە ۋەھاندى.

فەلەك ج جار نابى ھەڤال

چما بەختى مە تەم رەشە

بەس بىزە خوينىا زەلال

جارەك ب مە را بەشە

سويند مە ب خوينىا شەھيدان

دى ۋەكەين ۋەن حەيىف و تۆلى

جانى خوه دى كەينە قوربان

بۇ كوردستانى و ۋەن ئۆلى

(١) شەھىدى چەلەنگ

سەد مخابن بۇ تەشەعبان
 مىرخاس و چەلەنگى گوردان
 قەھرەمانى شەپىن گاران
 دى قەكىيەن حەيىفى، پەھاموان
 ئەم ددىن سۆز و پەيمان
 سوند دخوين ب خويناشەھىدان
 كو پزگار بکەيىن كورستان
 ئازاد بکەيىن ژبندەستان
 پى رۆزه بکەيىن جەزىا وەلات
 بۇ وەھەميما بىنىيەن خەلات
 دۆزا مەھەرددەم سەرخ وەب وون
 پىش كەفتەن و ئاشتى و فەلات

(١) ئەف ھەلبەستە ل رېككەفتى (١٩٨٣/٤/٩)، ل (ئورمەيىن- رۆزھەلاتى كورستان) ھاتىھەنەن. . ھەلبەستان سەبارەتى ۋىن ھەلبەستى وەها دېتىت: " دىارى بۇ شەھىد شەعبان غەفار بىدوھى".

کوردستان^(۱)

کوردستان وەلاتىن کوردان
کوردستان بەشەتا جىهان
کوردستان بىنگەھا شىپاران
کوردستان كانيما زىپاران

جهىن مىرچاك و پىنگان
جهىن گەرناس و چەلەنگان
مەيدانا تەف شەپ و جەنگان
ھىلەن بازاو قولنگان

کوردستان پارچەرى
دوژمنان ل خوه لېكەۋەرى
بەسە ئىدى شىن و گەرى
ملەت ساخە قەت نامرى

کوردستان بوويىھەچار
لەورا ب قىئەرين و ھەوار
کەورد و خەوبىن شىيار
ۋان دوژمنان مافى تەخوار

^(۱) ئەفھەلبەستە ل رىكەكەفتى (۱۹۸۳/۱۰/۵) ئ، ل (ئورمۇيى- رۆزھەلاتىن کوردستان) ھاتىھەنەن.

زیندان^(١)

هەرئ داین

بۆ من نەکە زیمار و گری

بلا بمرم..

ل زیندانى

من شەمالکەڭ يا هەلکرى

پاسته داین

قامچى و داران

لاشى من پەش و شين گرى

بۆكس و شەقا

رۆئى من يېن سۆر گرى

سەد برينىڭ لىن ۋەكرين

ب ھزاران

گەنجىن مە ل سىدارى دان و

سەر لىن بريىن

لى دايىكى باش بزانە

رېڭى سەرخوھبوونى گۈرانە

قەلەن نە زىپ و پارەندە

قامچى و زاندان..

سىدارە و سەربىرىن بەانە

چونكى داین

^(١) ئەف ھەلبەستە ل رېڭىكەفتى (٢/١١/١٩٨٣) ئى، ل (ئورمۇيىن- رۆزھەلاتىن ڪوردستان) ھاتىيە ۋەھاندىن.

هەر قامچیەك

شەمالکەكە

هەر سەربىپينەك

چرايەكە

هەر بريئەكە

فەنهەرەكە

پاشەرۆژا مللەتى ئەمۇ گەش دەن

ئەقجا دايىن دى سەركەقىن

گەلىن بن دەست دى پىشىكەقىن

بەلىن راستە وەكى دېيىن:

"دارا ئازادىيەن ب خوينى ئاڭ نەدەن بەر ناڭرت

سەرخوھبۇون بىن فيداكارى سەر ناڭرت"

پارتیزانم^(۱)

پارتیزانم ش ورده شانم
ئەز لەش کەرى كوردىستانم
خەباتك سارم، خويىن دەقانام
پىش مەرگەن پەھاۋانم

نە خە وينمېزم نە زۆدارم
ئەز كاركەرم ئەز جۇتىسارم
نە بى بەخت و كۆلەدارم
ئەز بى دەتم ئەز هەزارم

نە نوڭەرم نە خويىخوارم
ئەز رەنجىرەر و فيداكارم
نە بەگ و ئاغنى كەدخارم
ئەز پىزازانم ئەز هەۋازانم

نە جاشم، نە بورجەوازم
دۆزا كوردىستان دخەوازم
ئەز كەوردم، بەلەنگەزام
ل سەرچىان تىم دبىارم

پابۇوم ژ خەۋەز شىيارم
دۇزمەن ھەرە ژنەساف وارم
پىش مەرگەمە قا ئەز هاتىم
كوردىستانى دى رىزگە ساركىم

^(۱) ئەف ھەلبەستە ل پىكىكەفتى (۱۹۸۳/۱۱/۲) ئى، ل (ئورمىي- رۆزھەلاتىن كوردىستان) ھاتىيە قەهاندن.

پوور سۆرى^(١)

س پىدى مىن دى ئەو پ وور س ۋر
 مىن س لالىف كىر و چوومىه ژر
 وئى ش كاندىن هەر دوو ئەبىررۇ
 دل ژ م ن ت انكىر ب زۇر

 من دىكىت: نازاك و شەپالى
 دىيىم دورى ئەبىرۇ ژ دالىنى
 ژىقۇ من هەرت تو ھەقلى
 تاكىو بچىمە نىش ئاخ و گۈر

 بۇ تە ددم س ۋز و پەيمان
 كە دەقىن رى بىم قوبىان
 تاكىو بگەھىم چاھىن جوان
 چەندان بىيىنم زولىم و زۇر

 شەف و رۇزان قەت ران نازم
 ماچەك ژ لىيەن دخ نازم
 سپى زەندى ئەزىزى نازم
 چ ئاورن د دژوار و كىر ۋر

^(١) ئەف ھەلبەستە ل رىككەفتى (١٩٨٤/١/٣٠) ئ، ل (ئورمىي- رۇزىھەلاتىن ڪوردستان) ھاتىيە ھەناند.

گولى س فورى ئەقىن دارم
ژىر تى ران بريز دارم
لەوا ب قىيەرى و ھەوارم
كەفتەم ئەقىناتەى لەن تۆر

شقاو^(۱)

هو شقاو!
په زئ ته ئەفرو به لافه
ل دەشت و نۆزان و چیا
دگەریتن..

ل کوز و چەروان و گیا
دباریتن..

ژیو پویار و کانیا
لۇ رېچا وى،
ئەف زنار و شاخ و کەفرن
ل ھاویر وى

دز و گور ئەف لۇ دگەرن
رېچ و شۆپ لۇ
ووندا بۇونە، لەوا مايە
بى شقان، و بى زىرەقان
چونكى شقانى

تو نابىنى چەند برسىيە
ھەرى دنالىت
چەند تىيەنەيە
ھەرى دبارىت
ھەر چار كەنارىت وى دزن

^(۱) ئەف ھەلبەستە ل پىكەكەفتى (۲۴/۲/۱۹۸۵) ئى، ل (پاڙان - رۆژھەلاتن ڪوردستانى) ھاتىيە ھەنارەن.

هرج و گوریێ ل دورا د بهزند
ههـر کوشـتـى وـ..

سـهـر بـرـینـهـ
خـوـینـپـشتـى وـ..
گـهـقـزـيـهـ

ئـهـقـانـ دـزاـ کـۆـزـ تـهـفـ سـوـتنـ
کـانـىـ وـ روـبـیـارـ تـهـفـ فـرـۆـتنـ

دارـ وـ تـرـاشـ
هـمـمـىـ بـرـینـ
داـکـوـ بـ شـادـىـ ئـهـوـ بـزـينـ
هوـ شـقـانـوـ

ژـ خـموـ رـابـهـ پـهـزـىـ لـیـکـدـهـ
بـكـهـ قـیـرـ وـ بـكـهـ هـمـوـارـ
سـهـحـمـرـ چـوـوـ ۋـاـ بـوـوـيـهـ ئـيـقـارـ
توـ کـۆـزاـ خـوهـ..

پـيـڙـانـ بـكـهـ
توـ چـهـروـانـىـ
پـاوـانـ بـكـهـ

کـانـىـ وـ روـبـیـارـ پـاقـژـ بـكـهـ
دارـ وـ تـرـاشـاـ بـكـهـزـيـخـهـ
هـرجـ وـ گـورـاـ
ژـ نـاـثـ دـهـرـيـخـهـ

لـ دـزاـ بـدـهـ،ـ لـيـخـهـ لـيـخـهـ
پـرـقـزاـ تـهـيـهـ،ـ لـيـخـهـ لـيـخـهـ

دلبەرا دلپەمچ^(١)

ژمیی ژهیی مه ئەمە دلبەری
ئەفینداری چاھین تەمە
پوی سۆرگولن، کەمەزى زەری
ئەز دلبەزى گەولیین تەمە

شەرینکەن و مەش وەردەكەن
بەرۆ ھەيقەن، چاف بەلەكەن
کۆفى خوارى، بىك خەلەكەن
دلگرتىيەن لېقەين تەمە

لېش شەركەری بەزىن زرافە
مەمەك سېڭ و دىم ژخۇناف
سینگ بەخچەيا هەردم و گاف
دل گەرتىيەن زلفەين تەمە

ئەف بەون دوو سال ئەز بىرەتە
ماچەك دخوازم ژلىقە
مەمەك سېقان بىكم خىشە
دلبرىن مەاجىن تەمە

^(١) ئەف ھەلبەستە ل پىكىكەفتى (٢٤/٢٤) ئى، ل (پاڙان - رۆزھەلاتن ڪوردىستانى) ھاتىيە
قەھاندن.

لى ئەز چبکم دلبەرا شەنگ
 تو دلرەقى ئاور پاھنگ
 هەر چاخ دكى شەپ و جەنگ
 لەو بەندەيىن داشقىن تەممە

 ئەفجا ئەى دلبەرا جوان
 دەن شەۋەك بېم مىڭان
 بەمیزەم شەرىپەتى لىڭان
 چونكى دلوقغانى تەممە

شەھىد شەھەمەلەك تەھەلکىرى^(١)

شەھىد شەھەمەلەك تەھەلکىرى
ژ بۇونا زارۆك يىن دل شەوات
تەھەر ساخ و نەھەمەرى
د ژىئى ل نىاف جەرگەن وەلات
چاھەرى تەنە دايىك و باب
ژ بۇونا ئازادى و فەلات

^(١) ئەف ھەلبەستە ل بىكىكەقتى (٩/١٠/١٩٨٤) ئ، ل (ئۇرمىيەن - رۆزھەلاتىن ڪوردىستانى) ھاتىيە قەھاندن. ھەلبەستقان سەبارەتى ۋەن ھەلبەستىن وەها دېتىتىت: "دیارى بۇ شەھىد عسکر خالد حسین دۆسکى".

شەھىدىن زىيە^(١)

گوردىن بىئى گەس ل زىيە وە بەوون
 بەھەسى و فاشى زىيە نەبەوون
 سالاھەشتادھە يېشا تىرىن
 شەھىدىكىن فارس و بەھىي وون

 پەۋاتىھەيارا ھات نەھى
 تەھىف سەرەت و مال كرنە زەھى
 زىيە وە تىاري گەر وەك شەھى
 تىالان ئانىنە بەھەرەھى

 ھەشتى و پىنجىن نەھى حۆزىران
 ھاتن فەرۇڭىن بەھەسى و فاشيان
 زىيەوا ھەزاران گەرن بۇورۇدومان
 تەھىف قوتابخانە و مال كىرن ويىران

 زىيە وە جەن خەن وين دېشتنى
 بەق دوزمنا و خەن وين مېتنى
 ئەم نەپەھىن ئەن زەمرىنى
 ژەتىققى خەبەراتى و چاندىنى

 سەد و بىسەت گەس شەھىدىكىن
 سەن سەد و حەفتىن زامداركىن

^(١) ئەف ھەلبەستە ل رىككەقى (٩/٦/١٩٨٦) ئى، ل (زىيە- رۆزھەلاتى كوردستانى) ھاتىيە ۋەھاندى.

ژن و زاروا ه وار ک رن

ب یەعیشی دل ک افرن

شەھی دین پییا پزگاری

بوونە گورئ ک وردی ئاری

وان ک رپوھنی شەۋاتاری

دا ک ورد نەمینى ب ھەزارى

شەف و پۇچا ئەونەزارازن

مافن ک وردا ئەونەدخان

ل ناڭ دلىت مەھەرددەم د گازن

ل بىن سېبەرا وان ئەم سەرفەزان

(١) پەمزى ئاشتى

لە ڪۆنگرە دا تۆ لە تاران بـووی
 بـو هـەر لـايـيـك تـۆ نـيشـان بـووـي
 دـۆـزـمـنـ بـهـزـيـنـ وـتـۆـ قـارـمـانـ بـوـوـي
 لـهـ رـىـ چـارـهـنـوـوسـ بـهـسـ تـۆـ زـمانـ بـوـوـي

ناـوىـ بـهـرـزـىـ تـۆـ لـهـ سـەـرـ زـارـانـ بـوـوـ
 هـەـوـلـ وـ كـوـشـشـ^(٢) بـقـ هـەـزـارـانـ بـوـوـ
 پـەـنـجـ وـ ئـازـارتـ لـهـ رـىـ ڪـورـدانـ بـوـوـ
 لـهـ سـايـهـتـاـنـهـ هـەـرـ چـىـ هـەـمـانـ بـوـوـ

ناـوىـ بـهـرـزـىـ تـۆـ لـهـ دـەـنـگـوـبـاسـاـ
 ئـيـدرـىـسـ^(٣) دـلىـرـ ڪـورـىـ مـىـرـخـاسـاـ
 هـەـرـ ڪـەـسـىـ نـاـحـەـزـ لـىـيـانـ هـەـرـاسـاـ^(٤)
 لـهـ بـهـرـ زـبـرـىـ تـۆـ دـۆـزـمـنـ رـەـقـاسـاـ

^(١) ئەف ھەلبەستە ل پـىـكـكـەـقـتـىـ (١٩٨٧/٢/١) ئـ، لـ (زـيـوـهـ رـۆـزـھـەـلـاتـنـ ڪـورـدـسـتـانـ) ھـاتـيـهـ فـەـھـانـدـنـ.

^(٢) (كـوـشـشـ) پـەـيـقـەـكـاـ فـارـسـيـهـ وـ رـامـانـاـ (ھـەـوـلـانـ) دـدـهـتـ.

^(٣) ئـيـدرـىـسـ مـەـلاـ مـسـتـمـافـاـ بـارـزاـنـ، رـۆـلـەـكـىـ باـشـ دـھـەـرـ دـوـوـ شـۆـرـەـشـىـنـ ئـەـيـلـولـ (١٩٦١-١٩٧٥) وـ گـولـانـ (١٩٧٦-١٩٨٨) دـاـ هـەـبـوـوـ. پـشـتـىـ مـائـئـاـقـايـيـاـ مـەـلـاـ مـسـتـهـفـاـ بـارـزاـنـ، وـھـكـ پـىـبـەـرـىـ پـارـتـىـ دـيمـۆـکـراتـىـ ڪـورـدـسـتـانـ- عـراـقـ ھـاتـيـهـ هـلـبـزـارـتـنـ وـ لـ سـالـاـ (١٩٨٧) ئـ، وـھـمـرـاـ دـاوـيـنـ ڪـرـ.

^(٤) (ھـەـرـاسـ) پـەـيـقـەـكـاـ فـارـسـيـهـ وـ پـامـانـاـ (ترـسـ) دـدـهـتـ.

قسەی شیرینیت جى پىزى گشتى
بۇج بەجىت ھېشتن رىكەرى ئاشتى
دلى بە پەروش بۇوين كە تۆمان ناشتى
ئىدرىس بارزانى ئەمە پەمىزى ئاشتى

فەلەکا مە بىن بەختە^(١)

چەرخا فەلەک چەپ زقىرى
 دەستىن كوردا ژبىنى بىرى
 ب مرنىكە تا كوت و پىرى
 تە پەيىوهنى ل گەل مە بىرى

 بەختىن فەلەك كەفتە گەران
 بىۋىكىورد و پارتىن هات تىلان
 ئىدرىس ل بازاران كىرمىيەقان
 وى چاڭ كەتن خەوا گەران

 ئەف فەلەكە وېرانكەرە
 ژمە سەتىندن ئەف رېبەرە
 وان خاتىر خاست كىر وەغەرە
 لەوما دلىن مە ب كەسەرە

 فەلەك دەگەل مە بىن قرارە
 بىۋىمە كوردا ھەر دژوارە
 نى كورد مەلەلۇول و ھەزىزەرە
 فەلەك دەگەل دوزمىن يارە

^(١) ئەف ھەلبەستە ل رېتكەفتى (٢/٣/١٩٨٧) ئ، ل (ئورمىي- پۇزەھەلاتىن ڪوردىستانى) ھاتىيە ۋەھاندىن.

چەرخا فەلەك تو نەزانى
 يابىن بەخت و بىن ئيمانى
 سۆتن ئاقارھەك بىوون كانى
 ژىر ئىدرىس و بىارزانى

فەلەك زقپى گەلەك چەپەل
 سۆتن گيما و دار و نەفەل
 ۋەمرانىد شەمالكىن ھەل
 زقپىن نىنە بۇتە ئەجەل

بۇچى گەردوون جەركىزەر
 ئىدرىس دى تە و ۋەزقىزەر
 پىش مەركە ژىوقتە يىشەر
 گورد بىن كەسە دوزمەن پەرە

بەفر بارى هاتن پەنى
 ھەزار كەرين دوزمەن كەنى
 بىلاقىن مە بۇچ ناخوينى
 روپىقىن دوزمەن رەش و بىتەنى

بۇچى فەلەك بىن ئيمانى
 گۈلەك ژئۆمىدا مە چىنى
 خەلات ئانى ب ئەرزاڭى
 ئىدرىس ژى بىر دەف بىارزانى

فەلەك بۇچى هند خائينى
 ويژدانَا خۆل مە د جەريينى
 گوردىن بىن كەس تو نابىنى
 باب و بىرا دى ژمەستىنى

بـو و بـیـژم ئـهـی هـهـقـالـان
 ۋـان چـهـنـد سـاـلاـ دـوـ جـارـتـالـان
 ژـمـهـ سـتـانـدـن جـوـوتـهـكـ رـيـزانـان
 دـوـ خـوـقـشـ مـيـرـقـ دـوـ پـهـهـقـانـ

بـ تـنـىـ مـعـوـودـ^(۱) بـوـ مـهـ هـيـلـانـ
 ئـمـ زـىـ دـىـ خـوـ كـهـيـنـهـ قـورـيـانـ
 باـ كـهـسـ نـهـ بـيـزـيـتـ كـوـرـدـ فـهـمـانـ
 يـانـ كـوـرـدـسـتـانـ يـانـ زـىـ نـهـمـانـ

^(۱) مـهـسـعـوـودـ مـسـتـهـفـاـ بـارـزـانـىـ، سـهـرـكـرـدـهـ وـ رـيـبـهـرـىـ گـهـلـىـنـ كـوـرـدـ، رـۆـلـهـكـىـ باـشـ دـهـرـ دـوـ دـوـ شـوـرـهـشـيـنـ ئـهـيـلـولـ (۱۹۶۱-۱۹۷۵)ـئـ، وـ گـوـلـانـ (۱۹۷۶-۱۹۸۸)ـئـ، دـاـ هـهـبـوـوـ، دـ نـاقـبـهـراـ سـائـيـنـ (۲۰۰۵-۲۰۱۷)ـئـ، سـهـرـوـكـىـنـ هـمـرـيـمـاـ كـوـرـدـسـتـانـ بـوـوـ، نـوـكـهـ وـدـكـ مـهـرـجـهـعـنـ سـيـاسـيـيـنـ كـوـرـدـانـ دـهـيـتـهـ هـزـمـارتـنـ.

پۆژى پەش^(١)

لە يەكى ٣ مال ئاوايى^(٢)

دەست لىك بەردا و جەودايى

گەورەتىرىن ئەس تىرەمان

کۈزاي ھەوه لە ئاس مان

بۇ ئىمەى كەورد كارەسات بەوو

خوايى ھەوارچ خەلات بەوو

ئامانجى بەرزى بەارزانى

مافى كەورد لەگەن يەكسانى

مال ئاوايى جەنگ اوەرىڭ

پائىوان و تىكوش بەرىڭ

سەركەردەن بىنەتى هاوتا

نەنگى ئاواشىرى چىتا

بۇ گەل ڦيان دەفرۇشى

تا كەقچ كەردىن نەيدى خۇشى

شىين و گريان و پەش پووشى^(٣)

نىش تەمایيش كەنپۇشى

^(١) ئەف ھەلبەستە لە رېتكەفتى (٤/١٤) ئى، ل (زىوه - پۆژەلاتن گورستانى) ھاتىه

قەھاندن.

^(٢) ل رېتكەفتى (٣/١) ئى، مەلا مىستەفا بارزانى مالىئاچايى كربوو.

^(٣) (پووش) پەيچەكا فارسيه و راما (بەرخوەكىن) دىدەت.

سلاو لە تۆ بەن شیئری زەمانە
 لە سایەی تۆیە هەر چى ھەمانە
 ئەم کوردى تانە ئەم شەوینهوارە
 زۆر ناواي بەرزى پى وە دىدارە
 وەك شیخ مەحمود^(١) و باوكە بارزانى
 يان وەك و قاضى^(٢) و سەعید پیرانى^(٣)
 وەك وئىدرىس و شیخ عەبدولسەلام^(٤)
 سەۋىندى ئىمە نە لە جىاتى كەلام
 كورد پىشەقۇولىدە و ناتۆيتە وە
 بەن وەقتاندىش وائەپەروىتە وە
 كورد و بارزانى هەر دوو دەمیىن
 بۇ ھەممە و جىهان باش دەلمىىن
 وەلات پەروەر و دۈزۈن بەزىىن
 چاوى دۈزۈن دەر ئەپەپەپەن

^(١) شیخ مەحمودى بەرنجى (مەلک)، پشتى چەندىن سالىن تىكىۋاشانى، ل سالا (١٩٥٦) ئى، مالئاقابى كر.

^(٢) قازى مەحەممەد، دامەززىنەرى ڪۆمارا ڪوردىستان (١٩٤٦) ئى، بۇو، ل (٣١ ئادارى ١٩٤٧) ئى، ل مەبابادى هاتە سېدارەدان.

^(٣) شیخ سەعید پیران ل سالا (١٩٢٥) ئى، دىزى حكىومەتا توركىيا شۇرۇش كر، ل ھەمان سال ھاتنە سېدارەدان.

^(٤) شیخ عەبدولسەلام بارزانى، دنابېمرا سالىن (١٩٠٧-١٩٠٨) ئى، دىزى دەولەتا عوسمانى شۇرۇش كر، ل سالا (١٩١٤) ئى، ل مويسل هاتە سېدارەدان.

بلا نیشانچ تیرا بم^(۱)

ئەز ئەفین دارم ل سەرئ چىا
بەزنا دەلالى من گەلەك ۋىيا
سەينىڭ نازدارى بەفرا كەقىا
ئەزدى تەواف كەم وەكى حاجىا

يەرام هېڑا يە دىبەرا دلا
سەرسەينىڭ يارى دى چىنم گولا
چار كەزى مارن كەتى سەرملا
ئەم مارن دەرمان بۇ ۋان و كولا

يەرام نىرگەزىل بەر كانيا
نى ب تىن تىوى خەملا زەريما
ئاوازىن تەندە دەنگەن بېرىما
تو بۈويە ھەيچا خەملا پەرىما

بەز و بىلا تە چەند نازەنинە
ئەف دلىن ڙفانى يى پەر ئەفینە
نى ئەف نافى تە چەندى شىرىنە
ج بکەم زافىن تە نىزانم كىنە

^(۱) ئەف ھەلبەستە ل پىتكەمۇقتى (۱۱/۱۹۸۸) ئ، ل (ئورمۇيى- پۇزەھەلاتىن ڪوردستانى) ھاتىيە قەهاندن.

دل ئەقینا من ته گۆت ھۆشیار بە
ئەز دل فروشم تو ژى كريار بە
خەلەك فەسادە تو نوبەدار بە
تو پر بزاڤ و تو يىن پر ڪار بە

دئ دەم ته سۆزى ب تىن تىن تو يارى
بۇ دلىن ڇارا ھەرتۇ بەھارى
ل ۋىن جىيەانى ھەرتۇ نازدارى
دئ دەر ئىيىخ ژ دەستتىن نەيىارى

پىكا بزاڤىن چما ياتەنگە
بەزنا ۋىن جانى گەلەكا شەنگە
ھندى هيئايىھ پر ناقۇدەنگە
ژ بۇونا تەيىھە من ھەرددەم جەنگە

سەينىڭ تە يارى بەفرا كەفيا
باخچىن ھەللا ل بەمرى چىا
ناھىيەت چەراندىن ب دەقىن كېشىا
دل بەتال نابىت قەت ژ هيقىا

ھندى تو ھەبى دئ هيقيدار بىم
بلا بىن مال و بلا ھەزار بىم
بلا نىشانى تىرىيەت دژوار بىم
تو وارى منى بلا بىن يار بىم

فین دی مههیت^(۱)

ئەفیندارى فىن چاڭ ھەيىەنى
فىن لايىقەن شىرىن پەيەيىھەنى
وئى ئەزىزى گەھانىدم رەققەن
نى من زيان بىن تە نەفەن

تول نااف سىتىرا گەلاقىزى
خويىنا دلىن من تو درېزى
تونە مەستى و نە يَا گىزى
پاستى يَا دلى بۇ من دېزى

ل نااف گەولا تو سوسىنى
تە دل بەحرە كەتمە بنى
تو بۇ خەلکى يان بۇ منى
ھەردم تو ل خەيالا منى

ل نااف باغات تو ھەلالى
تو دېبەر و كار غەزالى
خەلک دېزىت تو تەفالى^(۲)
دل خاپىنى يان ھەفالى

^(۱) ئەف ھەلبەستە ل رېكىكەقتى (۱۵/۱۹۸۸) ئ، ل (ئورمىيەن - رۆژھەلاتىن ڪوردستانى) ھاتىيە ۋەھانىن.

^(۲) بچويك، زارۆك.

ل بیس تانا تو و بن هفتش
 تو یا رهندی تو یا فه بش
 تو به هاری یانی رهوش
 ته دین کرم چوومه که فش

ل ناف زهريات تو یا ديارى
 تو خودان سوز و قرارى
 دل هه قال و دهف نهيارى
 رهشین پاييز تو به هارى

هه قهقین تو ب خيرهاتى
 تو ب قهقین هيقى و ئاواتى
 من تو دقيى و هك و هلاتى
 نئ تو رهشی ل من هه لاتى

لاقن هيئرا ئه زهقنه
 ئه قهقنه رهشی دوورى ته
 لهوما دلى منى ب خه
 ل ته يهقين ئه زبوقتنه

گيا شين دبيت و د به هيت
 ئاشقا رهه سارا نامه هيت
 بلا ناحه ز باش تېبگه هيت
 ته قهقنه دئ هه مرمه هيت

مائلاتی کرنا ئیدریسی^(۱)

تەو روو پەش بى ل گانوونى
دارا زىنەن ھەنەت بىپىنەن
بىرىن تەزى بە دون ژخۇينى
تە خوهشى بىر بەھىنەن تىنەن

دەنگىن بەھىنەن بەلاقە بى
رۇندىك بارىن بەھەرا مە بى
نەن چاقىن مە ل پىكاتە بى
ئیدریس نامى دى هەر ھەبى

قى خەبەرى ھنەدە نەخۆش
رابى ژ رۇندىك رۇوبىارى بەوش
قەت نە ھىلان چ بىر و ھۆش
ھەمى شارى بە دون فەراموش^(۲)

بۇ تە دايىكىن گوردىستانى
ئیدریس گەلەك مَا ژفانى
ھەتتا ب زېرىنەن تالانى
چىكىن فەلەك ئیدریس گانى

^(۱) ئەف ھەلبەستە ل پىكەكتى (۱۹۸۸/۳) ئى، ل (زىيە - رۇزھەلاتىن گوردىستانى) ھاتىيە قەھاندن.

^(۲) (فەراموش) پەيچەكى فارسىيە و رامانا (زېيرکەن) دەت.

ج پیهـرەك پـر دـهـلـاـل بـوـو
 بـوـهـهـزـارـا تـمـهـقـال بـوـو
 نـئـيـنـا وـيـهـرـا تـالـبـوـو
 ئـهـوـكـورـدـهـكـىـنـشـيرـهـلـاـلـبـوـو

ئـهـفـپـيـبـهـرـهـئـهـفـپـلـنـگـهـ
 ئـهـفـکـورـدـنـاسـهـئـهـفـنـهـهـنـگـهـ
 وـيـدـكـمـلـدـوـزـمـنـاـجـهـنـگـهـ
 پـرـهـيـزـايـيـهـبـنـاـفـوـدـهـنـگـهـ

ئـهـمـنـاـقـنـتـهـدـىـهـرـبـيـزـينـ
 بـلـاـنـهـخـوـدـشـيـاـبـچـيـزـينـ
 خـوـيـنـاـلـهـشـنـخـوـدـىـرـيـزـينـ
 نـانـىـسـهـرـيـهـسـتـيـنـدـىـپـيـزـينـ

ئـيـدـرـيـسـسـاـخـهـوـهـهـرـدـىـمـيـنـىـ
 ئـسـاـلاـپـسـاـرـتـىـدـىـهـهـزـىـنـىـ
 دـىـزـارـوـكـاـگـرـنـزـىـنـىـ
 بـهـلـهـنـگـاـزاـدـىـفـهـزـىـنـىـ

پیشمه‌گهمه^(۱)

فیداکارم پیش مهرگاه
 شورهش گیرم ئاز ته قاه
 ئاز فزداری بابن خوهم
 کوردپه روهم پیش مهرگاه

 ئاز شرک رم ئاز بویرم
 دل، ۋۆزەكىن شورهش گیرم
 يېن چەلەنگىم ئازى مىرم
 سەرى دۇزمۇنداي هىرم

 شورهش قانم ئازى راستم
 خودان بىر و ھازرو ھاستم
 پیش مهرگاهلىكىن چەل ب دەستم
 سەرى پىسا داي قەپەستم

 نئى ئازكىوردم ئاز ئاريم
 ئاز خودانى قىسى واريم
 كورىكى اوھ^(۲) و بارزانيم
 نئى ئازكىوردم ئاز پارتىيم

^(۱) ئەف ھەلبەستە ل رىككەشتى (۱۹۸۸/۸) ئى، ل (زىوه- رۇزىھەلاتنى كوردىستانى) ھاتىيە قەھاندن.

^(۲) ڪاودىيە ئاسنگەم.

سـهـرـقـىـنـ رـپـكـىـنـ فـيـرـكـريـمـهـ
 ئـهـزـرـپـيـزـانـ كـىـنـ هـ زـيمـهـ
 بـوـسـرـكـىـنـ قـتـنـ پـرـهـيـشـيمـهـ
 پـارـيـزـفـانـ وـلـاتـيمـهـ

ئـهـزـهـزـارـمـ ئـهـزـگـونـديـمـهـ
 ئـهـزـدـوـزـمـنـ ئـنـ زـورـدارـيمـهـ
 هـرـدـىـ بـيـرـمـ ئـهـزـپـارـتـيـمـهـ
 مـاـفـ پـهـروـهـرـمـ تـاـجـ هـ زـيمـهـ

خـ بـاتـكـهـ رـمـ بـارـزاـنيـمـهـ
 دـوـزـمـنـ نـزانـهـ ئـهـزـكـيمـهـ
 ئـهـزـأـراـمـمـ ئـهـزـهـيـديـمـهـ
 پـيـشـ مـهـرـكـىـنـ روـوـسـ پـيـمـهـ

ئیکی ئادارى^(۱)

ل روژا ئیک ئادارى^(۲)

ب درەنگ ئۆي ئیش ئارى

پەنیا غەمەماھاتە خارى

بەھى ئانى بەق بەارى

ئیکی ئادارى ب كۇۋان بەوو

ج دەرەك ئۆپ پەزىان بەوو

بارى بەوردان پەرگان بەوو

دلىن كوردا تەھىتالان بەوو

نى بارزانى تو روپ زان بەووي

ستريىن چاڭىن دوزمنان بەووي

تو هەۋالىن هەڙاران بەووي

تو پىناسا مە كوردان بەووي

خەباتكەر و پارتى زان بەووى

تو روپەمزا شۆرش كىران بەووى

تو چەلەنگ و پەھلەوان بەووى

تو قەلمەم و تو زمان بەووى

^(۱) ئەف ھەلبەستە ل رېكىكەفتى (۱۰/۲/۱۹۸۸) ئ، ل (زىوه - روژھەلاتىن كوردىستانى) ھاتىيە فەھانىن.

^(۲) ل رېكىكەفتى (۱۹۷۹/۳/۱) روژا مائىافيا مەلا مىستەفا بارزانىيە.

بـو شـوـفـهـشـتـى سـهـرـه كـهـانـ بـوـوـي
 بـو نـاـفـهـكـنـ پـرـگـ رـانـ بـوـوـي
 بـو دـهـدـهـى مـهـ تـو دـهـرـمـانـ بـوـوـي
 نـنـ تـو نـاـفـنـ تـهـفـ كـورـدـانـ بـوـوـي

بـارـزـانـى تـو گـهـمـيـقـاـنـى
 تـو هـيـزـايـى تـو بـيـزـانـى
 تـو خـوـشـتـقـيـنـ مـهـ هـهـمـيـاـنـى
 هـهـرـتـو گـورـدـ وـ كـورـدـسـتـانـى

بـارـزـانـى يـهـ دـهـ دـهـرـ مـيـنـى
 چـاـفـيـنـ پـيـسـاـ دـهـ پـهـقـيـنـى
 دـهـ زـوـرـداـرـاـ هـهـرـفـيـنـى
 مـاـفـنـ كـورـدـاـ زـىـ دـهـ سـتـيـنـى

هـهـرـدـهـمـ تـو بـوـ مـهـ شـشـانـى
 تـو چـهـپـهـرـ وـ بـهـهـفـهـانـى
 بـوـ وـارـيـ مـهـ تـو پـهـرـزـانـى
 لـ كـورـدـسـتـانـى تـو خـهـودـانـى

بە سۆز^(١)

ئەزى ل تە بىنى باوەرم
ئەزى شەيدا و سەوداسەرم
خۇنە ئەزى كىرىم دەرم
بۆچى هەرددەم دل كەرم

چىكەم ئىرۇ كەفتەم داڭا
دەرىاز نەبۈوم بىۋۇ دەرافتا
ھاتن خارى رۇندىكىت چاقا
دل كەروارى شىل و خاڭا

ھەيىف و پۇزىت مەن ئاڭابۇون
كەنى شادىلى نەمابۇون
ئەۋۇزى ل كاروانى قەمابۇون
مەن نەزانى كا چاوا بىعون

نەن مەن زانى تە خاپانىدم
بەزرو بىرا ھەرشانىدم
تە پېركەرم تە چەمانىدم
ل ئەھىنەن تە بوورانىدم

^(١) ئەف ھەلبەستە ل پىتكەمۇقى (١٢/٢/١٩٨٨)، ل (ئورمۇيى- پۇزەھەلاتن گورستانى) ھاتىيە
قەھاندىن.

تە گە وەن خەوۇ دا نامەردا
 تە دل گەرت و پاشى بەردا
 ھەوش و سەودا نەماد سەردا
 گەرم گەالى گەول و دەردا

يابى شەرمى تە دىار گەر
 تىرەك دەوار لە من گەار گەر
 ژەنيقا دلى من ھەوار گەر
 ئەو يَا من بۇو و كەن ئەو مار گەر

بىن مەراد بە ھۆبىن شەرمىن
 جارەك سارى و جارەك گەرمىن
 بۆھەر گەسەن تو دل نەرمىن
 تو نەمەينە و بېرى تەرمىن

فەسادى^(١)

ئەز چوومە بىن گە ويىزى
سەر خاترا تە عەزىزى
ھېقى دار بى پۇوي تەمەمېزى^(٢)
بىاغى بچنە تو پايمىزى

ئەز چوومە بىن دارا بەندىن
بۇق تە وا خاوى گەردەندىن
ئەوا پشتى ژپەنگەن خەندىن
تو ھەواركە من بەندەندىن

سال و مەھاب ئينيظار^(٣) بىووم
پەريشان حال و ھەزار بىووم
دل پىركۈول و بىرىن دار بىووم
چېكىم ئىرۇ ئەز بىن يار بىووم

چەم دلبەرا زى ھاتى
مەھ و دەم چەون تو نەھاتى
نە نىشانى و نە خەلاتى
تو ئاقابووی نە ھەلاتى

^(١) ئەف ھەلبەستە ل رېكىكەفتى (١٢/٢/١٩٨٨) ئى، ل (ئورمۇيىن- رۆزھەلاتى كوردستانى) ھاتىيە فەهاندىن.

^(٢) (تەمېز) پەيغەكى فارسييە و دامانا (پاك، پاقۇ) ددەت.

^(٣) چاقەپىكىرن.

ئەز نە مەست و نەیىن دىئىم
 ۋان چەند رۆژا تە نابىنم
 سەر قىناتە يىن خەمگىنم
 گەرتۇ حەزكى دى تە ئىنم

 ئەگەر تۇ يَا وەفادارى
 ئەزكە وليلكەم تۇ بەھارى
 خۆشى و شادى ل تە بېارى
 سۆز و پەيمانى تۇ يارى

 پىك ل بەر چاقا بەرژەم
 چونكى ئەقيندارى تەم
 ل ناڭھەز و بىرا دەم
 بۇونە چەند وەخت ئاوارەم

 تۇ هوشيار بە فەساد زۇرن
 دەفھەقىال و ل ناسۇرۇن
 سۆز و پەيماندا دەگۈرۇن
 ج دەلىتە ئەنەن نابورۇن

 جانى بۆچى هند سادە بىووى
 بۆۋى گۆتنى ئامادە بىووى
 ئەونەيىارە و تۇ كۆرە بىووى
 پشتى هنگى تۇ بەرژە بىووى

 بەرسەپ رى كىرتە ب نەزانى
 ئەوفەساد بىوو تە نەزانى
 بىلا فەساد قەنەج بىزانى
 ئەم نارەقىن ب ئاسانى

فەساد چو جار بەرزە نەبە
هندى ساخى ھەر ئەۋەنە بە^١
پۈوس و بىرىسى و كۆرە بە^٢
بلا لەعنەت ل سەرتەبە

چەند رۆز بىوورىن ژوئى قىرارى
تونەھاتى بىوچى يىارى
كەنیرەگە زاۋى بەھەمارى
تەخاپانىدم لەن نازدارى

(١) بیرئانینا نه مران ١٩٨٨

کوردو را بـه خـو بـجـه مـیـنـه
وهـلـاتـهـنـهـ تـهـفـ کـانـیـهـ
بـوـچـیـ هـهـرـدـمـ لـهـ شـهـینـهـ
ئـهـفـ ئـیـ دـرـیـسـ وـ بـارـزاـنـیـهـ

ئـهـوـنـهـ رـنـ وـانـ بـبـیـنـهـ
پـارـیـزـقـانـیـتـ وـهـلـاتـیـنـهـ
چـبـکـینـمـهـ دـلـ پـرـ بـرـیـنـهـ
بـوـنـهـمـرـانـ نـهـکـهـنـ شـهـینـهـ

ـهـرـوـهـرـ ئـیدـرـیـیـ ـهـنـ بـهـ اـرـزاـنـیـ
ـتـهـ وـ دـلـ ـوـزـیـ هـهـژـارـانـیـ
ـشـیـنـیـ بـهـ اـرـیـ ـژـعـهـ مـانـیـ
ـغـهـمـاـگـهـ رـانـ بـهـ قـمـهـ ئـانـیـ

کـانـوـونـ، ئـادـارـ، چـهـنـدـ نـهـیـارـیـ
پـوـژـاـمـهـ کـهـ وـرـداـ کـهـ رـتـارـیـ
رـیـهـرـیـنـ پـیـکـهـ اـرـزـگـارـیـ
بـوـچـیـ نـهـمـانـ لـهـ فـیـ وـارـیـ

^(١) ئـهـفـ هـهـلـبـهـسـتـهـ لـهـیـکـکـهـقـتـیـ (١٩٨٨/٣/١)ـیـ، لـ (زـیـوـهـ رـوـزـهـلـاتـنـ کـوـرـدـسـتـانـیـ)ـ هـاتـیـهـ
قـهـهـانـدـنـ.

پارت ش فردهش سا کوردستانی
بئ وین هی له جیه لانی
پر بزاوه له حیرانی
دئ پزگار کهت کوردستانی

پوژگار بونهند بئ ئیمانی
تو بئ فوزی و بئ پهیمانی
چمه دژی هزارانی
کانی ئیدریس کا بارزانی

قینی^(۱) پۆژگار^(۲)

لە کوردستان مىژ و تەم و مۆرانە
لە چوار دهوری کورد کوشتن و راپیچانە
کوردان لە ماھیان بى بەش کرانە
شار و گوندەکان گشتى ویرانە

رۆژگار بـوـچى هـەـرـبـهـ قـيـنـى
کـورـدى هـەـزـارـتـ وـ نـابـينـى
گـورـزـى گـەـرـانـ دـەـوهـشـ يـىـنـى
بـارـانـ غـەـمـ دـەـبـارـىـنـى

دـلـىـكـى گـەـورـهـشـتـ تـاـواـنـدـ
خـانـوـوى ھـەـزـارـانـتـ رـۆـخـانـدـ
دـلـىـ دـلـىـ دـارـاتـ سـۆـتـانـدـ
ئـاسـمـانـى ڪـورـدـ ئـاـگـرىـ بـارـانـدـ

ھـەـرـ دـەـبـ دـوـزـمـ نـبـتـھـ زـىـ
بـاـزـانـى ھـەـرـگـىـزـ نـابـھـ زـىـ
بـوـ رـۆـزـگـارـىـ گـەـلـ وـ ھـۆـزـىـ
ئـەـمـ نـەـمـمـرـهـ دـەـكـاتـ لـەـزـىـ

^(۱) ڪەرب و ڪین، زىگرهشى.

^(۲) ئەف ھەلبەستە ل پىكىكەفتى (ئورمۇيىت - پۆژەھەلاقىن کوردستانى) ھاتىيە
قەھاندن.

بارزانی——ه بـاـوـکـی نـمـهـمـر
تـوقـینـهـرـیـهـیـزـیـرـیـگـرـ
ئـهـوـهـنـمـهـرـیـخـفـرـاـگـرـ
دوـزـمـنـئـهـخـاتـهـنـاوـئـاـگـرـ

دەستپىيّكا فينن^(١)

دئ ئاڭـا كـ يـن وارـى ژـينـىـن
تـو بـخـىـرـهـاتـى ژـينـاـ منـىـن
دا ئـمـمـ دـهـسـتـپـىـ كـيـنـ ئـهـقـيـنـىـن
بـ گـپـنـ ژـينـ وـ بـ كـهـنـىـنـىـن

قـيـنـ بـ خـىـرـهـاتـ سـهـرـچـاـقـاـ
وارـى ژـينـىـنـ دـئـ كـ يـنـ ئـاـقـاـ
دـئـ خـلاـسـ كـيـنـ پـونـدـكـيـتـ چـاـقـاـ
كـهـلـهـكـ دـئـ گـهـهـتـ دـهـرـاـقـاـ

تـو پـوـهـنـيـاـ چـاـفـيـنـ سـهـرـىـ
خـلاـسـ ژـينـاـ دـلـ كـهـهـهـرـىـ
دـئـ هـپـيـفـيـنـ وـيـ چـهـپـهـرـىـ
ئـهـقـيـنـ زـويـكـاـ دـئـ چـتـ سـهـرـىـ

سوـسـنـ وـ هـهـلـالـىـ تـوـ گـولـىـ
جـهـرـگـىـ مـنـ بـوـتـهـ هـلـ هـاـىـ
دـلـيـمـ گـوـلـهـ تـوـشـ بـلـبـاـىـ
تـهـ مـالـ دـهـيـنـاـ نـيـقـاـ دـلـىـ

^(١) ئەفـ ھـەـبـەـسـتـهـ لـ پـيـكـكـەـقـتـىـ (٢٤/٣/١٩٨٨)ـىـ، لـ (ئـورـمـىـيـ- پـۆـزـھـەـلـاـتـنـ ڪـوـرـدـسـتـانـ)ـىـ هـاـتـىـهـ
قـەـهـانـدـنـ.

ئەقان پۇزا ئەزبىن مەھىزى
 نىن نابىنم بەزىناتە ۋى
 دلىن منە كۆشقان تىرى
 تو نازدارى بىۋەن مەن ھەزى

 توى سۆرگۈلا باغانى فينى
 فينامە بىووی فينما زىننى
 وەكى فەرھادى و شەيرىنى
 ھىفيي دارم دى گەھىنى

شاری خوین^(۱)

دیتەمۆه بەرھەست و بىرم
یادى هەزار گەنجى ژىرم

چىل پۇزىكە و بەرلىكە ئىستا
دلى ھەزاران كەورد وەستا

ژىنى ھەزار پىر و گەنجمان
خرايە ژىر گالى رەنجمان

دەلىن كەورد نەبەووه و تابى
رۇزى خوش بىي دەپەن وابىنى

گەلىكە ورد نەتا تويتەمۆه
خۇرى كەوردان ھەلدىتەمۆه

بە دوزمنان بەرۋا نەبىنى
ئەگەر زىپ و پارەي ھەبىنى

ئەوان دوزمەنن پەپۇرن
لە دونيَا بىنى ويىرۇدان رۇرن

ھەلەبچە شارى خويىنەم
شارى بىركىدىمەوهى ژىنم

^(۱) ئەف ھەلبەستە ل پىتكەمۇقى (۱۹۸۸/۵/۲۶)، ل (ئورمۇيى- رۇزىھەلاتىن ڪوردىستانى) ھاتىيە قەھاندن.

دەريای خوین و مەردایەتى
تۆقى نمۇونەي ئازايەتى
سالاوەتەرکوردى مەردە
كە دللى پاك و بىنگەردە
قەللاي زۆھاراڭ دەپوخىز يىن
رىشەي زۆردار دەرددەھىز يىن
ئاشتى وولات دەچەپىتىن
بەنەزىز زۆردار دەبەزىز يىن

منم پیش‌مهرگه^(۱)

منم پیش‌مهرگه باوکه بارزانی
منم پیواری ناوی گرانی
منم فیداکار با کورد بزانی
ناوی پیش‌مهرگه و پیزی بارزانی

من خوم ده‌پیچم به رهخت و تفهنه
له کیوا شیرم له دهربا نه‌هنه
له چی هه‌راسم گهر منم پلهنه
له پیناو مافم ده‌کهم شه‌ر و جهنه

پیازی پارتی پیگه‌ی سه‌ره‌رزی
له ترسی ناوی دوزم من دهله‌رزی
ئه‌وا من ئه‌رۇم بۇ دیوی مه‌رزی^(۲)
خوینم ئه‌پیزم ئاو ئه‌دەم ئه‌رزی

کاری مه‌دانه شورش و خهباته
خوم فیدا ئه‌کهم بۇ ئەم وولاته
کورده تیکوشە ئىستا کە کاته
دایکى شه‌هیدان هەر بە هیواته

^(۱) ئەف هەلبەستە ل رېكىكەفتى (۲۱/۸/۱۹۸۸) ئ، ل (زىوه- رۆزه‌لەتن گورستانى) ھاتىه ۋەھاندىن. ھەلبەستقان سەبارەتى ۋەن ھەلبەستىن وەها دېيىزىت: "كاتى شەپى خواكۈرك."

^(۲) (مهز) پەيچەکا فارسيه و رامانا (سنور) دەدت.

پۆژی هیمه‌ت و کاتی پاپه‌ریین
دهست ناپاریزم تا ده‌گرم بە ژین
نانی سه‌ریه‌ستی بە خوین ده‌پیّرتن
تامی سه‌ریه‌رزی بە دل ده‌چیّرتن

مادام سه‌رۆکیش لە پیش‌وەم بى
ئەو سادە بى من جورئەتم کەم بى
دوژمن راو ئەنیم چ زور و کەم بى
بۇ میّزۇو جىهان ئەيان کەم تەم بى

سويند به نيشتمان^(۱)

چەندىن شىكەست و ڪارهسات
چەند لافاوى خويىنى ڪورد هات

چەند سۆتىنرا ھەممۇو ووللات
باشـوور، باـکور تـا رـۆزـهـلات

لـە سـەر ئـەم رـېـازـە و دـەـرـۆـم
من تـا ھـەـم ئـەـم سـۆـيـنـە ئـەـخـۆـم

سويند بـەـم دـايـكـەـي جـگـەـر سـۆـتاـو
سويند بـەـم ڪـورـدـەـي بـىـن دـەـم و چـاوـ

قـەـم بـەـم وـەـي لـەـ دـارـ دـراـوـ
پـېـشـ مـەـرـگـەـبـەـم بـىـنـ نـانـ وـئـاوـ

سويند بـەـم نـاـوى بـارـزاـنى
سويند بـەـم ڪـورـدـ وـ ڪـورـدـسـتـانـى

سويند بـەـم سـەـرـجـەـم دـەـلـۆـزـانـى
بـەـ خـويـىـ گـەـشتـ شـەـھـيـدـانـى
پـېـشـ مـەـرـگـەـم تـاـ كـامـەـرانـى

(۱) ئەف ھەلبەستە ل پـىـكـەـقـىـ (۱۹۸۸/۱۰/۱۴)، ل (ئۇرمىيـ - رـۆـزـهـلـاتـىـنـ ڪـورـدـسـتـانـىـ) هاتىـهـ قـەـهـانـدـنـ.

کارهساتی ١٩٨٨^(١)

کوردستان تەھف تیک هەزىتا
ژەر کەرە تەھف کانیتا
ل تەھف دۆلا و سەرئ چیتا
لەورا بەو و دل حەمیتا

ل ناھ دۆلا لەن مشتەتەستان
دەنان قەسابخانیت کوردستان
وارئ خۆرتەاھاتە چەران
کورد ئیخستەن بن جەنجەران

تالان گەھشتە دورین چەما
دۆریت مە گەرت مەز و تەما
نەمان خوهشى کانى سەما
لەورا کاروانى مە ۋەھما

کانى رۆژا ژىر و مەستا
کاسنگەرا ۋان سەرىستا
شۇرۇش شانا دل راودەستا
ھزاران كەس كەتن دەستا

^(١) ئەھف ھەلبەستە ل پىكىكەقى (١٩٨٩/١٦)، ل (ئۇرمىي- رۆژھەلاتىن کوردستانى) ھاتىيە
قەھاندىن.

گوند و شار تەھف داخوپانىدىن

ئەم ژ دۆزى قەقەتازىدىن

پشتا خۆرتىن مەھىچەمانىدىن

چاوارى مەھىژەستاندىن

كوردنىو بىگىرن سۆز و بەندىدا

بەھەۋىا ھەل دن مەل و زەندىدا

بەھەتىنن تەھف تۆر و بەندىدا

بىزقىرىپىن ئۆخ و رەندىدا

دوژمەن ھۆۋە باش بىزانىمە

كوردەستانا مەھى كوردانىمە

جەن شىر و عەگىدانىمە

دى كەين فەرمان ل بىيغانىمە

بهارا سوتی^(۱)

گەلۇچمما باران بارى
 رۇزا ساھى کەرە طارپى
 کانى هشىڭ بۇون ل ئەقمارى
 کەورد گران دن ژېئىن وارى

 گەلۇچمما گول چرمىن
 کەوردو بۆچى ئەم بىن کەسین
 ژان و گولا پىن ناحىەسىن
 ئەم پىزۇرن نى ئەم بەسین

 گەلەن ژارى کەوردى ئارى
 شىينا تەيەن ژېئىن وارى
 بۆچى ھەربىن گۈند و شارى
 کەوردى لەورا تو بىن يارى

 من گۇت کەوردم ئاوارەمە
 ئەۋەپە پانزىدە سال و دەمە
 رۇزا مەن ھەرمىز و تەمە
 ھەرددەم دوورى وارى خەممە

 بچىنە رېزا بەرخە وەدانى
 مە گۇت دى تام کەين ژيانى
 دى رىزگار بىن ژەنمەنانى
 ئەم ژى دى ژىن وەك جىھەنانى

^(۱) ئەفھەلبەستە ل پىتكەھقى (۱۸/۲) ئ، ل (تەھرەن- ئيران) ھاتىھ قەھاندن.

صدام کەت بەر فرت و فیلا
 وەلاتەن مەھەمەی شیلا
 وی هەزر کەرەمەی کەیلا
 تۆخمن کەوردا ژئ نەھیلا

چبکەم گەھەلۇ ۋەن پۇزى رەش
 بۆچى تەمەرين شەمالكىن گەش
 چما سۆتن ئەف دېمەین گەش
 بۆچى زقپەرپى بەارا خەوش

کەز زقپەرپى بۆ بەھەساري
 ل رۇزى شانزدەي ئاداري
 بارانەك رەش ھاتە خەساري
 تالان کەرین ئەۋەن جەساري

ھەلەبجەيىانا نىش تمانى
 ھىروش يما كوردە تانى
 ۋەن نىش سانا پاش ۋەمانى
 دەنگەن ۋەدادى ل جىيەنانى

فرۇكىن بەھەسەن ياج فاشىتن
 بۆمبائى زېن خەوە دەرخىتن
 دەھەن زار کەورد وان ئىخستن
 پىنج هەزار ژى تەم نفستن

ئەۋەس يانىد و شەيمايى
 ل ھەلەبجە بكارئىن سايى
 ۋەن پۇزىمەنا پاش ۋەمانى
 بىيەدرا مەدا بەر بىايى

دلم مەشكىنە^(١)

بـ ۋـچـى ئـيـرـوـ وـا دـلـ تـهـنـگـمـ
دـلـ بـئـۆـچـى وـا مـنـ بـئـى دـهـنـگـمـ
دـهـ سـهـ يـرـى كـهـ تـقـ خـواـپـنـگـمـ
ئـهـ قـيـنـ دـارـيـكـى بـئـى زـهـنـگـمـ

بـهـ خـاهـيـالـى تـقـمـ ئـازـيزـهـ گـولـ
لـهـ دـلـ وـ دـلـهـتـ دـامـ ئـاوـىـنـهـ دـلـ
لـهـ باـغـىـ ژـيـنـ تـقـىـ سـوـورـهـ گـولـ
لـهـ نـاـوـ دـلـتـ مـنـمـ بـوـبـ گـولـ

توـخـواـ گـيـانـهـ كـهـمـ دـلـمـ مـهـشـكـىـنـهـ
كـهـ دـيـمـهـ مـاـلتـانـ چـاـوـوتـ هـهـلـيـنـهـ
بـهـ هـهـرـ چـونـيـيـكـ بـئـىـ تـقـ بـمـ دـويـنـهـ
لـهـ نـاـوـ دـلـتـ دـامـ وـهـكـوـ ئـاوـىـنـهـ

دـلـدارـىـ هـيـزـاـ ئـهـواـ مـنـ دـهـرـوـمـ
لـايـ تـوـ دـهـمـيـنـىـنـ جـهـرـگـ وـ دـلـىـ خـقـمـ
دـلـىـ شـيـرـيـنـتـ ئـهـواـ مـنـ دـهـبـمـ
تاـكـوـ دـيـمـهـوـ بـهـ ئـاـواتـ ئـهـگـمـ

^(١) ئەف ھەلبەستە ل ڕىككەفتى (١٩٩٠/١/١) ئ، ل (زىوهـ رۆزھەلاتـنـ کورـدـسـتـانـ) ھاتـىـهـ
قـهـهـانـدـنـ.

دونيا باريک دهبينم^(۱)

هەر چى دەي بىنم جىهان تارىكە
دونيای فەراوان^(۲) ھيندە باريکە
بىر دەكەمە بۆچى ئەوهايىه
ھەموو رىگەيىڭ لە من گىرايىه

دهبى تاچ وەخت ژىنم وەھا بى
دهبى تائىبەد دۆلەم گىرا بى
پۇز و مانگەشەو لە من ئاوا بى
كى دەبى ئەمەش كارى خودا بى

باشە تاكە يەكە من بى مال بى
مەگەرتا كەيە لەگەل تو لال بى
دهبى چۆن بىزىم كە بى ھەفآل بى
دەرفەتىڭ نايەت بە سەريما زال بى

من ژىنم وايىه، پېرى لە دەردەسەر
كە من عاشق بىم يارىش بى خەبەر
ئەو لە مالى بى منىيش دەرىەدەر
دهبى ئەم عىش قە چۈن بچىتە سەر

^(۱) ئەف ھەلبەستە ل رىكەكتى (۱۹۸۹/۴/۱) ئى، ل (زىوه- پۇزەللىق كوردىستانى) ھاتىيە ۋەھاندىن.

^(۲) (فەراوان) پەيچەكا فارسييە و رامانا (گەلهەك، زىدە) دەدت.

کەوا دوور بە دوور یارى دەبىنەم
 دیوار پەلاش بى من دەپەرخىنەم
 دللى مەردووش بى ژىنە بۆ دېنەم
 يار لە خەو دا بى راي دەپەرینەم

ئەم خۆشەويىتەم بۆچى وون دەبىن
 جەرگ و دللىشەم ھەموو كون دەبىن
 دەبىتە وه شە و رۇزم وون دەبىن
 ئايىن دەپەرخىنەم سەرا بىن دەبىن

دىسان دىيمەوه و دەوريك يىش ئەدەم
 هەر چى شەكم دئ پەنای بۆ دەبەم
 تا كەو بەمیئەم ئەم ھەولە ئەدەم
 ھىوم بە هيىزە، باغ دىتە بەرھەم

(۱) زوحاکی سمهه

ئاگری دوزمین ده کوژایی مەوه
بەه دل ئاشتى بۇوزايی مەوه
پېشەی سەتمەن توايی مەوه
ھەر میلا تىچە دەزیایی مەوه

چ کارەساتىك لە ناكاوا
دوزمن ئەنن بەھىز ھەھگاوا
كيمىای باراند وەك باران تاوا
لە كورد ئەسۋەتنى سۆماي چاوا

زوحاک ووتى من بىن بەزەم
لەگەل كورد ھەر ئەم ناحەزەم
بۇ كوردى نارد بەرگى ماتەم
ھiroش يماي سەددى بىسەتەم

لە مىيىز وودا زۆر كارەسات
زۆر ھەوالى جەرگەرەت
كاول كرا زۆر بە بىن وولات
كىپسانە نەكرا گەپ خەبات

ئەف ھەلبەستە ل رىككەقى (۱۹۸۹/۴/۷) ئ، ل (زىوه- رۆزھەلاتىن ڪوردىستانى) ھاتىھ
قەھاندن.

چەندىن ھەوالى دلپەفین
 چەند داستانى دوزمن بەزىن
 ناوى كوردىان نووسى بە خوين
 تاک و بە ئازادى بىزىن

بەلام دوزمنى گافر دل
 بە كۆمەل دەتخانە ناوگەل
^(١) پيشىل دەكتان مافى گەل
 قرمان دەكتات بە بىئەجەل

ھەلەبچە شارى ھەزاران
 صەدام گەردى كيمىا باران
 شەھيد گەوتىن بە ھەزاران
 داخدارى گەرد ھەست و ويژدان

ھiroش يما و ناك ازاکى
 فيداكارى گەرد بە چاكى
 دەنگى بەرزە زور بە چاكى
 بۇ سەربەرزى گەل و خاكى

^(١) بن پى كرن.

تۆم ناسى^(١)

ئەم خۆشەویسەتى ھەمېشەم
ئەم تاقە پىگاي دلداريم
تۆى خەيالى تازە پىشەم
ھەرمىن بىوت يادگاريم^(٢)

ئاوازى خەوش و گۈرانىم
ھەرتۆى مایەمى شادمانىم
تەنيا جوان تۆى سۆماى چاوم
تەنيا گۈل تۆى لەگەل ناوم

لە بىر رۇزانى رابىرددووم
ئەم دلەپاك دلەپارددووم
ھەربە خەيال و هاتو چۈووم
ياراتى منى لە يادىرددووم

سۇتاندى دللى پىشىتمەم
ئەم نازدارە خۇشەويىشىتمەم
ياراتى بە ناز و فريشىتمەم
ئەم خەيالى تازە پىشەم

^(١) ئەف ھەلبەستە لە پىكەفتى (٤/٢٧) ئى، ل (زىوه - رۇزھەلاتق كوردىستانى) ھاتىيە قەھاندن.

^(٢) (ھەمېشە) پەيچەكە فارسيه و رامانا (ھەرددم) ددەت.

^(٣) بيرهاتن.

کە تووم ناسى دل گەرم بـووم
کە تووم وىستى بـن شەرم بـووم
ھيندەت لـھـگـەـل دـلـتـ نـھـرمـ بـوـوـم
بـهـ دـلـ سـھـرـيـنـىـ سـھـرـتـ بـوـوـم

من نـھـمـ زـانـىـ وـاـ سـادـهـ بـوـوـم
بـوـ ھـەـرـ گـۆـتـىـكـ ئـامـادـهـ بـوـوـم
لـھـ پـىـيـ اوـتـقـ ئـأـوارـهـ بـوـوـم
تـاـكـوـ تـوـوشـىـ ئـھـمـ دـھـدـھـ بـوـوـم

پیکا ژینن منا هیلای^(۱)

ژـتـه دوورم لـهـومـا دـنـالـم
دـقـيـنـاتـهـدا پـيـرـوـكـالـم
ئـهـزـبـىـنـ وـارـمـ يـىـنـ بـىـنـ مـالـم
ژـهـرـقـيـنـاتـهـ بـىـنـ هـقـالـم

تـهـ قـيـنـ گـهـرـمـهـ وـهـكـهـ ئـاـگـرـ
ئـهـفـ ئـهـقـيـنـاـهـرـدـهـمـ نـهـمـرـ
چـاـقـيـنـ تـهـنـهـ لـ مـنـ پـيـگـرـ
تـالـانـ کـرـمـ دـلـ ژـمـنـ بـرـ

قـيـنـ دـهـرـيـاـيـهـ دـلـبـهـرـاـ مـنـ
گـافـ وـ دـهـمـاتـهـ لـ هـزـرـاـ مـنـ
تـوـىـ لـ قـيـنـىـ رـيـبـهـرـاـ مـنـ
تـوـىـ بـوـ ژـيـنـىـ هـاوـهـرـاـ مـنـ

هـاتـمـ مـالـىـ تـهـ ئـاخـاـفـتـمـ
تـيرـيـتـ چـاـقـيـنـ تـهـ هـنـگـاـفـتـمـ
تـهـ بـيـرـ وـ هـوـشـ لـىـ بـزاـفـتـمـ
وارـئـ ژـيـنـىـ لـىـ هـرـاـفـتـمـ

دـلـبـهـرـ دـهـمـاتـيـمـهـ مـالـىـ
تـوـ بـ خـهـمـلـيـنـهـ بـهـڙـنـ وـ بـالـىـ
دلـ ژـىـ نـاـكـهـتـ نـاـلـهـ نـالـىـ
بـوـ ژـيـنـاـ مـنـ تـوـ هـقـالـىـ

^(۱) ئـهـفـ هـهـلـبـهـسـتـهـ لـ پـيـكـكـهـقـتـىـ (۲۱/۵/۱۹۸۹)ـىـ، لـ (تـهـهـرـانـ- ئـيـرانـ)ـ هـاتـيـهـ قـهـهـاـنـدـنـ.

دهـمـا ئـهـزـتـهـ دـبـيـنـمـ غـهـمـگـينـ
 دـلـ دـبـيـةـ هـ زـانـ وـ بـرـينـ
 ئـبـيـرـ دـكـمـ رـۆـزـىـتـ شـيـرـينـ
 نـىـ مـنـ دـقـيـقـتـ پـيـكـهـ بـرـثـينـ

دهـمـا دـبـيـنـمـ تـوـيـاـ كـهـيـفـ خـوهـشـ
 بـيـراـ مـنـ دـچـنـ تـهـفـ رـۆـزـىـتـ رـهـشـ
 شـهـيـداـ دـبـمـ بـوـ دـيـمـئـىـ گـهـشـ
 وـهـكـهـ بـلـ بـلـ دـبـمـ سـهـرـخـوهـشـ

دـلـ بـوـچـىـ هـهـرـلـ سـهـرـ پـيـلاـيـايـ
 دـلـئـىـ مـنـ هـ جـانـىـ شـيـلاـيـ
 وـارـئـ قـيـنـىـ مـهـ يـىـنـ كـيـلاـيـ
 رـېـكـاـ ژـيـنـىـ مـهـ يـاـ هـيـلاـيـ

ئاخا من^(١)

وارى م ن وارهك دىپىز
پر بھايىه و چەند شىرىنه
دورىن وارى تەھف سىتىرىنه
لەشىن دايىن تەھف برىنىه

ئاخا من م جھىنى زىيانى
يىن شۆرهشا و بەرخودانى
جھىنى خۇپتىن كوردى تانى
ھەرددەم دى مىيىنم زقانى

وارى من تەھف مىڭرگ و رەز
ھەممى زىپە پر نەفت و گاز
ئەھف وارى هنده شۇخ و ناز
زى دوييرخستىن ئەم بەلەنگاز

كوردى تان جھىنى خۇش مىرا
كەقنى م وارى كورد و شىّرا
دوزمندا سۆت قىّرا قىّرا
دۆزا م مایىھە ئەھلەتكى پا

ئەھى وارى كەدەر و دەردا
بۇچى م دەست ئەھف بەردا

^(١) ئەھف ھەلبەستە ل پىكەكتى (٢٢/٥/١٩٨٩) ئ، ل (تەھران- ئيران) ھاتىھ فەھاندى.

بەرئ پەزى بەر نامەردا
خوھشیا خەلکى تەعبا^(١) كوردا

خاکا من ڪەت دەست نەيەرا
ئىخس تىن ناڭ چار دىوارا
كەر جەن شەنق و سەيدارا
حەرام ڪەربۇق مەھەزارا

وارئ مە دەقىت خەوينى بىرىڭىزىن
پەيمان بىت ئەم خەوه بىرىڭىزىن
شعار^(٢) ۋايىھ و ئەم دى بىرىڭىزىن
وار دايىك دىھەر مىرىڭىزىن

(١) واستيان.

(٢) درويشم.

فین شیرینه^(۱)

ج پی رۆزه ئەف ئەقینە
ناڤن ڤینەن چەند شیرینە
بۆچى هەوار بۆ مە نینە
چما ناهیت باکى هوینە

سۆز و پەيمان نازەنینە
وەكى فەرهادى و شیرینى
قرا را مەم قى و زينە
دگەل ھەف بىن ئەم ل ژينە

مادام سۆزا مە قائىم بىت
دىدارا مە دى دائىم بىت
مە دل وەك بەارى شىن بىت
گاف و دەما پر ئەفین بىت

ئەز كوش تىيەن بەزنا زراف
ل مەن سۆقىن دل و هناف
شەف و پۆزا دكەم بەزاف
هند بۆ من بن ئەو لېڭ و چاف

چاف هيلالى^(۲) پوو نيرگزى
خوين و زينا من خر دزى

^(۱) ئەف ھەلبەستە ل پىتكەكتى (۲۳/۵/۱۹۸۹) ئ، ل (تەھران- ئىران) ھاتىھ قەھاتىن.

^(۲) هەيڭ.

دەف شیرینی و پوو گاغەزى

تۇوی بەار بەق رەوشـا رەزى

گەربۆ من بى ئەقىنـا من
گەر دەرمـان كى بـرـينـا من
دى بـى هـەـقـالـ بـۆـ زـىـنـاـ من
تـەـ ژـىـيـرـ نـاكـەـمـ نـارـينـاـ من

دیواری فینە^(۱)

ئەز دل گولم یەن غەمگىنەم
نزايم بۆج تەنابىيەنەم
دى هۆزاناب تەفھەمەنەم
ھەتساھبىرا خۇپىيەنەم

ناداوهەستم گاف و دەمە
دلى من كىر دەريما خەمە
دل قولنەك ژەۋەقىنەم
ژەمن پېشە كەس دى نەمە

دل فەرىلى گەل پەۋەقا زازا
دانىين وارىش ۋۆخ و نازازا
جەن ژار و بەلەنگەزازا
وارى هيڭىزى و يەن داخازازا

دەزگەرتىيم چەق وەختە
رېكاشىنىامناسەختە
نەن فەلەك ژى پەربىن بەختە
ھەلو رابە بۆمە وەختە

ئىرۇ من دى هات نازدارەك
ب چاقا دامن ئىش سارەك

^(۱) ئەف ھەلبەستە ل پېكىكەقتى (۲۶/۵/۱۹۸۹) ئى، ل (زىوه - رۆزھەلاتن ڪوردىستان) ھاتىيە سەنتەرى راخو بى قەشقۇلىيەن مەورۇدى .

بـۆ دلـى هـات خـوهـش بـهـارـهـك
بـۆ زـينـى دـهـيـنـا دـيـوارـهـك

من دـيـت هـهـلات سـتـيـرـهـكـا گـهـش
سـتـيـرـى لا بـرـد پـهـرـدـهـكـى رـهـش
كـرمـبـىـن مـالـو چـارـهـرـهـش
لـ زـينـى ئـهـزـكـرمـبـىـن بـهـش

يـا مـن قـيـايـى چـهـنـد نـازـدارـى
هـهـرـدـهـمـل مـنـتـو بـهـارـى
سـقـزـبـ وـئـى سـوـونـدا مـنـخـارـى
دـئـ گـهـهـيـنـ ئـيـكـ هـهـرـتـو يـارـى

ئەت پەرسەم^(١)

دل رەنج اوم مەن نازانم
لەگەل تۆ لالە زوبانم
لە ناو خەلکا وەك دیوانەم
چونكە دیائى ئەو چاوانەم

لەشەم پەر دەرد و ئازارە
رۆزانى خوشيم زىمەرە
غەملىزى زۆرم بىن ژمەرە
دلپيش تىيىن ووئى ليۇوي يارە

جيگام نىھەلىق پش وو دەم^(٢)
بە داوى زولفتىڭىز رۆددەم
لە خوتەكان دان بىيە وودەم^(٣)
نەم زانى ئەم بىن وج وودەم

دل جوانى وەك تۆى نەدىيە وە
بۈويە بىن ھىز و بەزى وە
رەدە پەرى بۆ ئەم دىيە وە
چاون ساتىپىن و دل ھەقى وە

^(١) ئەق ھەلبەستە ل رېكىكەشقى (١٩٨٩/٦/١) ئ، ل (زىوه- رۆزھەلاتى كوردستانى) ھاتىيە فەھانىن.

^(٢) بېھنا خوه قەددەم.

^(٣) (بىھودە) پەيچەكە فارسييە و رامانا (بىن مفا، بىن قازانج) دەدت.

بـوـچـى مـن دـلـم ئـهـوـهـاـ بـئـ
 دـل پـرـ لـهـ هـسـت وـ هـمـواـ بـئـ
 خـوـشـهـوـيـسـ تـى لـئـى رـپـوـواـ بـئـ
 بـهـ دـيـليـتـى زـهـوـتـ كـراـ بـئـ

 مـن گـيـرـرـودـه وـ گـيـزـ وـ مـهـسـتـمـ
 بـوـچـى دـهـبـرـنـ هـيـزـ وـ هـسـتـمـ
 يـارـ بـوـچـى واـيـ نـاـاـگـرـى دـهـسـتـمـ
 مـنـيـشـ وـهـكـ خـواـئـهـتـ پـهـرسـتـمـ

ئەقینى نامە^(١)

خۆزگە بەو رۆژەی کە دلّم خوش بwoo
دلّم پرەست و جوش و خروش بwoo
بە يادى رۆزى ئەو دل فروش بwoo
دل ئوقيانوس و رووبارى بوش بwoo

سويند بەو رۆزانەي بە خوشيم رابوارد
سويندم بەو رۆژەي دلّم بە تو سپارد
سويند بەو بهلینەي دل هەلى بثارد
سويند بەو پەيمانەي يار بە نامەي نارد

بەلەين ناشكىنم تا رۆزى مىردن
چەند پىمان خوشە ئەي نازدارى من
دەم لە كولمان و دەست لە مل كىردن
بە هيواي تومە تا بە بۈوك بىردى

^(١) ئەف ھەلبىستە ل رىككەقى (زىوه- رۆزەلەتى كوردىستان) ھاتىه
قەهاندىن.

کرین به عید^(۱)

کوشـتـین زـوـلـمـا دـل بـن خـهـمـا
کـرـین بـیـدـهـر بـوـبـهـرـهـمـا
دل کـرـوارـئـ مـزـوـتـهـمـا
کـرـپـین کـارـگـهـر بـوـعـهـجـهـمـا

بـوـقـحـی هـرـدـهـم ئـاـواـرـه بـیـن
گـیـژـو مـهـسـت و دـیـوـانـه بـیـن
هـهـتـا کـهـنـگـی دـی بـهـرـزـه بـیـن
دوـیـرـوـهـلـات و مـالـا خـوـه بـیـن

حـهـیـفـا قـانـشـهـهـیـدـیـن چـهـلـهـنـگـکـ
ئـهـقـان گـهـنـجـیـن وـهـکـه پـلـهـنـگـکـ
هـزـارـان زـارـوـکـیـن قـهـشـهـنـگـکـ
بوـونـه گـوـرـی قـیـ وـارـی شـهـنـگـکـ

ئـهـفـج حـالـه بوـوـیـه پـهـدـیـدـ
شـهـهـیـدـیـن مـهـ شـیرـو عـهـگـیـدـ
چـمـا سـهـرـکـهـفـتن مـهـ نـهـدـیـدـ
ئـاـواـرـه بوـوـیـن بوـوـیـنـه بـهـعـیـدـ

^(۱) ئەف ھەلبەستە ل رىككەفتى (۱۹۸۹/۹/۷)، ل (ئورمىي- رۇزھەلاتى كوردستانى) ھاتىيە فەھاندىن.

^(۲) خودىيا بوون، دروستت بوون.

^(۳) مەندەدىت.

(١) بهیانیه‌ک

بهیانیه‌ک زوو هیشتن لە خەمو
لە خەیالدا من لەگەل ئەمۇ

بانگیان گەردم و راچەنیم
لەو خەیالە نەمزانى چىم

بىر و فەرم لەم لاو لەو لا
ھەر چۈوم لە خۆم بۇويىمە بەلا

ئەمەش ھەممۇسى خەیال و بەس
خۆم دىتەمە تەنیا و بىن كەس

ھەۋەلەنم وەفادار بۇون
ھەنگاوه کانىان بە كار بۇون

خەيائىان لىنى دوور خستەمەمە
بەو خەيائىش نەنۇسەتەمەمە

دۆم گەرم و بەتىن تىرىبۇو
كەورەدى دۆم وەك ئاڭرى بۇو

گەرمای بەخشى بە ھەممۇ زۇور
خەلکىش ھەستى پى كەرد لە دوور

١) ئەف ھەلبەستە ل پېكىكەفتى (٢٢/٧/١٩٨٩) ئ، ل (زىوه- رۆزھەلاتن گورستانى) ھاتىھ
قەھاندن.

خانوی دلّم خاپور کراو
ههور دهگری چاوی ههتاو
فکرم پهرت و دلیشم تهنهنگ
للهو دهريایي بعومه نهنهنگ

گەلەن من^(١)

گەلەن منە گەلەن زانى
 دلەن منە کانىدا ڈانى
 وارى مەن جەن گۆفانى
 جەن شەر و بەرخ وەدانى

دوژمنىن ھەنچ دەقىيەتن
 مەزىيەن گەنچ و پىرا مىيەتن
 ئاسمانى مەن ۋەھەر دېيەتن
 زاروکىين مەن خەدرەل مىيەتن

مافن كوردا بەس كوشىتنە
 چېبىم ئەڭەنلىكىنەن
 مافن مەرۆف بەس گۇتنە
 نەھىيەلەن و خەپەن مىتىنە

تەف گوند و شار خاپور^(٢) كەرن
 رۇوبىارىن بىوش بىن ئاف كەرن
 زاروکىين مەن بىن باف كەرن
 ھەممى بىن دەست و چاڭ كەرن

^(١) ئەف ھەلبەستە ل رېتكەكتى (٢٥/٨/١٩٨٩) ئ، ل (ئورمىيەن - رۆزھەلاتىن ڪوردستانى) ھاتىيە قەھاندن.

^(٢) ویرانكەرن، هەپەنلىكىن.

دل ببله^(۱)

سوندا من دوو چاھین رەش
ل هزا منه ئەو دیمەن گەش

سوندا من وئى ناقى تە بى
جانى بىزى و تو ھەرھەبى

سۆز و پەيمان بوقتە جانى
ئەزتە ناھىلەن ۋيانى

دلبەر ئەزدى هيچى دار بىم
ھەتا تو ھەي دى بى يار بىم

ب تىرىت چاھا برين دارم
عشق و فىناتە ئەز خارم

زىرىن ھندى من هيچى كر
زىدەرتۇ خۇكىيەنى كر

دلبەر هيچىما من ڦەل تىن
ڙناف دلىن پېرى كول تىن

نازكادىم وەكى گەولا
سۇزى بىدە و بىزە بلا

^(۱) ئەف ھەلبەستە ل پىتكەفتى (۷/۱۹۸۹)، ل (ئورمۇي- پۇزەھەلاتن ڪوردستانى) ھاتىيە ۋەھاندى.

تو من ژقى ئاهى خلاس كە
 ژقى بەحرى من دهرباز كە
 ئەو بەحرا كۈير دلىن تەيىھە
 وارى ئىزىما من و تەيىھە
 ئەو بەحرا پان و يا بىن بن
 كەت سەر وى بەحرى گەميا بن
 بەس بخەملىنە دىيمى شەنگە
 دلىھەر بەسە تە كەر دەنگە
 تو جابەكەن بۇ من ۋېرىكە
 چەند پەيپەت خۇش بۇ من تىكە
 حەقا بازانم ئەقىندارى
 تو ژى وەك مەن گەرفتارى
 بۇچى تە خۇكىرىيە زالىم
 لەورا ئىرۇئەز دنالىم
 شەف و رۇۋا ب وى خەيالى
 كەنگى دى بى بويمىكا مالى
 ئەسەر باخچە بىن گەول نابىن
 دلىت قىنداى بىن گەول نابىن
 سەينگى تەيىھە باغچى گەولا
 ئەز بولبۇلەم ل سەرچەلا^(١)

^(١) تايىن دارى.

چرای ژینم^(۱)

تەنیا چرای شەوی ژینم
تەنیا ھاوده‌ردی بـرینم
تۆی تەنیا ھیوا و ئاواتم
ھەرتۆی کە من بـھ ھیواتم

تەنیا ئەستىرەتی‌ئامانم
ھیـدی کـھری دل و گـیانم
ئـھوـھی ھـەرـکـات لـھـنـاوـدـلـتـم
ھـەـرـتـۆـسـۆـزـی وـتوـپـھـیـمانـی

تاـقـەـدـەـرـمـانـى بـقـبـرـینـم
لـھـيـادـمـى تـاـكـوـلـھـ ژـینـم
دـھـمـیـیـکـەـ چـاـوـبـەـ گـرـیـانـم
فـەـرـمـوـو دـامـرـکـیـنـەـ ژـانـم

منـیـشـدـەـرـمـانـى بـرـینـتـم
منـعـاشـقـى چـاـوـى شـینـتـم
تەـنـیـاـمـنـمـ ھـاـوـرـیـ ژـینـتـم
منـدـھـیـایـ عـشـقـ وـئـھـفـینـتـم

بـەـمـ ئـاـگـرـەـ دـەـمـ سـۆـتـینـى
چـەـنـدـ پـۆـزـیـکـەـ نـامـ دـوـتـىـ

^(۱) ئەف ھەلبەستە ل پـىـكـكـەـفتـى (۲۱/۱۰/۱۹۸۹) ئـ، لـ (زـیـوـهـ پـۆـزـھـەـلـاتـنـ ڪـورـدـسـتـانـ) ھـاتـیـهـ
فـەـھـانـدـنـ.

ھەمەوو ڪاتیٽ دەم گرتەنی
پەر و بىالم لىن دەشـ ڪىنى

جـەرگ و دـىلم دەردەھىنـى
پـەردى شـەرمـت دـا ئـەدـىنـى
خـانووی عـىش قـم دـەرـۆخـىنـى
خـۆشـى و شـادـىم لـى ئـەسـتـىنـى

غـەم و خـەفـەت بـۇ مـن دـىنـى
ھـىز و ھـەسـتم لـى ئـەسـتـىنـى
بـىر و مـىشـكـم لـى دـەبـزوـيـنـى
لـە دـەرىـاي غـەم دـەمـخـنـكـىـنـى

ھـىـوـام وـايـه نـەـم خـاـپـىـنـى
رـۆـزـىـكـى شـادـىـم بـۇـبـىـنـى
بـەـلـىـنـەـكـەـت بـەـجـەـبـىـنـى
چـىـتـىـرـدـىـلـم لـىـنـەـشـ ڪـىـنـى

تۆورا خەما^(١)

ل من گۆم بۇون هىز و خەيال
ل من شىلۇو گەر كانىا زەلال
ژ من گەرن دۆست و ھەفچال
دويىر گەتم ژوئى بەزنا دەلال

حەتا دويىنى بى خەيال بۇوم
وەكى ئاقانى نى زەلال بۇوم
ھەرددەم ل گەل تە ل مال بۇوم
بۆچى ئىرۇ بى ھەفچال بۇوم

ئىرۇ گەفتەم داڭىن خەما
بۆچى ئەقىن بۆ من نەما
دل گاروانى ژىننەن ۋەمەما
بۆ ھېلىنىما مەزۇتەمەما

من پسياრ گەر چىھە خەيال
پاش من گۆتە دلى بەتال
كىھە زەرىما پەند و دەلال
گۆت بېرسە ژبالى شەپال

شەمالى گۆت بېزە گۈلن
جەرى ئاقانى ل سەرمەن

^(١) ئەف ھەلبەستە ل گەتكەفتى (٢٤/١١) ئى، ل (زىوه- رۆزىھەلاتىن گورستانى) ھاتىيە
فەهاندىن.

ئەوە دەرمانى قى گەللى
چما ئىرۇتتە سەلن

بۆچى دسۇزى باخچى گولا
تالان گەرم زەمرگە دلا
كوشتم وى پەچا سەرمەلا
دل گەرماكا ژان و گولا

ب وان چاقا تە ئەز كوشتى
ج ئەقىنە تە دارشتى
ئاشا چاقيت من تە پشتى
ئاخ و نايىن بۇ من هشتى

ل ئەقىنە من بىيەن نەدان
بۆچى تە خۇنەكەر خودان
ئەو داف و تۈور بۇ من ۋەدان
دل و دەستىتىت من گېيدان

بهارا کەمو جووتن^(١)

مەھە و دەمە سەرگەردانىم
يىن دل گول و پىر كۆفانىم
يىن بىن حال و پەريشانىم
ئەف چ دەرددە ئەزىز زانىم

ئەۋە دەردى تەيىھە دېلىم
ھەرى جانى دل بىوو دوو گەر
ئەقىنەدارى قىنَا بىن بەر
كەنانى وەعەدە كەنانى خەبەر

پرچاتەيىسا سېپى داش داڭى
سەينىگى تە يىن زەر خۇنافى
تو نازكى و بەھلەك چاڭى
ژىو ئەقىنەن پىر بىزاقى

قايدە كچى نەيىا كەورتى
سۆرگۈلا من تو يىا خۇرتى
ئەف دلىن من تە يىن گىرتى
ل ناڭ زەريما من زى گىرتى

ئەو دېمىن تەيى گەش بەارى
ل سەرسەينىگى جەوت ھنارى

^(١) ئەف ھەلبەستە ل پىتكەكتى (٢/١٢/١٩٨٩)، ل (زىوه- رۆزھەلاتن ڪوردستان) ھاتىھەنەن.

وەك بە سارى تو نازدارى
 بـو دلـى مـن تو بـىزارى
 كوشـتم وـان چـاقـين پـوش كـرى
 ئـهـوى پـرـچـا طـاطـا كـرى
 هـو دـلـبـهـرا قـيـن ئـاـگـرى
 عـهـقـل وـسـهـوـدـا تـهـ ژـمـن بـرـى
 سـوـقـتـم روـومـهـتـى خـالـخـالـى
 ژـدـهـف وـلـيـقـيـت خـوـقـدـلـالـى
 وـهـصـفـنـهـشـيـم توـشـهـپـالـى
 بـوـقـى جـانـى توـحـهـلـالـى
 بـهـزـنـاتـهـ نـهـ سـتـورـوـ زـرافـهـ
 وـئـى پـرـچـا لـسـهـرـمـلا بـهـلـافـهـ
 ئـهـوى ئـهـنـيـا گـرـتـى خـونـاـفـهـ
 چـهـنـدـ جـارـاـ منـلـى كـرـسـلـافـهـ
 قـيـنـاـتـهـ ئـاـگـنـ، پـيـتنـ
 گـهـمـيـاـ قـيـنـىـ دـهـاـزـوـتـنـ
 دـلـيـتـ قـيـنـدارـمـهـ بـوـجـ سـوـقـتـنـ
 هـهـمـىـ بـهـارـاـ كـهـوـ جـوـوـتـنـ

هەرئ داین^(١)

کور:

هەرئ داین تو چار ناڤى
ل چار وھلاقى يابەلاقى
دایك امنى بەلەك چاڤى
تو بندەستى لەوما خاڤى

دایك:

ھۆلاقى منق دایك اتەمە
ئەز بندەستم قە چەند دەمە
جيھانا خەلکى پېشەوقة
چبکم بۇ من مژو تەمە

کور:

هەرئ داین تەج دەقىتن
مانە بىرى مەشكى دەكىتن
زارۆكىن تە دایك نەمیتن
ھېش ساقا بىن وان خوين رېتن

دایك:

من دەقىتن لاقىن من تەف
بىن ئىك دل دەست بدن ھەف

^(١) ئەف ھەلبەستە ل بىكەھقى (١٩٩٠/١)، ل (ئورمیت - پۆزەھلاقى ڪوردستانى) ھاتىيە
قەھاندىن.

بـزاف بـکـن بـپـۆز و شـهـف
ماـفـن خـوـه هوـين بـکـن بـهـرهـهـف

کور:

داـیـن لـسـهـر مـهـ دـهـسـتـوـور چـارـن
ئـهـف دـهـسـتـوـرـه گـورـگـيـن هـارـن
هـهـر چـارـ کـيـلـبـيـن وـان دـژـوارـن
لـهـوـرـا کـوـلـيـن مـهـ هـهـزـارـن

داـیـكـ:

گـهـر هوـين چـن کـن ئـيـتـيـفـاـقـهـكـ
هـوـين بشـارـين بـزاـفـهـكـ
هـوـين بـنـيـرـن تـهـفـ بـچـاـفـهـكـ
دـىـ هوـين دـهـرـخـن بـوـ خـوـه نـاـفـهـكـ

کور:

داـيـن سـوـزـ بـيـتـ خـهـبـاتـ بـکـيـن
ئـهـمـ زـىـ خـوـدانـ ئـاـفـ وـ خـاـكـيـن
ئـالـاـ ئـيـكـهـتـيـيـن دـىـ رـاـكـيـن
ئـيـدىـ دـگـهـلـ هـهـفـ شـهـرـاـ نـاـكـيـن

ھەف دوو ناکوئىن^(١)

گەلۇچى يە ئەف حال و رەنگ
ھەرددەم ل سەرسەرى مە جەنگ
خەبات بىكىن ئىر و زەنگ
دەما مەيە ناكىن درەنگ

نە شەۋىنەوار نە زەقى و شەقۇق
نە رەز مايىھ نە پەز و تۆق
نە وار مايىھ نە ئى مەرۆق
بىنپەرن دۈزمىنەن ھەقۇق

نە گەرمىانە نە ئى كويستان
نە پەرەزە نە ئى بىستان
نە گىا و دار، نە ئاڭ و كان
خۆپان^(٢) كەرن تەف كوردىستان

گەلۇ ئەف ڙانە با بەس بىت
ھەتا كەنگى كورد بىن كەس بىت
دى مال زىندان و قەفەس بىت
دايىكا مە دى بىن نەفەس بىت

^(١) ئەف ھەلبەستە ل رېكىكەفتى (٤/١٩٩٠)، ل (ئورمىيى- رۇزىھەلاتىن كوردىستانى) ھاتىيە فەھانىن.

^(٢) ویران.

ملـاـهـت پـاـبـهـ لـ چـارـ کـنـاـرا
 شـيـنـيـنـ دـانـيـ، دـگـهـلـ زـيـمـاـرا
 بـكـهـنـ شـهـرـيـ تـهـفـ نـهـيـاـرا
 بـكـهـنـ زـهـقـيـ وـانـ پـهـسـاـرا

سـازـ دـنـ دـيلـانـاـ خـوـشـ مـيـرانـ
 خـهـلـكـنـ مـافـ خـوـهـ قـهـكـيـرـانـ
 ذـئـ كـنـ سـهـرـيـ مـافـ قـهـشـيـرـانـ
 بلاـ بـهـسـ كـورـدـ بـيـنـهـ هـيـرـانـ

بـسـ وـزـنـ زـمـانـيـ فـهـسـادـاـ
 نـهـبـنـ ئـاسـتـهـنـگـ دـ پـيـكـاـ دـاـ
 بـوـهـهـفـ نـهـچـنـ دـ سـهـنـگـهـرـاـ دـاـ
 دـاـئـمـ بـكـهـهـيـنـ خـرـ مـرـادـاـ

دـوـزـمـنـ دـقـيـتـ كـورـدـ بـيـنـ كـوـشـتـنـ
 ئـهـوـ دـزـانـيـتـ كـورـدـ بـيـنـ پـشـتـنـ
 كـهـلـهـكـ جـارـانـ مـهـ هـهـفـ كـوـشـتـنـ
 وـارـ ذـئـ بـقـ دـوـزـمـنـيـ هـشـتـنـ

فـايـداـ نـاكـهـتـ شـيـنـيـ وـ تـازـيـ
 سـهـرـنـاكـهـقـيـ گـهـرـ بـ رـاـزـيـ
 توـ ئـاـواـرـهـ وـ بـهـلـهـنـگـازـيـ
 شـهـهـيـدـيـ مـهـ تـقـلـيـ دـخـاـزـيـ

غوبلزى^(١)

کاکى بـهـرـيـز و غـوـبـلـزـم
لـهـگـهـلـ غـوـبـلـزـ نـاـبـمـهـ خـزـم
زـورـى لـهـگـهـلـ درـوـكـهـ رـدـم
گـهـلـيـكـى هـيـنـام و بـرـدـم

لـهـنـاوـ چـهـنـدـ مـانـگـيـكـى تـهـواـو
لـيـتـ شـارـدـمـهـوـهـ تـيـشـكـى هـهـتـاـو
لـهـ چـاـوـهـکـاـنـمـ هـشـكـى کـرـدـئـاـو
بـوـومـ مـهـرـيـنـهـ فـرـمـيـسـ کـى خـاـو

زـورـ لـهـ دـهـوـرـى خـوـقـتـ سـوـوـرـانـدـم
وـهـكـ مـارـانـ خـوـقـتـ بـوـ خـازـانـدـم
زـورـتـ لـهـ خـهـوـ وـپـاـپـهـ رـاـنـدـم
بـهـ لـوـكـهـيـ نـهـرـمـ دـهـتـ خـنـکـانـدـم

لـهـ خـهـيـالـى رـاـبـرـدوـومـ دـا
لـهـ رـيـ فـيـكـ رـسـنـ وـ دـوـومـ دـا
لـهـ نـاـوـ سـهـرـهـاتـى پـيـشـوـومـ دـا
لـهـگـهـلـ دـوـسـتـى يـادـ کـرـدـوـومـ دـا

رـوـزـى شـادـى وـ کـاتـى شـيـنى
بـهـمـ رـيـ رـهـوـهـ دـهـمـ گـريـنـى
قـسـهـتـ دـهـکـ ردـ زـورـ بـهـ شـيرـيـنـى
گـهـلـيـكـ خـوـشـتـرـ لـهـ هـهـنـگـ وـيـنى

^(١) ئەف ھەلبەستە ل پىكىكەفتى (٢٦/١٩٩٠)، ل (ئۇرمىيـ - رۆزھەلاتـنـ ڪورـدـسـتـانـ) ھـاتـىـهـ . ھـەـنـدـنـ.

(١) هیما

هیمای هەر دووک چاوه کانم
دەوای ئیش و ژانە کانم
تۆی مەلھامى زامە کانم
هەر تۆی ووشەی سەر زمانم

تۆی هیز دبەخشى بە لەشم
تۆی سپى دەكەي بەختى پەشم
بەبى تۆ لە ژيان بى بەشم
لیئم مە تۆرى چارە رەشم

شەو طارى من رۇناك دەكەي
بوسەي ناحەز بلاو دەكەي
رووبارى ۋىن پېر ئاو دەكەي
پىگەي ژىنم قىرتاوا دەكەي

رې ھەتاويم ئەكەيت سىبەر
تۆ ھەلەنە دارى بى بەر
شەمال بىنە بۆ من خەبەر
لە رې عىش قم يارە پىبەر

شەمال ھات و سەرى ھەلدا
خەبەرم نارد بۇوي بە مەلدا

(١) ئەف ھەلبەستە ل پىكەكتى (١٨-١٩/١٩٩٠) ئ، ل (دزى - مەركەقەپ - رۆزھەلاتىن كوردىستانى) ھاتىيە قەهاندن.

گەرمى و شادىش لەگەلدا

بىردى خستىيە ناول باغەلدا

پىڭاي سەخت و دژوارى مەن
لە پىڭاتوی پىۋارى مەن
تۆيى مشتىرى و كىرىارى مەن
تا كەي دىل بىن نازدارى مەن

(١) نافەك

تەننی نافەك پى حەسەس بىووم
 ئەو ناڤى رەند پى وەسۋاس بىووم
 من نەزازى ئەو دل بکېشە
 دەگەل وى ناڤى ئەزپى ناس بىووم

دەمەك بۇورى ھەر ب ڪين بىووم
 دووماھىكى پىر ئەقىن بىووم
 دىمەن وى بۇو فەرام گەقى
 سەر وى فەرى ئەز دىن بىووم

مەرۆف شەيائىنى گەورىنى
 كەسەك سەكىنى، نامىنى
 گەرتە بەيلم و بچىم
 سۆزا من بۇ تە دى خىنى

سالەك بۇورى و گەتىن مەھما
 ئەقىنا تە كەفتە رەھا
 پىكا من گەرت ھزر و سۆزا
 پىكەك نۇۋەن بۇ من گەھا

من خاند ناما تە هنارتى
 تە نقىسى و، ئەز ھەلبىزارتى

^(١) ئەف ھەلبىستە ل پىكەقى (٣-٤/٢٠٩٩)، ل (كارانه- پۆزەھەلاتىن ڪوردستانى)
 هاتىھەنەن.

من بەرسە تا نامى پېكىر
چەند رۆژن تە خۇقۇششارتى

چەند رۆژهكە بىن خەبەرم
يىن دلپەرق و دل حەجەرم
تونەھاتى مىن بىينى
لەوما ئەزى دل كەسەرم

ئەقىنەدارم دلبەرا مىن
توھەم دەرد و ھەم سەرا مىن
تە بۆچھىلا مىن نەزانى
ھشىك بىوو دلىدا بىن بەرا مىن

بىن ئيمانى^(١)

مە دوور ب دوور ئەقىنى كر
من تو ۋىيائى تە هارى كر
تە ئەز قىام تە گازى كر
ئەف دلىن رەق تە راپىزى كر

تە گۆت ۋىنامە خوش ۋىنە
ھەرددەم بەكارل مە شىينە
سووسىن و ھەلال و نەسرينە
بۇ تە دلىن من پەر ئەقىنى

من گۆت پاسى تە يَا گۆتى
دەكەل فكرا من تو جۆتى
ئەقىناتە ئەزى سۆتى
وھى مە سۆز بۇ ھەف گۆتى

كوشتم بىن ئيمان و دينى
من پەر ۋىيائى تو نارينى
پشتى چەند سال دوور ئەقىنى
تە كرتارى ل پىكا ژىنى

وختى من دىت هات و مەشى
گۆت ۋى دلى تو سەركىشى

^(١) ئەف ھەلبىستە ل پىكەكتى (١٩٩٠/٤) ئى، ل (زىيە - رۆزھەلاتى كوردستانى) ھاتىيە
قەهاندىن.

چاڤى وئى زى تىر زى پەشى
گۆت من دى هىن دەمىن خوهشى

ئەمەرھات و پىر بازى
وئى ھەڙاندىن مەل و كەزى
خۇ خەملاندىن رەنگ نىرگۈزى
ئەوبىرى يىا دەگەل پەزى

وئى دەست ئېخستن سەر دەستا
كەفامىن دىيت دل راوهستا
نەشىام بىزەم ئەزج پەستا
نەشىام چى كەم چو ھەلبەستا

نایاب^(۱)

تۆ خۆشەویستى تاقه گۆلەکەم
زەرد ھەلگەراوى ھیواى دلەکەم
قۇولىتى گەردووه زامى دلەکەم
لە کارى خستوون شان و ملەکەم

چەندم خۆشەویستى گۆلى، گولانى
خۆنچەئى پازاوهى مانگى نى، سانى
وھەن نېرگەزى شاخ و لاتانى
نازانم كى يە وھصفت ئەزانى

ھەرتۆ مەبەستى بىبلەي چاوم
زۆرم خەوش دەۋى بۇويە رەنجاوم
لە ناو خەلکىشا بە دلدار باوم
لە شەپۇلى ۋەن گىرروودە ماوم

فەدای ناوت بىم گۆلى نەورۇزى
لەم دونيايىدە تۆ بۇ من سۆزى
تۆ بۇ من دايىكى تۆ بۇ من هۆزى
بۇويە لىت دەكەم جەڙنە پىرۇزى

من ئەت پەرسەتم گۆلى بەھاران
نایاب دىاري لە ناو دلداران

^(۱) ئەف ھەلبەستە ل پىكەقىتى (۱۹۹۰/۴)ئى، ل (زىيە- رۆزھەلاتى گورستانى) ھاتىيە سەننەرى راخۇ بى قەشقۇنىنىڭ مەورۇدى ۋەھاندىن.

بۆت نوی کەمەوه پەيمانی جاران
سەر دانەن وينم لە بۆ زۆرداران

باشتەر لە ئايىن پەھەستى منى
لە جياتى فەرھەنگ پېرىستى منى
لە هەر شويىزىك بىم ھەلبەستى منى
دونيام دوزمىن بىن تۇ خواستى منى

هاتم مالى^(١)

ئەزدەرم ل ناف مالان
پس يار دەم ژەفلاان
ئەفيز دارم ب پۆز و سلان
تە ئەزگىرتم ب زولف و خالان

ھۆ دلبەرا مەن دەللىن
ئەم دەم ئەزهاتم مالى
بۇ ئەفيزاتە شەپالى
تە خاپانىدم كەتقىم چالى

ھندى مام و چاۋەرى بىووم
ھەتقاچ دەم ئەز ل وى بىووم
كىرفتارى تە جانى بىووم
زېھرتە تۈوشى ڙانى بىووم

تە دەر قەكىر دل هات ھەزان
چاڭى من كەت بەزنا جوان
لەوما سەرى من لى بىو ڙان
من دل داتە كەچىن ۋيان

كۆتە من وى زەريبا بىپور
دى كەرەمكە تە و وەرە زۇر

^(١) ئەف ھەلبەستە ل پىتكەقى (١٣/٤/١٩٩٠) ئى، ل (ئورمۇيى- رۆزىھەلاتىن كوردستانى) هاتىيە ۋەھاندىن.

تازه دهکەت ژیو من خۆر
 ئەم بۆ ھەفین بى گىم و زۆر
 من گۆت ۋيان نە يى دىنم
 ئەزشەيداين چاھىن شىنم
 من دل نەدا تە ب ئىشىنم
 تە ھزر كەزى دىنم

 فينى تە گۆت بۇونە چەند سال
 ئىرۇ بۆ تە دەرفەت ھەفقال
 ئەف دىمىن وەك ئاۋىن زەلال
 نى بۆ تەيە لاقىن دەلال

 دەما جانى ئەف قىسە گۆت
 ئاگر بەردا دلىن من سوت
 گەميان تە گەمى هاڙوت
 وئى كەر بەار كەو بۇونە جۆت

 ئەف دلىن من كەت سەر ئاۋىن
 تو وەرگەرە زەمن سلاڻى
 گەميانى بىكە بزاڤىن
 من بىگەھىنە دەراڤىن

نافچ تەممە^(١)

تۆ نیرگزى تو يَا خۆرتى
بۇ ۋى دلى من زى گرتى
تە ئەز قيام بەزىن كورتى
من تو دىتى و تە دل گرتى

ژ نافچى فە تو شۆپەشى
ژ دەنگى خۆفە گولا گەشى
نيرگز هات و دكەل من مەشى
تە پر قيام تو چاڭ رەشى

ل بەر چاھىن تە ئەزھويرم
برىن دارى برىن كويرم
نى تو يارى و ژ تە دويرم
تو فەراتى و ئەز خابويرم

ل نىشاپى تە ئەزھىلام
بەر جەنجەرا تە ئەز شىلام
تە كەرم شۆف دل زى كىلام
نى دوزمنى فەند و فىلام

تو باران بى ئەزم بەفر
گەر پىشىنگى ئەزم پىگەر

^(١) ئەف ھەلبەستە ل پىكىكەفتى (١٩٩٠/٥/١) ئ، ل (زىوه- ميرئاوا- پۆزھەلاتن كوردستان) سەنتەرىز راخو بى قەشقۇرىنىن مەوردى. هاتىھەنەن.

گەرتەۋ ئاڤى ئەزم ئاگر
بى ھەفمال بى ئەزم ھۆگر

گەر بىـ تان بى ئەز پەرزا نام
گەرتەو بىرىكى ئەز شەنام
گەرتەو سۆز بى ئەز پەيمانم
گەرتەو ئىش بى ئەز كۆفانم

من شەف بووراند بۇ سەحارى
خەون و خەيال بۇوى نازدارى
من غەم زۆر بۇون ۋەن بەرارى
نەبۇوم كېپارل ۋەن بازارى

گەربىن ناڤى، ناڤى تەممە
گەر كوره بى، چاڤى تەممە
باشتىر ژىبراؤ، باڤى تەممە
ئەز دى بىزىمى زاڤى تەممە

نه گوراوم^(۱)

زور جار لای خوّم لیت تۆپراوم
لەبەر لافاو ھەر چەقاوم
تۆفان لیس دام نە لە قاوم
وەک و خوّم نەش گەپراوم

هندی جاران لیت بیزازم
قین داریکی بىن دلدارم
نەخوشیکی بىن تیمارم
لە یادی منى بىن بپیمارم

سەردەمیکە وەک و گیژم
شەو و رۆز فرمیس گەپریژم
ناس ۋۆرى دل ھەلەپریژم
خەمی زۇرم داده بیژم

ماوهییکە قەت ناخەوم
ھەر رادەنەم و دەش کەمەوم
بە خەیاللاش لەگەل ئەم
منیش بۆئەو چرای شەمەوم

من لەگەل ئەم ھەست و بىرم
من لەگەل ئەم يارە ژىرەم

^(۱) ئەف ھەلبەستە ل پېكەفتى (۱۷/۶/۱۹۹۰) ئى، ل (زىوه- رۆزھەلاتن ڪوردستان) ھاتىيە ۋەھاندىن.

تسوی خاوه‌نی دلی پیره‌م
 له دهست تو یا ئام ئاه‌سیره‌م
 له چه‌نگی تو که‌ی ئازاد بم
 له دیلیتی که‌ی نه‌جات بم
 که‌ی رۆزیک من دلشاد بم
 له بی‌ری تودا بئی یاد بم

نیزیک بwoo^(۱)

من هیثى و ئۆمۈدەك ھەيىه
چاڭى منى ل بەزنا تەيىه
بۇچى حالى مە زى ۋەيىه
كى ئاستەنگا رېكىماھىيە

نى بەينامە شەقام ئىكە
پىش مالا من بۇ تەرېكە
دل شەريتە قىنەن تىكە
بىكە خەلات بۇ من فرىكە

تو نىزىك بwoo زەلا من
تە دىن كەرم ھەللا من
كانيتا قىنەن زەلا من
ما قەى ناھىيى بەر مالا من

قى دۇنيايىن ئەز گەرام تەف
نى كە دەستا دەيىنم سەر ھەف
من بىيەن نەدان ب پۇز و شەف
چمال مە بwoo ترس و دەف

ئەي دىل بەرا تە دل زەمن
ئەقىناتە كەت دلىن من

^(۱) ئەف ھەلبەستە ل رېكىكەقى (زىيە-رۇزھەلاتى كوردىستانى) ھاتىيە
قەھاندن.

تو تیکەلی دگەل ناڤى من
 تو رۆزـاهى بـوقـچاـفـى من
 ب ئـاخـفـتـنـى پـرـشـيـرـىـنـى
 گـوـلاـ بـيـهـنـ خـوـشـ توـنـهـسـرـىـنـى
 توـكـوـقـانـاـ بـوقـمـنـ تـيـنـىـ
 مـنـ دـلـ بـوقـتـهـ كـرـمـزـگـيـنـىـ
 بـوـچـىـ نـاهـيـيـ تـوـنـاـ لـفـىـ
 چـمـاـتـوـ خـوـشـ نـاـپـهـيـشـىـ
 دـهـفـ شـهـرـيـهـتـ وـلـيـشـ هـنـگـةـ
 هـهـتـاـ كـهـنـگـىـ توـدـىـ نـفـىـ
 تـهـ مـالـ بـارـ كـرـ مـالـ بـابـ ئـافـاـ
 تـهـ گـرـيـدـامـ بـسـورـ وـ دـاـفـاـ
 تـهـ نـهـ قـيـاتـهـ كـرـ سـاـفـاـ
 مـنـ هـزـرـ كـرـ دـىـ بـمـ زـافـاـ

خاتر خاستن^(۱)

تە خاتر خاست و دل هیلا
بەلەما من کەت سەر پیلا

خاتر خاستن مە شاراندن
من و تە رۆندەك باراندن

رۆزا ساهى ل من بwoo عەفر
ئەف دلى ژارتە كر كەفر

من شوف دا چاند ژەمى تۆقان
ب تىنى شىن بۇون بۇ من كۆقان

من نەزانى دى هوسا بىت
دل دى ژەھىنەن جودا بىت

من نەزانى دل دى مەرن
رۆندەكتە من ژى خۇ ناگەن

بۇچى ئەو رۆز ل من ئاشا بwoo
ئەو رۆناھىيا قان چاقا بwoo

بۇج دلى من كەفتە شىينى
چاڭ پانابىن ژىھەر گەرينى

^(۱) ئەف هەلبەستە ل پىكىكەقتى (۲/۱۹۹۰) ئى، ل (زىوه- رۆزەلاتن كوردستان) ھاتىيە
قەھاندىن.

ده ما تو چووی ته ئەز ھیلام
 ل ناف ھەرپا زیوه شیلام

 بۆچى تو چووی بەزىن شیلان
 زیوه بۆ من ته گر زیندان

 گرم فەرھاد ته شیرینى
 سەبرا من بووی ھۆنارینى

 ئەو سالافا ته بۆ من گر
 ئەف برينه ته بن بن گر

 ته گرگرى ب عاشقانى
 ئەز بن ھوش بوم كەتمە خانى

 وەختى تو چووی ۋىنى سل گر
 ئەف لەشى من ته بن دل گر

 ئەز دئ بۆ تەج كەم گۇرى
 ژدى باشتىرچى يە حورى

 وى گۆت وەرە و مەن بىيىنە
 من بخازە و بۆ خۆبئىنە

 رېز و سالاف سەر قان چاقا
 غەریب كرم ته مال ئاڤا

 بۆج بن دەنگى ھۆدلە من
 بۆج نا خوينى بلباىن من

 روو ۋۆرمى^(۱) گولە باغا
 ژمن دوورى چەند قۇناغا

^(۱) سۆر.

تو ژمن دووری و گەلهک پىكىن
دى هۆزانابۇكىن چىكىن

زفان پىكايىكى راسته
ئەوا كوتە دل ژى خاسته

ئەم دى ب سۆزا خۇ وەفا كىن
بىن وەعەدىنى قەبۈول ناكىن

دى ئاقا كەم خانىن دلى
دى كەم قەفسەس بۇ بىلاىى

بۇوي بىلاىى خۇش ئاواز
بۇقىتە دىبەرا شۇخ و ناز

بووینه شقان^(١)

چەند سال و دم مە بوراندن
زور دەلیش مە دۆراندن
پەزیت خەلکى مە چەراندن
ئەق رۆ مە پە وەشاندن

پشتى ئەفان ھەمى دەردا
چما مە دەست ژەف بەردا
ئەم كەتىن د پىكا كارگەردا
ژ مە پا دېيىن: (ئىمەرۆز و فەردا)^(٢)

رۆز بۇق رۆزى فەلەك دۈوار
ئىدى نەھات بۇ مە بەھار
مە داڭرتىن سىيىش و ھنار
دار گەۋىزا مە كرنە چنار

^(١) ئەف ھەلبەستە ل پىكەكتى (١٢/٢/١٩٩٠) ئ، ل (ئورمىي- رۆزەلەلتى كوردستانى) ھاتىيە قەھاندن.

^(٢) (ئىمەرۆز و فەردا) دوو پەيچىن فارسىيە و پامانا (ئەقرقۇ و سوبەھى) دەمن.

(١) نهجات ده‌بم

من کوردم وەک مەلی بى باڭ
دۇزمۇن پېچەڭ من دەست بەتال
ئەو دۆستى زۆر، من بى ھەۋال
ئەو بە تاكتىك من بى خەيال

ھەمدەست دەلىم من بى باكم
خاوهنى فەرھەنگ و خاكم
دەرى رەوشەتى زوحەاكم
لە ھەر زلهىزىك بى باكم

کوردم تەنیامە و خۆم و بەس
وەکو چوار كەو لە ناو قەفسەس
ئەوساش نام كەن تەنگە نەفسەس
سېي ملىونم ھىشتا بى كەس

راونرام، دەركارام، مالام ويران
قەت ناوهستم دەستە وەستان
سەروھەكەم گشتى تالان
گشتى قورپان بۇ نىشەمان

ماف خۇرداوم دوورە، وولات
من ھەرسۈرم لە سەرخەبات
بى رۇزئاوا، بى رۇزەلات
بە يەكەرتىن دەبىن نەجات

(١) ئەف ھەلبەستە ل پىتكەقى (١٠/١/١٩٩١)، ل (زىوه- رۇزەلاتن ڪوردستانى) ھاتىيە
قەھاندىن.

شەپھ ڪويٽ^(١)

مه گۆت ھاواره صدام زوحاکە
ويژدانا مرۆڤ ڦىن قەبۇول ناكە
ھەردوو زل هيّزا گۆت يىن دلپاکە
وهختى ڪويٽ گرت دى بەردا راکە

دونيا ژيھ ڪويٽ ھاتە هەڙانى
خۆ بەرهەف ڪرن ھاتن مەيدانى
وان گۆت ئەم ھاتين پىشىا تالانى
عىراق تالان ڪر چلىن زستانى

گەلئى عىراقىن ئەقىرقۇ نالىنە
كەسەك نابىزىت ڪانى ھون ڪينە
كەس لىن ناپرسى ڪا ڪى بەعسىنە
ئىرۇ دى بىيىزىن بەعسى فاشىنە

مه گۆت زۆردارا ئەم تالانكرين
وهسا ھزر ڪر ڪو ئەم دى مرين
ل بەر درېيٽ وان خۆ پاناساگرين
مه گۆت ئەم ڪوردىن ئەقىرقۇ ئاساگرين

ل سەرمە بىيىزىن كيمىا و ناپالا
ھنەدى بىك وزن زارۇك و ڪالا

^(١) ٿەف ھەلبەسته ل پىكەكتى (٩٩/٢) ئ، ل (زيوه- رۆزھەلاتى ڪوردىستانى) ھاتىه
فەھاندن.

بـو و مـزـگـيـنـى ـكـ وـرـدـوـ هـهـقـاـلاـ
 دـىـ كـيـنـ شـيرـينـىـ نـهـرـنـديـاـ سـاـلاـ

 كـفـيـتـ ـكـ ـفـوتـ ـكـ وـرـداـ وـهـرـنـ دـوـلـاـرـاـ
 ئـهـمـ دـىـ دـنـهـ وـهـ زـورـ ـچـهـكـ وـپـارـاـ
 ئـهـمـ دـىـ دـنـ هـمـوـهـ سـوـزـ وـقـرـارـاـ
 دـىـ بـيـنـ دـوـسـتـيـ هـهـفـ بـوـ هـمـىـ جـارـاـ

 نـىـ پـارـتـاـ مـهـ ـكـوـتـ هـهـرـ وـهـكـىـ بـهـرـىـ
 بـوـ خـاتـراـ ـكـهـسـئـ ئـهـمـ نـاـكـيـنـ شـهـپـرـىـ
 چـوـ جـارـ نـاـگـوـرـىـنـ ئـهـمـ ـقـىـنـ ـچـهـپـهـرـىـ
 ئـهـمـ ئـاشـتـيـخـواـزـنـ دـزـىـ سـهـنـگـهـرـىـ

کۆچى مام ھەزار^(١)

ھەر بەھار و چەند تالانیئى
گەلى کورد و قۆر پیوانیئى

ھەر سالى شوبات و درگەرى
کارەساتىئى دەر ئەپەرى

رۆزگار دەوريئى ئەداتەوه
کەلە كوردىئى ئەباتەوه

ئىمسالىش وەك ھەرسالى تر
رۆزگار لىممان بووتە پىگەر

كوس تىكى خستە رىگامان
پەش پۇش ڪر خاكى کوردان

بەلام ئاخىئى و سەدداخى
ئەمسال شاعىر بەرھو باخى

قەرارىوو بىت لەگەل مانە
بۇ يادى ئەم سەرودرانە

^(١) ئەف ھەلبەستە ل پىكىكەفتى (٢٢/٢٢/١٩٩١) ئ، ل (زىوه- رۆزھەلاتن ڪوردستان) ھاتىه
قەھاندن.

بى و پەيمان نوئ ڪەيمەوه
 بؤيـان سـ روود بـلـى يـهـوه
 ياران لـه سـهـر گـفـرت ڪـفـ بـوـون
 گـشـت رـهـش پـوشـى ڪـفـچـى تـفـ بـوـون
 مـام هـڙـاري موـكـريـانـى^(١)
 هـهـلـۆـيـ بـهـرـزـى كـورـدـسـتـانـى
 تو گـهـنجـينـهـى نـيـشـتـيمـانـى
 بـهـ وـهـفـا بـوـوـى بـؤـ بـارـزـانـى
 لـهـگـهـلـ بـهـلـىنـ وـهـفـادـارـ بـوـوـى
 بـؤـ كـورـدـسـتـانـ بـهـ دـلـ يـارـ بـوـوـى
 بـؤـ گـهـلـى كـورـدـ، كـهـسـ وـ كـارـ بـوـوـى
 هـهـرـ چـونـ فـهـرـمـوـوتـ وـاـ هـهـزـارـ بـوـوـى

^(١) هـهـزـارـ موـكـريـانـى (١٩٩١-١٩٢١).

نەورۆز^(١)

نەورۆزا ئىسال نە وەك جارانە
ئىسال نەورۆزا دايىكا كوردانە
ئەقە نەورۆزا خۇرت و شىرانە
گەنج و ڪالىيىن مە ئىرۇ دىلانە

گەلن ڪوردىستان ھەۋدو بىگرن
ڦان داڭ و تۈرە تەھۋدا بېرىپن
ئازادىيا مىللەت گەران بىگرن
دەستتى دوزمنا ژېنى بېرىپن

ئىسال نەورۆزه بىرا نەورۆزه
بىزىنە شەھىدا جەڙنە پىرۆزه
بىزىنە ڪاوهى ئىرۇ نەورۆزه
جيھان بزانە ڪورد خوھىيى ھۆزه

خۇوشقا شۇرەش گىر ئىرۇ سەيرانە
مل ب ملى ھەف بىگرن دىلانە
وارى پاقۇشكەن دوزمەن رۇخانە
ئىڭ دەنگ ھاوار گەن رۇچا ڪوردانە

دايىكا ڪوردىستان بەسە ب گازە
تو سەر ھلينە ئەڤرۇ ب نازە
تو سەرنج بىدە ڦان پەيھىيىن تازە
رابە بېيىنە گەل سەرفەرازە

^(١) ئەف ھەلبەستە ل ڀىكەفتى (١٨/٣/١٩٩١) ئى، ل (حەمەر - باشدورى ڪوردىستانى) ھاتىيە
قەھاندن.

دۆستى خائين^(١)

چەند شەقین دریز و ساھى وەك نیقرۆزا
مامە ژفاناسینگ و بەرئ تە و بشگۇزا

من نەزانى ئەم خاپاندىن دۆستا نزىك
من نەزانى ژىڭ قەكىرن وى زاقا و بۈوك

من نەزانى دەف و دلىن وى نە ئىيکن
من نەزانى ئەفينا وى گەلەك پېكىن

چما بىبەخت تە ژ من تالل كر خەوا شىرىن
بۆچى جانى تە دل كرە ڙان و بىرىن

هندى من كر ژىهر ئەفينى نەنفسىتم
نە يىن دىن بووم بۆچى تە ب چۆلن ئىخستم

باش هزركە پىكا ئەفينى تە دانا
قەنچ بزانە ئەزم ئىخ، يىرى كۆفانى

سەر مە بوورىن گەلەك شەقىن رەش و تارى
مە بوورانىدىن ب ۋىن قىندا پىر دژوارى

دەما من ئەو، لىيڭىن هنگەمى دەشتىن
ھەمى ئىش و ژايىت دلىن من د كوشتن

^(١) ئەف ھەلبەستە ل پىكىكەفتى (٢٥-٢٦/١٩٩١) ئى، ل (زىوه- پۇزەھەلاتىن كوردستانى) ھاتىيە قەھاندىن.

من نەزانى ئەقە خەونن يانى خەيال
 ئەزەشىاربۇوم تە گۆتە من بەسە بنال

 بۇچى جانى ماتە ئەزى دىنم
 چاڭ تارىمە لەورا ئەزى تە نابىنم

 مەھەر تىوى عەقەرى بەھەاران
 دى زى بارىت تاڭھەك بەاران

 عەقىرى بچى و ھەر وى دەمىن بى ساھى
 ئەم بېرەقىن ئەقىن بەرىت ب ساناهى

 ئەگەر ئەقىن ھوسا كىيم و شل و خافە
 ج ئەقىنە ھوسا مرى و بىن بزاڤە

 تە گۆت وەعده ئەقىنا كەس ھەلنەگرم
 تە گۆتە من يان بۇ تەمە يان دى مرم

 ئەو دەليقا كو ھەلكەفتى و مە بۇراندى
 ھەر وى دەمىن شىشا دلىن مناشكاندى

 دۆستا تەيە داف و تۈور بۇ مە راچاندى
 نى ھەر ئەوه ئەقىنە تو ياخپاندى

 گەر بۇزەكىن ل گەل جانى نە ئاخضم
 بى خەودبىم باومر بکە ئەزنانقىم

 من گۆت ھەلات ھەيچا پېشەوق و رۇناھى
 دى دگەل من بى ھەمى شەقىن عەقرو ساھى

 ئەز دل ۋىنەم يىن سۆزدارم كەچىن ئەقىن
 خۆشتىيا من هو نارىنىڭ جانا شىرىن

ئەزى كەسم سەر قىناتە بەلەنگازم
من سۆز داتە گەرنەمەرم دى تە خازم

بەزنا كورتە، دىمەن شىرىن من پىرىدى
سینگەن تە باغى ئەقىنلىيچىن تە شانا هنگەن

من تو قىايى تە ئەز دېلىم ئەنى كەموى
سەد خوهزىكَا وى دەمىن يە دەگەل ھەۋدا بىكىن خەموى

وى دەما كەر من ئەف ھۆزانە قەهاندى
تەف ھزر و بىرل ناڭ مەزىدا جەماندى

ب پۇندىكىيت قىنەن نامىيەت زىيمارى پەشاندى
تە ئەز كوشتم ج دىلانە تە شاراندى

ھۆزىنا من ئەف ھۆزانا كورت و درېز
گەر سۆزدارى تو ژى وەر بۇ من بېيىز

ل گەل تەمە نەكە شىين و تو بىگۈزىزە
قىنَا هوسا گەردىن ئازا من بىكۈزە

وا مەزانە^(۱)

خۆشەویستیت لە دل گەرمە وەکو ئاگر
ھەر دوو چاوت بە دژوارى بۇونە پىگەر
لە عىشقى تۆ من دەسقىم بە بىن ئاگر
يام ھەبۇو لەجىئى ئەويش بۇويە جىگەر

ۋىنەگەر نىم وىنەم گرتى لە ناو گۈنزاڭ
برىندار نىم لە عىشقى تۆ منم زامدار
غەمت ھىنا بۇو دلى من دلى بىن يار
عاشق نەبۇوم لەگەل تۆ يَا بۇ مە دلدار

ھەزار نەبۇوم تو پىت ووتەم ھەزارمى
چىت لە دلەكە پىت ووتەم بىزەرى
ئەقىندارى پىگەى سەخت و دژوارمى
كوسپى دل و ھەست و بىرۇ بىزەرى

خۆشتويىستم خۆشم ويستى تو بارى من
كەن پىسى ووتى كە بۇويە دلدارى من
لە دونيادا تۆ دل گەر و بىزەرى من
ھەر تۆى گيانە وەفادار و نازدارى من

^(۱) ئەف ھەلبەستە ل پىكىكەقتى (۱۹۹۱/۶/۲۶)، ل (زىوه - رۆزھەلاتن ڪوردستان) ھاتىيە
قەهاندن.

واش مەزانە بەسا کاری لەگەل کەسەن
بىمە دىلى وەکو كەوي ناو قەفەسىن
بى مەبەستىش نابىمە بەندت بۇ ھەوەسىن
نازانم گەن ۋانى دەلم پىن ئەحەسىن

فیقین فینن^(۱)

شیرینا من ب دل خوشی مه ئەفین کر
بەار نەبەوو کوتە گولا ژینى شین کر
شیرئ چینى ب پۇندىكىت خۆپىنى مه ب ھېقين کر
مەعنა شىعرى تە نەزانى چما تە خۆ لەن دىن کر

ئەو دلبەرا من دل بىرى ل ناڭ دەندا
ل گەل من بى ل گەل تەمە نابىم هندا
وەرە جانى بە ھەزىنە مەل و زەندا
وەعدا من هەر يا بەرى يە قەت ناشكىنە سۆزا و بەندا

من ھەر دەن ھۆ دلبەر و نارىنا من
دل و مىلاڭ ھەمى سۆتن تو دەرمان كە بىرینا من
گەر تو خەجى سىامەندم ئەزم فەرھاد شیرینا من
ئەز بى ژىنم ھەرتوي ھېقىن بە ژىنا من

من پەر دەن ھەر دەن چەقىن دەن دەن
ئەو سۆرەتن پەتى ژەخالا بەوو گولا گەش
ئەم سۆزدارىن دى تو وەرە ھېدى ب مەش
دەيل و بەندىم دى تو سەپىكە ۋى بەختى دەش

^(۱) ئەف ھەلبەستە ل پەتكەفتى (11/7/1991) ئ، ل (زىوه - رۆزھەلاتن ڪوردستان) ھاتىيە
قەھاندن.

بۆ ته دبیژم ل بەندیت شعری من هیقى کر
ژیو ڤینا ته ئەف ژینا خوهش من گورى کر
ئەڤینا ته ل ناڤ دلى من خوهى کر
سەبەب چىه بۆچى ته خۆل من کيچى کر

بۆ ته گولى تەھ ھیقىن سۆز و ڤینا
ئەو كەسە راکەقى دلى مەم و زىنا
تو پوو بەختى ھەمى فەرهاد و شىرينا
من کر پەيمان، من کرە سۆز بۆ ته ئينا

من باودە شىرى مە دۆتى دى مەھى
من باودە ۋىن سۆزا من دى تىڭەھى
گەر کيچى بۇوى ژئەقىرۇ پېشقە ببە كەھى
مە ھەف ۋىا ژ نىقا دلى بىئە بەلن فيقى گەھى

وئی ئەز قیام^(۱)

وئی ئەز قیام مەن ئەم و قیا
کۆسپە^(۲) و ئاستەنگ بۇونە چیا
ئىش و ژارى مە پېرىدىتن
ل سەر کولىت غەربىي يَا

ھەفقال ئىشام مەن ئەقىنە
ھەممى لەشى مەن بىرىنە
ئاگەھدارى ھەفقالى مەن
زېھر قىن ئىكىن ل مەن شىنە

ئەف ئەقىنە پىشىن چەند سالا
وەكى عاشقا دەف ھەفقالا
بىروم گرتىيىن رېكىا رەندى
بىيم ئىخسىرىنى سۆز بەتقالا

^(۱) ئەف ھەلبەستە ل رېكىكەفتى (۱۹۹۱/۷/۲۴) ئ، ل (زىوه - رۆزىھەلاتىن ڪوردىستانى) ھاتىيە ۋەھاندن.

^(۲) كۆسپە: رېڭرى، ئاستەنگ.

بۆ تە حەلام^(١)

ئەز گوش تەم وى رووکەن سەرگول
تەم ژمانن سەر قەن هناف و دل
تسازە شەین بەون کۆڤان و گول
بەون تازى داركەم و بابەل

ئەز نازانم جانا منى بەوچى سلى
ئەگەر ئەف دلە ئەقينە شيرينا من تو بلبلى
نەن دزانى جانا منى بەوچى سلى
تو دەرمانى ئەقى لەشى تىزى گولى

ئىرۇ خۇش بەوو كېمىك دلىن ۋىندارى من
تە گۇت بەللىن لاقى ئەسەر بىزارى من
من دەقى لەورا من گۇت تو يارى من
دى كىن كەنى ب تىرىت چاقا زامدارى من

پەيکى تە^(٢) هات نى پەر خۇشى وى خەبەردا
ئەم تابىينىن ژئەفرۇ پېتە كەپل و دەردا
كەول و ژان چو ئىيدى بەسە وان دىلەردا
دى پەر ۋەقىن بىن ھەممى دەمما ھەممى عەردا

^(١) ئەف ھەلبەستە ل رىكىكەقتى (٤/٨/١٩٩١) ئ، ل (زىوه- رۆزھەلاتىن ڪوردستانى) ھاتىيە ۋەھاندىن.

^(٢) ھنارتى.

دهه ماء يرقو من ئاه فينا خوئا خافتى
 ئاه دلىن پر كولى منه وي بزافتى
 كوسپهك ماه زن د لقينما من ته هه رافتى
 بهس فينا وي ئاه دلىن يى نخافتى

 ته دين كرم ته دل رهقى چاشف زالمى
 ئاه كرم بهندى ئاه فينى جانكا من دارى رمى
 كهندگى بوقهه دى بين حه لال ده زگرا من تو حاكمى
 كانى ئاه و رفز نه سيب بيتىن و بگاهه مى

 ل سهر ئاه فان ئيش و ڙانا ته ماه حكمه من بوق دانا
 كاهتمه تورو ئاه فين داريit دليت ڙانا
 هو ڙانا ئاه ز دى نشي، م دى پى رهفيي نم كوقانى
 ليشين ئاه ز دى بن ده رمان بوق ڙانا

 تو دله را دلىن منى شيرين كهلام^(١)
 ئاه فان رفزا ته نابينم بوق ته حه لام
 قه چهند ده مه چافه پيمه كانى وهلام^(٢)
 كانى دلىن كوت ته گرتى وختى دكوت بوق ته حه لام

 ته گوت من هيقى كر ڙنيشا دلىن پر كولى من
 بيژه دلى خوهش بخويينه بلبانى من
 من مزگينى بوق ته ئانى دل كولى من
 تو بوق منى و ئاه بوق ته مه هه فالى من

^(١) زمانى شيرين، ئاخفتى خوهش.

^(٢) بهرسف.

وئی سلافکر^(۱)

وئی سلافکر ل بـهـر پـهـنـجـهـرـی
دل و مـیـلـاـك ئـسـانـیـن دـهـرـی
بـوـچـی نـاهـیـیـی بـکـیـن وـهـغـهـرـی
رـوـزـلـ بـنـ عـهـقـرـی بـیـتـهـ دـهـرـی

وئی هـاـبـوـو زـهـنـدا نـازـکـ
مـنـ بـارـانـدـ بـوـ وـئـ رـوـنـدـکـ
سـهـرـ خـاتـرا لـیـقـیـنـ تـهـنـکـ
لـ منـ حـهـرـامـ هـهـمـیـ کـهـچـکـ

من دـیـتـ ئـهـوـ هـاتـ لـ منـ بـوـورـی
وـئـ سـلاـفـ کـرـ گـوـتـ ئـهـزـ گـوـورـی
گـوـتـ ئـهـزـمـ چـاـفـ نـیـرـگـزـ جـوـورـی
ئـهـزـمـ بـوـ تـهـ جـانـ وـ حـوـورـی

من گـوـتـ بـئـ تـهـ ئـهـزـمـ غـهـرـیـبـ
^(۲) ئـهـیـ دـلـبـهـراـ ژـیـرـ وـ نـهـجـیـبـ
^(۳) دـئـ تـهـ بـیـنـمـ وـهـخـتـهـکـ قـهـرـیـبـ
^(۱) کـهـنـگـیـ بـوـ مـنـ دـئـ بـئـ نـهـسـیـبـ

^(۱) ئەف ھەلبەستە ل رېكىكەفتى (1991/8/12)، ل (زىوهـ رۆزـھـەـلـاتـنـ كـوـرـدـسـتـانـ) ھـاتـيـهـ فـەـھـانـدـنـ.

^(۲) پـاـكـ.

^(۳) نـیـزـیـکـ.

من ئەو دىت گو چوویي بالا
 وئى جىل شوشتن دانە تاڭىن
 وئى ئىشدارەت دان ب قى چاڭىن
 گۆت ئەزبويكم تو زى زاڭىن

گۆت حەرامم بۇ ھەر كەسىن
^(٢) خوه نادەمە دەست ھەوھىنى
 ھەتقابىيەت رۆژا دەست رەسلىنى
 دى بىم كەوا ناف قەفەسىن

وئى گۆت وەرە ھەۋالى من
 ھۇئەسمەر و دەلالىن من
 تو چاڭ رەش و پېرىخالى من
 ب تىن تو يى ھەلالى من

^(١) نىزىك مەرقى، خزم.

^(٢) (دەست رەسىن) پەيچەكا فارسيه و رامانا (دەست گەھشتەن) دەدت.

دل نه‌رمى^(١)

تە حەلاندەم تە دل نه‌رمى
بکە برازاف تە دل گەرمى
ئەز وەزنا ھۆزانىن تەممە
پاھيىزە زىم سار و شەرمى

من تو دىتى چاھ غەمگىنى
بۇ چاھىين تە من كىرشىنى
نى ئەز عەبد و بەندى تەممە
بۇچى ناھەن مەن بېنى

كەانى وەعەدا ئەھىزى يىن
كەانى پۇزىلەن بزگارى يىن
تە ئەز گەرتەم قەت بەرنەدام
ب وان لىڭا وئى ئەنلىرى يىن

ھەرددەم بۇ تە دى كەم شىنى
تە ۋىير ناكەم ئەز ل ۋىنى
كەنگى تو مىھقانا مەن بۇوى
چارناقا مەن بەحرا ۋىنى

^(١) ئەف ھەلبەستە ل پىتكەقى (٢٠/٨/١٩٩١) ئ، ل (زىوه- پۇزەھەلاتن ڪوردىستان) ھاتىھ ۋەھاندى.

ئەف ناھىيەن تەمەن مەن ژىھەرن

مەن ب_____اوهەن (.....)^(۱)

ئەز شاعىرى وەصفا تەممە

ئەف چار عەقدە بۇ من فەرن

هەلبەستخانى ب خود ب قى شىۋەدى ۋالە ھىپلەيە،^(۱)

(١) وەمغەرا تە

تو بخیّر بچى ئەنی پەمبى
ئەف دلە ژى تىزى خەمبى

رۇنىدىكىن چاڭا بەس بىلە
دلەن خەلات بۇ من بەيىام

ھەتسەبىرا من و تە بىت
ھەتا ئەولى من قەتىت

وەغەرا تە بى خىر و خوهشى
تە دل گىرى و نافروشى

من تو دەقىن وەفادار بى
بەس بۇ دلەن من تو يار بى

دلەن مە يەن ئەقىن تىزى
ئەز و تونە برا ھەف ھەزى

تو پىر شەنگى پىر دەلالى
ل گەل ژىنا من تو ھەفالى

سۆز بىت سۆزا خۇنەشكىنيم
سەر قىن سۆزى ئەزدى مىنەم

١) ھەف ھەلبەستە ل ۋېتكەفتى (٢٦/٩/١٩٩١)، ل (زىوه - رۆزھەلاتن ڪوردىستان) ھاتىيە
قەهاندن.

گەرەری مە بىت بىزىنى
 سۆزا مە ناهىت گۆرىنى
 ژینا من تەف ژانى و ئىشە
 ۋىناتە بۇ من دل كېشە
 بۇچى ئەقىن تە ئەز كوشتم
 يى بىن كەسم ئەز بىن پاشتم
 ۋىن و ژيان چاھىن تەنە
 پشتا منى ناھىن تەنە
 تە وەغەر خىرەتە ناترسەم
 ھەمەن دەمدا دى ل تە پېرسەم
 نامىن زىم سارا فېرىكە
 ھەرسەن ناھىن خوه ژى تىكە
 ھينگى جابىن ئەزدى فېرىكەم
 دى ھۆزانا بۇ تە چېرىكەم
 ئومىدا من تىوپى جانى
 ئەز ئىخسەيرى تەنە خانى
 وي سىنگى وەك بىاغى سىلا
 ژىرناكەم شەرىەتقا لېقا
 شەف و رۆزا ل بىرا منىن
 دەمەت خۆشى و ژينا منىن
 ژمن دووكەفتى تو جىران بىوو
 ئېشادلى تۈپىن زان بىوو
 مە ئەقىن ئاكىر و پېيتن
 سەبىرا مە بۇ ھەف ناھىتن

ئەو دوو چاھيئن تە ئاگەن
 مە زىن و مەم ساخ ۋەكەرن

 خۆشتشيا من نەكەمى گرى
 دللى ب ئەۋەقىن قەت نامرى

 خەون و خەيال تۇي دلبەرئ
 ھەر وەك سۆزا مە يَا بەرى

 پاش چەند وختا تو بچى وارى
 دېمە دەف تە ھەرتۇ يارى

 ھەتا ئەزتىم بەلەنگازم
 سەر ئەھىنەتە دنمازم

 يىن دل پىرھىقى و داخمازم
 گەرمىيەنم دى تە خمازم

 دلبەستە چاھ ھەيە ئاھىنە
 ئەھىف دىر و پىك ئاھىنە

 تە دل كانىك ئاھىنە
 تو زى بۇقىمن وەك شەيرىنە

دئ گەھىنە داخازا^(١)

قى ئەقىنە دلى من حەلاند كرە بەفر
كۆڤان پىرن دل ژمە بىر

دناش زىكىدا جەن دلى كەفر دانى
بى دل كريين ژين ژمە بىر ب تالانى

تەف عەسمانى مە كر عەفر
بى رەوش بىوون تم دار و كەفر

دل و چاھىن مە بۇج بەستن
مە داخاز چارچاھىن مەستن

كۆسپە و ئاستەنگا دئ راکىن
وارى شىيرىن دئ ئاقا كىن

دئ هييت بەهارا سەر بەستا
دئ دەرىخىن سۆز و هەستا

دئ هىين رۆژىن كورد بۇ ژىنى
رۆژىن شادى و پىن كەنىنى

دلىن كوردا دئ بى ڙان بن
كەقنى بىرين دئ دەرمان بن

دئ دەرىخىن تەف فىلبازا
دئ گەھىنە خىر داخازا

^(١) تەف هەلبەستە ل پىتكەفتى (١٩٩١/١٠/١) ئ، ل (زىوه- رۆزھەلاتن كوردىستان) ھاتىھەندىن.

بەلەما شانسى^(١)

بۇوينە پالە دەگەل ڪارگەرا
دەگەل ئاوارە و دەرىدەرا
دا دويىر ڪەۋىن ڙىكەسەرا
ڙىلى دەرخىين ڦان ڪەدەرا

قىنى رېكىنى ڙى فايىدە نەدا
ئىيىش و ڙانىا دل بەرنەدا
بۆج نىرگەزا سەرھەل نەدا
دارا ڙىنما مە بەرنەدا

ئەقە خەيىالا ھەردەمنى
قايىھە سەرىيارى سەرخەمنى
كى دى دەرمان ڪت ئەلەمنى
كى دەرىاز ڪت قىن بەلەمنى

دلەن مە گەرت مەز و تەمما
بۇوين ھەلگەرت بارى خەما
مە دل بەحرا ئاافتى نەما
بۆج ناگەھىن چو بەرھەما

^(١) ئەف ھەلبەستە ل رېكىكەفتى (ئورمیي- پۈزەھەلاتىن ڪوردستان) 1991/10/18، ل (ئورمیي- پۈزەھەلاتىن ڪوردستان).

شیلان^(۱)

هەرئ ئەسەمەرتە پر دەقىيەم شیلانا من
نە تو فەکرى تو هەلبەست و ھۆزانا من
ب تىن تويى دى دەرئېخى كۆغانى من
ناقۇن تەيە ل سەرپەرئ ھۆزانا من

ب تىن توى بىۋت نىاز و ئاوازى
ناقۇن تەيە ل ناف ھىزا من د گازى
من دل داتە لەورا بۆ ھېشقى و داخازى
كەرتۇ نەبى كەس دلى من ناكەت پازى

مە بۇوراندىن سال و مەھىيەت ئەقىنىيەن
نەن شەف بەسە بلا بچىن رۇناھىن
بەندى بەسە كانى دەستپىيەكى شادىيە
قەيد و بەندا دى قەقىنىيەن دا بېينىن ئازادىيەن

ھەتا كەنگى دى ھوسا بىت ھەر دى نازى
بلا بەس بىت بارگارانى و شىنى و تازى
ئەم دى بەردىن ئەقان كۆتۈرۈن شىن و تازى
مە بىزاف كر ھەممى دلا دى كىن رازى

مە يَا خاندى دىرۋەكىا ژىن و ۋىيان

(۱) ئەف ھەلبەستە ل پىتكەفتى (۱۹۹۱/۱۱/۱۹) ئ، ل (ساردلو- پۇزەھەلاتىن كوردستانى)
ھاتىيە قەھاندن.

بلا بهس بیت غەریبیا قى ئیرانى
ھۆش و بىرى ھزى و رازى بارگرانى
ئەم دى ئاف دىن باغانى دلا ب ۋيانى

گاڭ و دەما ناڭ مەڙى و فكرا منى
پۆزى خەيال، شەقىن تارى ل خەونا منى
گەر عاشقەم ھەرتۈرىكا ۋىنا منى
تو ئامانجى، سەتىّرا گەشا ڙىنا منى

توجارین^(۱) شوپهش^(۲)

چووم زاخ—ؤيىن زقريي—ه دواز—دزه
ھەر ھەقالەك من ژى پرسى ژ نيقا دلى خۇ عاجزە

من ژى پرسىن چما خەلک ئيرۆ ھوسا نە پازىيە
ئەوان گۆتن ئەوى بەدكار^(۳) ئيرۆ ژ مللەت را قاچىيە

پەشيمانى و ئاخ و خەوهى كەتن دلان
بارى مەزن يى پر گران كەت سەر ملان

باودر نەما كەس ل كەس تىنابەرى
ژ بۇونا دىزىا ھندەك دېيىن دى كىن شەپى

لى پر مخابن بۇ ۋان شەھيدىن كۈمە داي
مانە حەيفە ئىش و رەنجا مە بىدن بای

مە گۆت خەوهى ئىدى كورد ژى ھەممى ئىكىن
مە نەزانى جەن ئاغا دى ۋان حزىا بۇ مە چىكىن

قى وەلاتى ھندەك ئاغا و عەشيرلى بۇون
ئەو كراسە كەلەك حزب تىدا چىيى وون

كەتن شۇلىن تەھ توجارين ناف شوپەشى
پارە كۆمكىر سەرى مللەت ئىخست ھەشى

^(۱) بازىگانىن.

^(۲) ئەف ھەلبەستە ل پىكەكتى (۱۹۹۱/۱۱/۲۰) ئ، ل (ساردلۇ - رۆزھەلاتىن ڪوردىستانى)

ھاتىيە قەھاندىن.

^(۳) كەسانىن نەباش.

هندەك ھەنە ئەو نانیزون مافى میلەت
بۇونە رېڭەر نەھیلانە بۇ مە قىمەت
ھەر كەس ئىرۆ ببىتە دى ناكەۋىتە راستە رېكىن
حەقى مللەت ژى بىتىن بىدەنە حوكىمى سىپىتىكى

پی پاست بگرن^(۱)

هیشتا زستان کەمیک مابوو
باس و خواستیک لە ئارا بسوو
دیمهن بە چەشنبیک گەفرابوو
راپەرینیک سازدرا بسوو

وا دەزان را دەبىز زووبىن
دەبىز کەورديش لەسەر خۆبىن
چۈن چارەنۋوس بىن ئاسقۇ بىن
بۇقى بەھار وا سىن پۇوبىن

ھەندىلەك دەلىخوش بەھارە
دوزمن کەمە و دۆست ھەزارە
ھەممۇ شەتىئە ئەكەين چارە
گەر چى مەبەست بەس دىنارە

ئەي بەرپرس و گشت مەسئولان
ئىتىر بەس كەن كارى گىرفان
وەرنەمەوە سەرپىگەي وىيىزدان
تا گەل نەكەت نەفرەت لىيان

^(۱) ئەف ھەلبەستە ل پىتكەفتى (۲۶/۱۱/۱۹۹۱) ئ، ل (زىوه- پۆزەھەلاتىن ڪوردستانى) ھاتىيە
قەھاندن.

پەنگە خۆش بى گەر وەھا بى
با میلادتیش دەركەرا بى
بۆیان وابى دار لە کا بى
ھەر بیپروشەن ھەر چى مابى

کورده تاکەی بى خەیالى
ئىتەربەمیە دەست بەتالى
رى پاست بگەرن بە ھەۋالى
ئەگەر راستە و شىر حەلاڭى

مووسا و نهرين^(۱)

بۇ تە بىزىم كچى نەرين

مووسا پى پىتن بۇ تە ئەرين^(۲)

بۇچى ئەقىن تە كر خەيال

دلەن تىزى تە كر بەتال

ل ئەقىن تە بۇج سا لىك

ئەو دلەن ساخ تىزى كولك

ئەو مووسا و تو نەرين بىووى

ئەو فەرھاد و تو نەرين بىووى

ئەو دەرمان و تو بىرين بىووى

نى ئەو زىن و تو ئەقىن بىووى

چىووى دەۋىكى موسا هەتى

ل ناف ھەزىز و بىرا كوشتى

چماتە گەرت رېكىافىلا

چ ئەقىن تە زۇو ھەپلا

تە گۆت مووسا تو سەرسورى

زېر قىن ئىكىن قىت بىورى

^(۱) ئەف ھەلبەستە ل رېكىكهفتى (۱۲/۱۲/۱۹۹۱) ئ، ل (زىوه- رۇزىھەلاقىن ڪوردىستانى) ھاتىيە
فەھاندىن.

^(۲) پۇندىك.

دلى من^(١)

ئەز بى زەوچىم يى بى سەما
يى بى پەنگەم گاف و دەمما
كەسەن بۆ كەس وەفانەما
دلى دى كەم جانتى خەما

ھەر دل ڪولم بارگارانم
نەھەلبەستم نەھۆزانم
نە يى لال بۇوم، بى زمانم
لەورا ئەز دل پىرى ۋانىم

نەبۇوم ھەۋالى ئەقىنى
من نە گرتىھ رېكَا ۋىنى
دلى دى كەم بەحرا خوينى
دى كەم خانىن بەھى و شىنى

ئەز بى ھەۋالىم بى ھۆگر
بى خانى و مالىم بى ئاگر
پشتى چەند سالاً مەج كر
ھەيفە ئىرۇ بىيىن رېڭر

زىھەر ۋان ڙانا ئەزى گۈزىم
فەرىم زۇرن نەش يېم بىيىم

^(١) ئەف ھەلبەسته ل رېكىكەقتى (٢٤/٣/١٩٩٢) ئى، ل (زىوه - رۆزھەلاتن ڪوردستان) ھاتىھ
قەھاندن.

کۆڤان پرێن هەلنا پیژم

تم نەخۆشیا ئەز دئ چیژم^(١)

هەزدە سالا مام ل ئیرانی
ب ھیشیا زینی و لە علیخانی
ئەوین چەند سالا ژفانی
چ بکەم فەلەك نەسیب کانی

دئ نام کەممى.

بارزانی^(۱)

دیاری بوقتە گیان بارزانی
 خەلات ژتە را ژیان بئەرزانی
 هەرتو ھیشى و ئۆمیيەدا کوردانى
 بوق دوزمنى ژەھرى و ژەمەپا دەرمانى
 ماج ھەيىھ پېشترل جانى
 ئەۋۇزى دیارى بوقتە گیان بارزانى
 چەند شەق و رۇزا تە بەن نەدا
 ج ئاگرا ژتە را تىيەن نەدا
 تە ھەرپى بوق گورگانەدا
 بکەقىن ناف پەزى مەدا
 تو ھەر ماي ھەشيار وەك شەقانى
 ھزار سلاف بوقتە بن بارزانى
 مصتەفا ئەھى نەخشى کولايى
 تو دناف دلى کوردە ھەما
 دل تە کەروارى ئەھىزىنى
 ژان و ئىيىش تىيەدا نەھەما
 مصتەفات تو سەتريي تىيىزى
 کەفتى چەقاپى دوزمىنى
 خەنجەرا جەرگى نەھياران
 ژىيەك بىزاندى و ھنجەنى
 مصتەفا ئەھى بەھرا مەندۇق

(۱)

پان و کویر و بئن کنار
 سه ده قیمت گورگ و به رازا
 به حرا مهند ناکه هن مرار
 ماله تئن خو دمزی و هردکه تئن
 دا به ثیتن سه ریخ و
 نابیتن گی رفو ل پیکه ن
 دئ گه هی تن مافن خو
 دوهی همه می و هلاقن من هه زیا
 همه می چیا سئ جارا چه میان و رابونون
 خر پیباریت مه شیلی بیونون
 کانییت کو فاندا ده ری وون
 نه که وا خاند، نه خوناچه ک
 ل گولیت به ارا مه باری
 زاروییت مه هندی گه ریان
 نه گول دیتن، نه تابیتا ته یا پیروز
 چیا گه پمی ته ل غورپیهت و غه ریبیا
 مایا...^(۱) بئن خودان و دیاری
 لمهوا حه تا به فرا مه ژی
 کراسی رهش کره بھر خو...^(۲) و پاش باری

^(۱) هه لبه ستانی قاله هیلاه.

^(۲) هه لبه ستانی قاله هیلاه.

دوژمن بزانه^(۱)

دوژمن بزانه کا دئ چ بیژرم
ئەز پیش مەرگەن پارتیمە نە گیژرم
ئەگەر خۆشى ل سەر قى ئاخى نەرپىژرم
بزانە نە مەردەم پەر دل قپىژرم

خودايىن مەزن بۇ تە گەلەك شاکرم
کو تە ئەز ژپارتى ئەزمار كرم
ئەنەھدى من دايىه بارزان و ئەدرىس نابىرم
ئەگەر من بىرى بزانە ڪافرم

^(۱) مېزروويا ۋەھاندنا قىن ھەلبەستى نە ھاتىيە نقىسىن.

شاخ^(۱)

شیری ڦان شاخ و نه ڦاڻ
دوڙمنی زهڻیا ممه ک ڦیلا
ڏهڻان دن ئههوي داع ويرا
نانی ممه دهینای سهه رس ڦیلا
ممه نهه زانی، ممه نهه شیا
وهه لئن ب ساناهی ممه ه ڦیلا
ڪانیا ممه ڙین ڙئ ڦهه خوارن
ههه پفتی و ئاقا وئ ش ڦیلا
ئهه ڦرۆکه ڙین ا بلا ههه زه
گهه میا وئ کهه تی پ ڦیلا
زهڻیا بهه ری نیشانکری
ل چهوار په خا خیچ ک بری

(۱) میڙوویا ڦههاندنا ڦئ ههه بههستن نههاتیه نهیسین.

(٢١) کانى

ئەقىرق كانى من ل وئى بۇزى
 پېر ز خۆشى و دەنگە پەنگە
 قىبىگە وهىزىن بويكە كوردا
 ئەمە دەلا لا شۇخ و شەنگە
 دا بۇقىيىزىم نارىندا خەوه
 ئەمە نارىندا تىرىزىرەن
 دا بۇقىيىزىم دەرد و ژاندا
 ئەزىز هار و گىيز و دىين
 كانى كەمە بۇچى ناخوين
 كانى وارىتەن كەنگەن
 ئەقىرق بۇچى هوين بىن دەنگەن
 دى كەنگە خۆش كەن دلى
 دا بىيىنەن كەن ج و لەوان
 مەل بە مەل بىيىنە شاهىن
 بىش كەيىنەم ژان و ئىش
 لە من حەقاڭا ساھىن

(٢) مىزروويا قەھاندنا قىن ھەلبەستىن نەھاتىيە نېيىسىن.

دەس ھەلیمن کوردهوار
ل سەر چیاين پەرژ خوين
دا ھاوار گەم دلەك سووتى
ھەر بىزى سەربەستى و ۋىن

عهورین پەش^(١)

عهورین پەش نە قچقچن نە گۆرژن ئىیدى بەسە
 گول سۆسنا نە رېزینن پەزمور نەكەن ئىیدى بەسە
 تاڭىن تەھيرۈك زو... دەرىازىن زوو.....^(٢)
 كوردستانا بريندارە نە ئىشىن ئىیدى بەسە
 بەسە شامى تەھۈر مىزە نەكە دەنگى
 قىزىن كەزى ونداكىن بەزازا خۇرۇتىن بەنگى
 دجلە و فۇرات پەجا دەكم نە خولخلۇن نەكەن هەوار
 كوردستانا من مادەم گىرتىيە نە ئىشىن ئىیدى بەسە
 بەرفا سپى نەبارە نەكە توفان و هوئىزە
 كوردىن من بى ستارن نە رەنجىنە ئىیدى بەسە
 بومبىن ناپالىم ھوون ل عوسمانى بەر ژىر نەبن
 كوردستانا من جنهتە نە شەوتىين ئىیدى بەسە

(١) مېڭۈۋىيا قەھاندنا قىن ھەلبەستىن نە ھاتىيە ئىخىسىن.

(٢) ھەلبەستخانى قالە ھىللايە.

(٣) ھەلبەستخانى قالە ھىللايە.

دلن بریندار^(۱)

ژیهـر ئـیش و ژـانا منـجـ حـالـ نـینـهـ
ئـهـی دـخـتـورـ وـهـدـهـ دـهـرـدـمـ بـبـیـنـهـ
تـوـ دـهـسـتـمـ نـهـگـرـهـ دـلـمـ بـرـینـهـ
ئـهـزـ بـهـخـتـنـ تـهـمـهـ تـوـ زـوـ بـکـهـوـینـهـ

من دـیـتـنـهـ بـرـینـ وـهـکـیـ ـفـانـ غـهـدـارـ
دلـ لـ منـ کـونـ بـوـوـ جـگـهـ رـهـاتـهـ خـوارـ
لـ خـلـکـنـ زـیـدـهـ دـبـنـ هـهـرـ کـهـسـیـنـ دـلـدـارـ
بـهـسـ ئـهـزـمـ نـهـخـوـشـ بـنـ کـهـسـ وـهـزارـ

دـخـتـوـرـاـ لـ سـهـرـ دـهـرـدـیـنـ مـنـ کـرـنـهـ تـهـکـبـیرـ
جـ دـهـرـمـانـ نـهـدـیـتـنـ نـهـ لـ نـیـزـیـکـ نـهـ لـ دـوـیرـ
جـهـرـگـ هـهـرـشـیـ هـهـزـارـ وـغـهـمـ گـیـرـ
رـوـژـ بـ رـوـژـ زـیـدـهـ دـبـنـ کـوـلـ وـتـوـپـ وـتـیـرـ

ژـیـهـرـ دـهـرـ وـئـهـلـمـ وـجـهـفـایـاـ ئـهـزـ گـیـژـمـ
لـنـ کـهـسـنـ نـابـیـنـمـ حـالـنـ خـوـ بـوـ بـیـژـمـ
لـنـ نـکـارـمـ کـهـلـاـ دـلـنـ خـوـ بـرـیـژـمـ

یـاـ رـهـبـ جـ بـیـژـمـ جـ هـاتـ سـهـرـیـ مـنـ
رـوـژـ بـ رـوـژـ زـیـدـهـ دـبـنـ ئـهـلـمـ وـ دـهـرـدـیـنـ مـنـ
قـهـیـ ئـهـمـرـ ئـهـقـهـیـ حـهـسـکـرـنـاـ رـهـبـنـ مـنـ
مـنـ گـهـلـهـکـ پـیـخـوـشـهـ ئـهـوـچـ بـکـهـ ژـ مـنـ

^(۱) مـیـژـوـوـیـاـ فـهـهـانـدـنـاـ قـنـ هـهـلـبـهـسـتـنـ نـهـ هـاتـیـهـ نـقـیـسـینـ.

ئەم شاگرдин^(١)

ئەم شاگرдин ئەم شاگرдин
دئ پیش-شەچین دئ پیش-کەفین
ب خواندن دئ سەرکەفین
ب زانین-ئ دئ رزگار بین

دئ پیش-شەچین دئ پیش-کەفین
دئ سەرکەفین دئ رزگار بین

فند و شەملا دئ هەلکەین
دئ هەر هەلکەین دئ هەر هەلکەین
بۆ زاروکا شەقى رۆن کەين
دەشت و چيا هەر دئ رۆن کەين

دئ پیش-شەچین دئ پیش-کەفین
دئ سەرکەفین دئ رزگار بین

چرايىن ژينى دئ گەش کەين
ئاستەنگا ل بەر وان خوهش کەين
ئەم شاگردين گەنج و ژىرىن
خويىن دەۋان و رەوشەنبىرىن

دئ پیش-شەچين دئ پیش-کەفين
دئ سەرکەفين دئ رزگار بين

^(١) مېزروپيا قەھانىدا قىن ھەلبەستى نەھاتىيە نېيىسىن.

ئەم دى خوينين ئەم دى خوينين
 هۆزاندا دى هەر قەھەۋىنین
 بىر و هىزرا دى جەمەينىن
 ھەممى رەنگا دى لېك ئىنин
 دى پىشىھەچىن دى پىشىھەقىن
 دى سەركەھقىن دى رىزگار بىن

قەسەيت مەزنا دى هەر بىزىن
 خوينا سۆر دى پىدا رېزىن
 جەرگ و دلا پىئى برىزىن
 شاگىدىنۇ ھوين ھەربىزىن
 دى پىشىھەچىن دى پىشىھەقىن
 دى سەركەھقىن دى رىزگار بىن

رۇندىكىت چاقا دى دەرىنلىن
 ل سەر كاغەزا دى خەملەنلىن
 رەنگىن گولا لى نەقشىنلىن
 نىرگىزا دى لى رەشىنلىن
 دى پىشىھەچىن دى پىشىھەقىن
 دى سەركەھقىن دى رىزگار بىن

زارۇكىت چەلەنگ ل پىشىيا تەيە
 جەھل و نەزانىن دوزمنى تەيە
 شاگىرد و قەلەم تفەنگا تەيە
 وەلاتىن خوهش سەنگەرا تەيە
 دى پىشىھەچىن دى پىشىھەقىن
 دى سەركەھقىن دى رىزگار بىن

براین ۆ ئەف دۆزامەیە
وەلات ل بەر چاڤنەمەیە
ھەر زانیین ئۆمیّدا مەیە
خوھنەن ڙى ئارمانجا مەیە

دئ پیش چەجین دئ پیش کەھین
دئ سەرکەھین دئ پزگار بین

هەوارەك بۆ خانی^(١)

سـوـوتـيـنـ کـوـرـدـاـنـىـ دـلـوـ

ئـهـقـرـوـ نـهـ زـيـنـ دـاـنـىـ دـلـوـ

سـهـرـيـهـسـتـمـ، کـوـرـدـمـ ئـازـادـمـ

تـوـبـيـزـهـقـهـ خـانـىـ دـلـوـ

گـازـىـ بـكـهـ خـانـىـ بـبـيـنـتـ

خـوـهـشـ مـلـلـهـتـنـ خـوـهـ دـحـهـبـيـنـتـ

ئـالـاـيـاـ زـيـنـاـ سـهـرـفـيـرـاـزـ

لـ جـيـهـ اـنـىـ دـاـ دـهـزـيـنـتـ

داـ نـهـبـيـزـنـ کـوـ كـرـمـاـنـجـينـ

بـىـنـ هـيـثـىـ وـبـىـنـ ئـارـمـاـنـجـينـ

سـسـتـ وـخـافـ وـدـادـ کـهـفـتـيـنـهـ

ئـهـمـ بـ بـرـيـنـاـ نـهـزـانـ بـيـنـ

قـهـدـرـىـ قـهـلـهـمـىـ مـهـ زـانـيـهـ

بـاـوـهـرـىـ مـهـ پـىـنـ ئـانـيـهـ

بـرـنـوـ وـ قـهـلـهـمـ هـهـقـالـ بـيـنـ

ئـهـفـ شـوـرـهـشـهـ پـىـنـ رـاـبـيـنـهـ

دـىـ هـاـ وـ زـيـنـ بـ خـانـىـ

بـهـأـيـهـ زـانـيـهـ نـهـ زـانـىـ

^(١) مـيـزـوـوـيـاـ قـهـهـانـدـنـاـ قـىـنـ هـهـلـبـهـسـتـنـ نـهـهـاتـيـهـ نـقـيـسـيـنـ.

زانین و هونهه دوو چهه
پیتھیهه ست ریکا کاروانی

کاروانی ریکا اشنه ژینی
ریکا مامه سووره ژ خوینی
دا ب گهه هینه پاشهه پروزی
پر ژ خوشی و تیهه رئهه قینی

خانی بیههه زین و مامه
بههیلن گههه رین و خههه
نامههه ورۆزا سالا شنه سالا
پیگههه هاندی زین بتو مامه

پاشههند

۳۱۹

(١)

سخن گولوا لاری

سۆرگول من نه فرو بای وە ماي
ئەرىت بوجىي بىر رەنگە دە ماي

ھە مەلت نېرگۈزىتە لە ھېباي
ھە سۆرگول مايى نە ئاقداي

* * *

چۈرىمە ناف باخۇو ھە ودىت سۆرگول
لەھىت ھە مەلت ئەرپەنگىت گول

سۆرگول من بې تىتە دە كول
لە سە ناخويىت لە دە بىلدە

* * *

سۆرگول من بوجىي مايى بىر رەوش
كائىت نە - نابىنەم وان كولىن لە شە
كائى نە دېپىنا لەند بە زەۋە دەھوھىش
ھەما بەھەت نە بې تىتە مايى بەھىش

* * *

سۆرگولتە بوجىي لە - نە قىندا - م
كەپە - تە نە - لە - دە بىندا - م
ما تىزاتتە بېر ئاپۇ دە كۆفان
زەپە - دەلىت سووچى لە - دە نام

* * *

چا نه قروله زونه دی که ت
نیز اگران بھاد به که ت
ل لکه مهند دل ره قاوی به خات
نا هیان ب من بکه فت ره ت

* * *

دیت تو وهره ساف که دلکه بزنی
دا به من زجو که من بزینه خونی
دانم پیکنه ب هوئی لهه - بزینه
دیانه که بر شانازی و شه فیز

* * *

ل - تو بجت لهه غال لهه فیفا
دیت نه تاقدم ب پوندکیت چافا
دارنگ طریت زوان بهندو دافا
به لکه ببے بیانے و بیم زافا

* * *

۱۹۷۷/۱۱/۱۷

شامنو

حکیم

(۲)

«کەزیانەنگەل ناچ وە لائى»

اھم

جۇرم بۇ شارىت : اخو ئاپرىتە يال
ئە وەھىلە و خابىرى مىزفە لاد
ئېراھىم خەلبە دەردا دەلات
وەلى لەھەر دود پۇبايىت بەھەر قەلەھە قال

جۇرم بۇ دەھوتا جوانە و پەنلىق
ئە وانە سەھانگەھىتە خۇنى و خەنە
لە لە سەھانگە دەسلىقاب نەفەن
پەقىت كۆرتە کاب بەردا دەرىنە

لەھىتم دى ئامىدىپا ھەر خوش
زىبە - دى زەدەشىن بۇ مە مەندە تەھۋىش
ئە دەكە لەھا كەقىنە دەدلاڭ و بەرەۋەشىن
ما بۇم بىت بىرە سەددادىعەتل دەھۇش

جۇرمە با ئەزىزىتە خەنە لەھە دەلىرىتە
بۇمە كوردا ئازەھەل زېقىد زەپىزىتە
لەنە دەھە قالە دەھە ئاگلۇ ئەزىزىتە
لەھە بۇم دەكتە بىزافە دە خەزىزىتە

زفرم بچو ئاکەم د شەيخاناجات
ئەدەھەر دەر دەر بارچە کەن گەر دەمان
ئەلکو اکری کە بىف دەپەران
لەوانە لەھافىنەھېتى بىعە تىق و قىبان

❀ ❀ ❀

چۈدم سولە عىانىتە لەھەن جۈران
شەنقا! سەنگ لەناف بەھەدىيان
دەر بەزىخان و ھوارىتە دوكان
مە سىلەفتە كە كە بىف و سەما و دېلىز

❀ ❀ ❀

سەرەتە فار لە ڈام بەرەرە دەزدەر
لەل لەل لەل لەل ھۇمانا بىر قۇزى
لەكە رۆقىت بۇنە بىڭارى نەمەرۇز
رۆز لەھەلات قەت نە مالى ئارى دەنۈزى

❀ ❀ ❀

گە ڈام بىر قە لەھە دەزائى قىزىدا
صەلە بىجا سەرسۇر و كەقىنە دار
بۇنە لەئە خۇ شۇرىنى ئىرىن بىھا
جىچ كە ڈانەل خۇرى بولىدە لەئاراد

❀ ❀ ❀

حەنىقىت چۈدم سارە خەنلىقىتى
چەن كە بىف و سانازى و كە قىزى
بۇ زاردەكىتە كوردا توھە - تىنە
ئەنەھىنە دەكە مەم دەنېتىتە

(٣)

١٩٥٥/٦/٢٢
زاخو

« لەھە فاھىە منے »

لەھە لەھە فاھىە دەنام
 زېھەر تەنە نەزە دېنە وھام
 ھەزىش و دەردو كومانم
 زېھەر تەنە دەك بېيند ارم
 دىركەم ئىتە نەھە لەھە فاھىە

*

لەھە فاھىە منە چەند سېرىيەت
 دەنام تو دەك بېيند
 ھۆنكە تو دەك من نابېيەت
 لەھە فاھىە من نابېيەت
 مەم زېھەر تەنە نەھە دەلەك

*

لەھە فاھىە دەلەك خۇشى و زېرىش
 بىلەت لەزىدە لەھارە دېتە
 بەرەق بىع بىع بىغىتە سېرىيەت
 حۇ لەھاتە نە دەگۈلەنە سېرىيەت
 لەھە فاھىە سېرىيەت دەپەھە مەلە

*

(۴)

کل قو شیخنے

کو تر کا یہ ر نہ قینت
کولیلما باعث دینت
کہ فو کامنے تو مافے شیخنے
تو نایکے چہ نہ سرینت

کہ مکم زہ رو شینٹائی
لئے من یہ نہ دھلائی

من دیتی لہ - کہ فری
گران بھائی وہل دوڑی

تم نگہ دھریت دھونت
لگہ د ہوم جو سہ رانے

جاذ
من کھوکھ دبیت لدھنی ماری
منا خلاجی کہ نہ نہ باری

دوستے باز فٹا بھٹک پیدا
دی رابے نہی بیر بیتے

کہ غولے ملکیتی لہ رائی
ده ما لھا کہ سے وی داٹی

تو کہ فو کا ب نہ فس وھالم
وہ ک شافا کانیا نہ لاد لے

خوبی دھلائی کوکھ دھلائی
تو وی کہ فو کا سہ فری
سونو دھنے نگے گرو فری

کہ فو شیخنے لفڑی نوزانی
من دیت فری یہود لیقانی

پوچھ دلت ہوم جو نزاری
گوچے دھرہ لہ - تو باری

- ہو کہ فو شیخنے کیقیتے
لناک من چہ نہ فو شنے قیتے

نیچر مان جوں چوں رانے
ھنیتی لہ درتے برا فتے

۱۹۵۰/۸/۲۷

حمسه

ر اجنو

(٥)

سەرخىز ئەقىرىئاڭ

نېڭزادە تو ھەرگۈلەت
 تو شىنى بىي لەردى مانىتە
 نۇردى بوجى تۆ دەلەكولى
 تە سودتنە لەنە جەڭ و دل

نېڭزادەن ھەندىپتە خەشى
 سەرىنادىن تۆ چاڭ دەشى
 دەلاتە تۆ ھەندى بىرە دشى
 تە كۆستەن تەنەنە خەنە دكولە

نېڭزادەن تۆ تېنەنەتىن
 من دىتسو دەكە لەتاڭىتىن
 كۈنەيەلە بولۇي گاڭىتىن
 تە دىتە كەن دەلە بىبىلە

ھە - دېرىم تە نېڭزادە
 تۆ دەلە لەنارە كامىزىتە
 ھەرا خۇزمۇن تە دىزىتە
 ھە - تۆن نېڭزادە ھەرگۈلە

چه نه شرم ب دلوقات
بو من تو کار دیانی
لته دک عه شق و فیانی
نیرگز اخناف گرفت دست

تو نیرگز ا لف هری
دنه هایم د ہونھوھوی
بھر - بو که تین ناق کوف
ذن ائم بوجی مایے ل

ده ما هایم ویت بھائی
نیرگز من دیت لوف هناری
شیشم به سها داری
من دیت نیرگز تیز خمل

گه هایم وان گه غنه وان
نیرگز گهش بو وله جاران
لن باری بس فرو بانے
نیرگز دربو وہ کی قلفل

سید علی
علی

(٦)

لکپلر ۴۴۳-

خرانم بوره و بیژم نئی دلبه رئی
تە نئه زکوستم هە لەنەم سرینا لیت مە کە
ھندی لەنام دگە ریام لویی مە فە رئی
من نئه قىندارا خۇ نە دیت دە کە بە ری
کە تۈم بەندو دا ما دىئە رە ئەنە كە ری
نە ئیام گولە دە رەبىت خوبىتىم دە ری

* * *

دلبه رئی بۇ پە دەناتە دە، نە قىندارم
ما ناز انىتە زېبە، تە دە بىرىندارم

چونكە ھېئاف و شۇق و كولە و كوفانم
زېبە - سۆرگۈلە سرنبە نە زەن و لەنام
ھەنە خۇشىم نە قىدەكە بېت دە رەمانم
چونكە دلبه رئی زەنە نە زەن دەنام

* * *

دلبه - تۇزىزىزلا لە شە لەناف ھېبا
تۇزىزىز ھە مەتە دەنار دەنگە بىا

ھە، توي نازما شەپاڭ لەناف زەربىا
ھە - دە خوبىت دە لە بلېلىتى ئىقارىا

كەنە چاكە و ناخوينت لە - كەنە
لە ئەچىر بەلەم تە دلى من نە قىۋە سۆرپا

* * *

دلبه - کولیلیغا لیاف یه م ر باغاف -
 نه نه یه نه سالنه - لنه دم فیا خ
 ما نز اخنه بیتی ته نازیم ل جهرا ف -
 سو رگول، لیاف بانجی هون و هوای
 هنگو نه هونینا لیاف به فرا زونای
 دل کود و برینم بو من تو ده - ما ف

* * *

هندی دم کازی و گا دیرینا و سه دله وا -
 همه - تینه من نه هر و دو پیشک د کوره ما -
 کاف ده و هه فالیت هوندان سو ساوه ما -
 همه دی بالین بین پیشی نے يا -
 دی هه ریت چاره ک دی بومن شرین به ها -
 سیکانه قراره لب - من بست به روا

* * *

دا زیر بیم و ان ده دو هه سیت کران
 دا بگه لم دلبه را هو و هکه بھا - ان
 دا بیروز کم جه رنا هه عال و هه قاران
 دا سیکنه بکینه که بیت د خوش و همین
 بیت یه ک و هک لهی دلدار و دلبه ران
 شرین دریانه ل سه ره سند و کامه ران

* * *

١٩٧٨ / ٤٤

احسن
حل

(٧)

لەندى من دخوازى ناد دا و با با
 لەندى بىرئىت قىت ناد جى جا با با
 كەندى شەنخ و مەلا دو تەقە شە دەپا با
 بۇ من قەگىرنە مە لەرا خۇ ناد م

*

من نە قىت نە و كورىت ئاغاد بەڭا
 ازى نام پارە دىزىر و جىڭا
 بوان باخچىت گولە دىكولە جىڭە سا
 ئۆزى نە قىت بۇ وان قەت ناد

*

من نە قىت كورىت نە ئان وە زىرا
 كە - عن بىرەن بەر خەبىخە دە شىرا
 من تەرىدەن بېقەيدى دىز بېرىزى
 نە قىت نە قىنى بۇ وان با ناد م

*

من نە قىت كورىت شەنخ و مەلا
 كە - من بىرەن بەر ئاكىر دە بەك
 لەر من را بېتەن سالا فەلا
 يەك گوتىقى دوان را كەن ز ناد م

*

من نه قیمت کورت فاذا زه نگلینا
گه - من بیخن بەر تائی و مە گینا
نه ھینام وەک بایەم و ذینا
دی خوینا خو یاموزوی تاقدم

له نـ قـهـ تـ سـ نـ اـ کـ بـوـیـ بـیـ بـهـ خـتـیـ
چـهـ لـذـ بـیـنـهـ مـنـ بـزـوـرـ دـارـیـ وـرـهـ خـتـیـ
ھـوـجـاـ نـاـمـ بـوـیـلـیـتـ لـهـ وـیـ تـهـ خـتـیـ
بـاـلـ بـرـمـ بـزـوـرـیـ سـنـیـ نـاـمـ

من دـقـیـتـ هـهـ دـهـ وـ هـوـرـتـاـھـهـ زـارـ
بـنـ ھـیـ لـمـ بـیـتـ نـهـ دـیـارـ
گـهـ بـجـمـ بـزـهـ هـدـاـ کـوـرـهـ مـاـ
تـاـگـرـتـ نـهـ قـیـنـتـ دـیـ لـگـهـ لـھـ لـھـ لـمـ

نه ھـینـامـ نـهـ ھـروـ بـاـ ژـمـنـتـهـ
بـهـ رـهـ وـهـ نـهـ زـکـرـمـ کـهـ وـگـیـتـهـ
سـهـ وـعـاـ مـنـ روـلـهـنـهـ وـهـ لـ گـوـلـاـخـتـهـ
نهـ قـیـنـتـ نـهـ قـیـنـتـ دـیـ لـگـهـ لـ ہـ رـیـسـمـ

۱۸۵۸ / ۸ / ۱۸۹۰

شـ

(۸)

کلار فی چیا

۱۵/۰۹/۲۰۲۰
بایخو

که و :

کائے نه و چیاسته لهه حال نه ویت تری دوك و نهال
 کائے نه و کانیت ده لاله دا زت نه خوین یاما زه لاله
 کائے نه و نیزنت شه باله دا لگه دان بیم خوزن لهه فال
 کائے نه و که قوئن یور زمال کائے نه و دیس و هله لاله
 نه و برا اکمه شینریال دایکه بیم وله لهه سال

چیا :

بو ٹان که وایه لهه شیم نه ز چیا یه بے فرم
 ھوند کولا یتے برو فیتم کائے روڑا وانه بیتم
 یبه رکه وکه دل برسیتم که پر گلر و ھارو دیتم
 بو نه رلعادی کارا چریتم ربو نه میتے سی شیم
 رہ وشا کور دستانا رہ نگیتم نه ز چیا که سل و شیم

که و :

ریفیگ لردہ شتا و چیا نہیں نه ز که دم که دی نوزام
 به تیتی ته عنه د داما نم سی هفافتے جهات کو دانم
 نه قینداری گول شلیلا نم یاریت نیزرا ھه د دانم
 لذات بفری لہ شاخانم لھه قائل چو گولا ھانم
 نه ریم دام بیسانم لی بیو ل ھوبن وزیستانم

چیا :

لهه که و که دی که زار طاچ سو فر و دک لهه جار
 بفره د لیاف ھول د بیار بگه ره لیاف ھول د بیار

(٩)

مومن

١٩٧٨-١١-٢

مودعیت یاریه ک بقیه یاریه

ئە قرو دە تە دىرىم خۇستە خىتە
 چە وابۇ تە بىعىنم دىارىيەت
 دا بىنەت يارقىتە مە وئىرىتە
 دا منى ئېپىزە كە ئە لە غەرېتە

* * *

لە مزام بى جەم دىارىتە
 قە فەتكە گول و نىزىزىتە بىمارىتە
 يات قىنادىتە خۇيەتە كە ئە
 يان پەھوشا وەلاتە ئە قىنارىتە

* * *

بى جەم يارىتە چە وابىشىم
 تە فەتكە ئە قىنەتە چە وابىشىم
 كە ئەنگى ئە وان لېقا دىتە كە لېشىم
 روایتە تە يەتە سۆرگۈل بىشىم

* * *

دەم و دەوران لە من و تە بۇورىنە
 چە رەخا فەلەك ئەم ئەلهە قرو كېرىتە

مە نە چەنگى يارىتە ئى بېرىنە
 دىتە چە و اگەلەم چاقىتە تىزىزىنە

* * *

١٥
هانا من به سه بکه بین و گرے
دیاریه لکه من یا بو ته کرے

یا له هم وی بلبلت چه گلک بردا
دیت گه هست ده ست ته همه له فری

* * *

باشه بزانه دیاری سو ر گول
یا هلهایه لـه هیان و ملا
ده رمانه یا بو لهه دله کولد
گه ر گه هست ته بیزه لهه ردود دلا

* * *

دا برینیت منه بینه که والذ
دا پوند کیت منه بینه فه مراند
دا دل من ری بینه هه والذ
دا شیان منه بینه بـه ساند

* * *

دیت هنگـه زام تو یا امنـه
نه غالـه ده ردیت یـا امنـه
نه نگـه و نـه غالـه دـه دـه
شـونـه دـیـارـیـا سـوـرـگـولـهـنـهـ

* * *

هـاتـهـ کـیـانـدـنـ لـ ۱۸-۱۱-۱۹۷۸

(١٠)

«خورتە كلایزا» ١٩٧٨/١٢/٣٩ جوھل

خورتىئى كوردا تەف لەپىاده وەكى تۈرىت لىاف چىار
كە چىئى كوردا بىر بەنانە پەۋشادە للاقت كوردان

ئەي خورت و گەنجىتى مە كوردا ئەي جاناد جەھىلىئى خەردا
زە دويىر بەن غانە دەردا زانىارىت بىن سەردا

تەف پاالە و رىتىجىبە رو خورتىار سۇلکەن ب ئالول دەلهەنجا
لەر بىكىلت ھولە و بە يار جىئىت تەف ئاف و نىڭ

خۆسىدە قاول دەۋىت وە لەكتى
لەر خويىت خورتىئى ئېنىڭىز
دە وەك تىۋۆرگىن پۇزىلەلاقى دا بۇمە بىن خەلەفت

بەن ئازاف بىر ئەوارى
خورتىئى كەن ئەنلىقى بارى
ھۇ فىيداڭن ب لەھەنارى

زانىغىتى دەپىت كادا بىر ئەن
خويىنا قىز بىندا بىر ئەن
جەرگ و دەلا ئەل بىر ئەن

خورتىئى كوردا رابىن ئەن
لەمە خۇرىنى ئېنى قەنەقاڭە و
زۇرداڭل سەرمە ئەن ئەر

« ۱۱ »

سالا « ۱۹۷۹ » سالا زاروکیت جیهانی

23-1-1979

Musil

سالانویه سالا زاروکیت جیهانی
 که ریانه لئ کد، بین ناف حلله، تیت جیهانی
 بچینه ناف چارکناریت کور دستاخی
 لسوریا ف عیراق و تورکی و تیرانی

* * *

ناف ههی مللہ تائه قرو شنازی یه
 ژبی ساله کا نوی هه فاروکازی یه
 ناف حلله کور دتنی شیئی و تانی یه
 که نگ دی تیت پختار دک سه دخوازی یه

* * *

سالا تازه پختار تازه ده قرو هه لات
 بق زاروکیت جیهانی بیت خود ادا و هلات
 لوه پیروز بیت حاره کادی ده خه لات
 گه لپوشانه ده شت ف چولوچیا و لات

* * *

ژباکری ناباشوری ده قائد زگه ریام
 ژروره له لات بق روئنافا قه گه ریام
 لکور دستانه زار بتنی ده ز حللیه له رنیام
 ژبه روان زاروکیت بباب ده ز حللیام

* * *

هندی دکه ن که قوکه هار شه هیا زه
بی رقترا قه شه نگی یا زاروکیت جیهانه
بوچی زاروکیت مه بتنی ب بلا آنه
چونکی سیوینه بی سه رو سه میان ~~جیهانه~~

* * * * *

هه واره دیسا هدی ئاشتی خوانیت جیهان
ناش هه می علهه تابیه که بیف و سهیران
ئه و خویناریزوکه قنه په رستیت با ووزدان
ذاهیل بگه هینه چ ما ف و ژیان

* * * * *

هیئی دکم رزوه هدی که لک زاروکه
هونی ده ریاز بنا ز هه می ۋانا نا ش و چوکه
بەس ~~ھەنی~~ بیمیت و مالع بە لەنگا زارو پە بوڭا
خورزگارىنى ز ئادا بەندو دا ف و توڭا

* * * * *

گە لە خورتا تەق بىكە ناخە بات و بىرات
راین ژیه ک دلو دەنگ حالت دەم و گاف
دۇزمىن ھەر لە دەكت ئارو نېچىر و را ف
تەق بەنۈپىن دا نەمیت ھەرسىست و خاف

* * * * *

لە فەرەھە لەنۇز اه هاتە چىكىرىت (لەھە لەھە سەرگەن) لە، دارھوازا
برادە دەت من بىئە خۇشىتە فە (زېرە عەرمۇسال) كۈنە وى بىر و لەھزىتىت
ھۆزەن بۇمان دە ئىناۋىتە - بىلە دام بۇ نەھەنەن دەنادىت
اسەرلى بىر و لەھزىتە وى دىرادەم.

١٢

گولامنے

28
29 / 1 / 1979
Zaxu

گولامنے ... گولامنے
 شرینا لبهر دلئے من
 ده رمانا بربنیت من
 رو هنیا چاقیت من
 گولامنے ... گولامنے
 شرینا لبهر دلئے من

* * *

گولامنے ... گولا زهر
 بیهنه خوشا ملک و عهندیه
 نه فینا دلئے هر کوله و که هر
 لهه قاک بلبلیه دلے مه فه ر
 په و شاباغیه سوره زهر
 گولامنے ... گولامنے
 شرینا لبهر دلئے من

* * *

گولامنے ... گولا سور
 هم ره فینا نه هیت زور
 په و شا و ملاقیه هر گور
 شو خانه یه نه خوار
 گولامنے ... گولامنے
 شرینا لبهر دلئے من

گولامن ... گولا که سک و شین
ئه فینا دلتے مەم و نیت
سوزا فەرھادو گریت
خەیاد شفان و چەرخویت
گولامن ... گولامن
روهینیا ھافیتە من

* * *

گولامن ... گولا ئاتى
نۇزىگرا سەرەتە ئاتى
بۇ دلدارى خوش ھەۋالى
بۇ لەھەزارى جىرىشەپاڭى
گولامن ... گولامن
دەرمانا جىنېتە من

* * *

گولامن ... زەن دۆيرى
دەرمانا جىنېتە كۈرمى
سەپاڭ عەتلە ھەرەرى
سەپاڭ مەلايىھەزىزىزى
گولامن ... گولامن
دلە - ا لىھەر دلتە من

گولار منتے ... گول نه سرینت
لؤ میدا له علیخانا بئه فینت
وهك هنه ها سیامه ندی چرینت
ناز کا پیره میزدی هنه ملکیت
گولار منتے ... گولار منتے
سرینا لبه ر دلے من

* * *

گولار منتے ... گولار جیوانت
صوّزانافه قیٽه یرات
پهونه قداما دلی گوران
دلیه را زمانے به درهات
گوند منتے ... گولار منتے
رو تھیا ھا فیت من

* * *

گولار منتے ... یار لنوی شن بونی
مه لیه ندا صابی قادری گو بونی
ھیلینا بلبل لے بونی
لند کا له یالا شه سهید ھو ووی
گولار منتے ... گولار منتے
سرینا لبه ر دلے من

* * *

گولا لناف به فرا زورانی
قیانا شای سه عیدی بیرانی
رده سا لهی و هلاست جیلیانی
گولامن گول کور دستانی
گولامن ... گولامن
دلبه را لبه ردی من

* * *

گولا نه فرو مه ھاندی
بروند کیت ھاما مه ره ساندی
بکوینا سو مه نه مارندی
لناف جیلیانی مه نه زاندی
جه و افه لک ری گرنت گولانی
گولامن نه فرو تبر خونانی
رده من رو ھانا تا بکر نجی
دیت نه - بوته کین براوی
گولامن ... گولامن
نه مین و دل ره قیانا عن

* *

ناڤەرۆك

٧	پیشەکى
٧	ناڤ و جەئى ڇايدىكبوونا هەلبەستقانى
٨	قۆناغىين خواندىنا هەلبەستقانى
٨	زىندانىيىكىرنا هەلبەستقانى
٩	ئاوارەبۇونا هەلبەستقانى بۇ ئيرانى
١٠	رۇلۇ سىاسىيەن هەلبەستقانى د ناقبەار سائىن (١٩٩١-٢٠٠٤) يىدا
١٠	شەھىدبوونا هەلبەستقانى
١١	چەند تىبىينىيەن گۈنگە ل سەر ئەقى دىوانى
١٩	بۇي سۆرگۈل
٢٢	بىڭ خەلەك
٢٤	ددان زىپ
٢٦	دەنگەك بۇ شنگارى
٢٨	سېزىدەي سوباتى
٣١	رەش روحانى پەرەقەدایى
٣٣	ئەمین پىشەمەرگە
٣٥	كوردستاندا خەمگىر
٣٧	گولا پەنگىن
٣٨	كۆتاىي شۇرەشا كوردان
٤٠	كەپىيانەك ل ناف وەلاتى
٤٢	كەپىيانەك ل شارىت كوردستاندا دل بىرىندار

٤٥.....	بانگهەك بۆ دلیریت کوردستانى
٤٧.....	دلوقان و دلدارى
٥٢.....	گولا سۆر
٥٤.....	گولا گەش
٥٦.....	پرج پەش
٥٧.....	گول چيچەك
٥٩.....	کوردستانا شرين بيه دلبرين
٦١.....	ھەوارە ل کوردىنيي
٦٤.....	کۆفي کىل
٦٦.....	ل گەل فى چاخى ل سالا ١٩٧٥
٧٠.....	من کوردم
٧٢.....	کەزى سور
٧٤.....	جهڙنا قوتابى
٧٦.....	بى ژيانم
٧٩.....	گول شلىلان
٨١.....	کۆترکا چەنگ سپى
٨٣.....	گولبەرۇز
٨٥.....	ھەقالى من
٨٧.....	کوپىلەكا نيسانى
٨٩.....	كەفو شىنك
٩١.....	نېرگزا تىر ئاف
٩٣.....	دئ چاوا ژيم
٩٤.....	گول هورچەك

۹۶.....	دلبەر
۹۷.....	ئىيّمه قوتابىن
۹۸.....	بەهارا بىن خەمل
۱۰۰.....	۱۰۰ رۆژ د زيندانىيدا
۱۰۱.....	سۆرگۈلا وەريايى
۱۰۳.....	دلبەر
۱۰۵.....	شى ناكم
۱۰۷.....	كەو و چيا
۱۰۹.....	ديارييەك بۇ يارى
۱۱۱.....	خۆرتىن هىئىرا
۱۱۳.....	ساڭا (۱۹۷۹) سالا زارۆكىت جىهانى
۱۱۵.....	ئۆمىيد
۱۱۷.....	پېقىنگ
۱۲۰.....	كۈلا من
۱۲۴.....	چراين ژىنى
۱۲۶.....	نهورۆز
۱۲۸.....	كۈلا زەر
۱۳۰.....	شۆخا شرىن
۱۳۲.....	كۈلاقىز
۱۳۴.....	ژىن
۱۳۶.....	لىيشهنايم
۱۳۸.....	گلى و گازنده
۱۴۱.....	شىرىن

۱۴۳.....	من نهیله ههقال
۱۴۶.....	پور سۆر
۱۴۹.....	کەچا کورد
۱۵۰.....	چاف بەلەك
۱۵۲.....	گوندین رەنگىن
۱۵۴.....	دەردى من گرانە
۱۵۵.....	خويندكار و زين
۱۵۷.....	ئەز و دل
۱۵۹.....	پەنگى ل مە ناهىلەن
۱۶۱.....	ئەزج بىزىم
۱۶۳.....	دىريين
۱۶۴.....	فەلەكا بن بەخت
۱۶۶.....	شەھيدى چەلەنگ
۱۶۷.....	كوردستان
۱۶۸.....	زىندان
۱۷۰.....	پارتىزانم
۱۷۱.....	پور سۆر
۱۷۳.....	شاقۇ
۱۷۵.....	دلبەرا دلېق
۱۷۷.....	شەمالك
۱۷۸.....	شەھيدىن زىوه
۱۸۰.....	پەمىزى ئاشتى
۱۸۲.....	فەلەكا مە بن بەختە

۱۸۰.....	پۆزى رەش
۱۸۷.....	بلا نيشانى تىرا بىم
۱۸۹.....	قىن دى مەھىت
۱۹۱.....	مالئاقيي كرنا ئيدريسى
۱۹۳.....	پىشىمەرگەمە
۱۹۵.....	ئىكى ئادارى
۱۹۷.....	بى سۆز
۱۹۹.....	فەسادى
۲۰۲.....	بىرئانىنا نەمران ۱۹۸۸
۲۰۴.....	قىنى رۆژگار
۲۰۶.....	دەستپېكى قىنى
۲۰۸.....	شارى خوين
۲۱۰.....	منم پىشىمەرگە
۲۱۲.....	سويند بە نىشتمان
۲۱۳.....	كارهساتى ۱۹۸۸
۲۱۵.....	باھارا سۆتى
۲۱۷.....	دەلم مەشكىنە
۲۱۸.....	دونيا بارىك دەبىنەم
۲۲۰.....	زوحاكى سەددە
۲۲۲.....	تۆم ناسى
۲۲۴.....	پېكى زىنن منا ھىلائى
۲۲۶.....	ئاخا من
۲۲۸.....	قىن شىرىنە

۲۳۰.....	دیواری چینی
۲۳۲.....	ئەت پەرسەتم
۲۳۴.....	ئەقینی نامە
۲۳۵.....	کرین بە عىد
۲۳۶.....	بەيانىيەك
۲۳۸.....	گەلن من
۲۳۹.....	دل بىلە
۲۴۱.....	چرای زىنم
۲۴۳.....	تۇورا خەما
۲۴۵.....	بەهارا كەمە جووتىن
۲۴۷.....	ھەرى دايىن
۲۴۹.....	ھەف دوو ناكۈزىن
۲۵۱.....	غوبىلىزى
۲۵۲.....	ھىيما
۲۵۴.....	ناۋەك
۲۵۶.....	بىن ئىمامانى
۲۵۸.....	نایاب
۲۶۰.....	ھاتم مالى
۲۶۲.....	ناشق تەممە
۲۶۴.....	نە كۆراوم
۲۶۶.....	نېزىك بۇو
۲۶۸.....	خاتىر خاستن
۲۷۱.....	بۇوينە شقان

۲۷۲.....	نهجات دهیم
۲۷۳.....	شهری کویت
۲۷۵.....	کوچى مام هەزار
۲۷۷.....	نهورۆز
۲۷۸.....	دۆستى خائين
۲۸۱.....	وا مەزانە
۲۸۳.....	فيقىئىن قىنى
۲۸۵.....	وى ئەز قىيام
۲۸۶.....	بۇ تە حەلام
۲۸۸.....	وى سلافىكىر
۲۹۰.....	دل نەرمى
۲۹۲.....	ودغەرا تە
۲۹۵.....	دى گەھىنە داخازا
۲۹۶.....	بەلەما شانسى
۲۹۷.....	شىلان
۲۹۹.....	توجارىن شۇرۇشىن
۳۰۱.....	پىي پاست بىگرن
۳۰۳.....	مووسا و نەسرىين
۳۰۴.....	دلى من
۳۰۶.....	بارزانى
۳۰۸.....	دوژمن بزاھ
۳۰۹.....	شاخ
۳۱۰.....	كانى

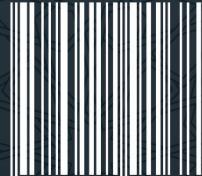
۳۱۲.....	عهورین پەش
۳۱۳.....	دلن بريندار
۳۱۴.....	ئەم شاگردىن
۳۱۷.....	ھەوارەك بۆ خانى
۳۱۹.....	پاشبەند

بیوان مەلەمۆب

© ماهنی چاپی یێ پاراستییە بۆ
سەننەتەری زاخو بۆ فەکولتیین کوردی
 Zakho Centre
for Kurdish Studies
سەننەتەری زاخو بۆ فەکولتیین کوردی

 zcks@uoz.edu.krd +964(0)751 536 1550
 Iraq- Kurdistan region, Zakho- Univesity of zakho

ISBN 978-9-92-291681-1

9 789922 916811 >